

Vasile Lovinescu

DACIA HIPERBOREANĂ

Vasile Lovinescu

**DACIA
HIPERBOREANĂ**

București
Muzeul literaturii române
1993

Chișinău
Universitas
1993

CZU939.82+39(-590)
Z94

Traducere din limba franceză,
Cuvint înainte și note de:
Roxana Cristian și Florin Mihăescu

050707000 - 015
M 751 (10) - 93
ISBN 5-362-01051-4

©Vasile Lovinescu, 1993
©Coperta de Corvin Cristian, 1993

CUVÎNT ÎNAINTE

Apărut în 1936—37 în câteva numere din revista *Etudes Traditionnelles* la Paris¹, studiul Dacia Hiperboreană a rămas necunoscut în România, cu excepția citorva apropiați ai scriitorului. El a stat «ocultat» așadar aproape 50 de ani până când, în 1984 a fost descoperit în Italia de un cunoscut cercetător tradițional, Claudio Mutti, care l-a tradus, l-a prefăcut și l-a publicat². Printr-una din acele coincidențe semnificative, pe care numai destinul le poate potrivi, acest studiu apare în Italia în iulie 1984, în zilele în care autorul dispărea din această viață la Fălticeni (14 iulie 1984).

Există totdeauna un răspuns al Providenței la un gest al omului, aici și acum, sau într-un alt timp și pe un alt nivel. Este ceea ce nutnesc Extrem-Orientalii «acțiune și reacțiune concordantă» sau ceea ce afirmă Hinduismul în doctrina apurva.

Revenind la studiul propriu-zis, el a fost republicat în volum în limba franceză în 1987³ și a fost remarcat, între alții, de Vintilă Horia care a vorbit admirativ despre el în Spania. Atât în 1936, cât și recent în Italia și în Franța, studiul a apărut sub pseudonimul *Geticus*⁴. Această «ascundere» a persoanei autorului avea la V. Lovinescu alte motive decît la obișnuitele pseudonime scriitoricești. Dintr-o perspectivă tradițională, singurul creator, singurul autor este Principiul, toți ceilalți «creatori» fiind doar substitute. Persoana lor este o persona (mască), un aspect al arhetipului original. Dar de ce *Geticus*? Poate pentru că, așa cum se va vedea, scriitorul s-a identificat cu lumea studiului său pînă într-atîtă incît a «devenit» *Geticus*. Oricum ar fi, cînd studiul a apărut în Italia, traducătorul a crezut că sub acest pseudonim se ascunde un alt român, Mihail Vălsan, un cunoscut arabizant, scriitor tradițional trăind la Paris. Cînd s-a descoperit că era vorba de Vasile Lovinescu, acest nume nu le-a spus mai nimic, atribuindu-l în mod eronat unui fost diplomat la Paris din anii 30. În tot acest timp, autorul trăia la fel de puțin cunoscut în țară, într-una din acele retrageri spirituale care nu este decît o altă formă de «anonimat». Abia acum studiul vede lumina limbii române, în mod paradoxal în traducere, studiul original fiind scris direct în limba franceză. Poate că această apariție tîrzie vine

¹ *Geticus*. La Dacie Hyperboreenne. *Etudes Traditionnelles*, nr. 196, 198, 206, 207, 209, 214, Paris, 1936—37.

² *Geticus*. Dacia iberborea. Edizioni all'insegna del Veltrò. Parma, 1984.

³ *Geticus*. La Dacie Hyperboreenne. ed. Pardes. Paris, 1987

⁴ Date publicate și de V. Cîndea: *Viziuni ale Daciei arhaice*. Viața Românească, nr. 293, 1990.

să confirme spusa evanghelică după care nimeni nu e profet în țara lui. Dar poate că abia acum, după mai bine de jumătate de secol, a sosit acea «plinire a vremii» fără de care nimic nu se poate întâmpla. Căci dacă oamenii uită atâtea lucruri, ca și atâtea cărți, Dumnezeu și le amintește. *Habent sua fata libelli...*

N-a fost desigur o întâmplare faptul că studiul a apărut prima dată în Franța, în *Etudes Traditionnelles*, revistă al cărei spiritus rector era René Guénon, căci V. Lovinescu a scris această lucrare sub imboldul și cu acordul marelui gânditor tradițional francez, așa cum rezultă din scrisorile lui: «Mulțumesc pentru toate explicațiile date asupra manifestărilor tradiționale în România; sint lucruri cu adevărat foarte interesante pe care nu le cunoaștem deloc... Nu vă gândiți să faceți o lucrare cu toate aceste probleme? Ar merita cu siguranță osteneala, cu atât mai mult cu cât subiectul, cel puțin din acest punct de vedere, n-a mai fost studiat până acum».

Apare evident că datele studiului și mai ales interpretarea lor de către V. Lovinescu l-au interesat în mod deosebit pe Guénon deschizând astfel o poartă de acces spre miezul tradiției dacice și prin ea spre tradiția hiperboreană și spre Tradiția primordială. «Sint foarte mulțumit de ceea ce îmi spuneți despre căutările dvs. cu privire la Dacia, și aștept cu mult interes studiul pe care mi-l anunțați...». Iar într-o altă scrisoare, Guénon continuă: «...căci găsec, ca și M. Clavelle de ahfel, că lucrarea dvs. este foarte interesantă și ar fi păcat să o restringeți într-un fel»¹. Acest studiu avea să marcheze stringerea unor legături spirituale ale lui R. Guénon, nu numai cu V. Lovinescu, ci și cu alți români ca M. Avramescu și M. Vălsan, determinind o revigorare tradițională în țara noastră, la care, în anii aceia a participat și M. Eliade, chiar dacă ulterior, în etapa lui occidentală, a «uitat» acest fapt. Totul s-a occultat însă la noi în țară, cum spuneam, timp de peste o jumătate de secol de «teroare a istoriei».

Schimbul de scrisori cu R. Guénon a continuat și după publicarea studiului în *Etudes Traditionnelles*, intensificindu-se chiar, până în 1939 cind a încetat din cauza războiului și n-a mai fost reluat. Și activitatea de scriitor a lui V. Lovinescu s-a întrerupt, dar poate nu atât din cauza îngrijorărilor istoriei, ci mai ales datorită preocupărilor pur spirituale care l-au absorbit total în anii aceia. După un pelerinaj la Muntele Athos în vara 1935, a urmat în martie 1936 un altul la Amiens în Franța, ca și la Băle în Elveția, unde V. Lovinescu a primit o inițiere allowită. Din acel moment realizarea lui spirituală a lăsat în umbră activitatea scriitorului ca și orice alte preocupări de natură profană. Au urmat ani de intensă lucrare a duhului, asociată unui grup inițiat, apoi, după 1959, unui cerc de studii tradiționale, ambele inițiate și animate de el. Activitatea de scriitor V. Lovinescu și-a reluat-o după 1964, dar, din motive ușor de înțeles, lucrările sale au rămas în manuscrise, până la apariția în 1981 a volumului *Al Patrulea Hagialic*, dată la care el se retrăsese la Fălticeni, unde s-a stins din viață în 1984. După moarte, în 1989, a apărut o nouă lucrare a sa, *Creangă și Creanga de Aur*, în care, pe lângă preocupările de hermeneutică a basmelor, se regăsec în fundal și cele de istorie și geografie sacră.

¹ Scrisori, R. Guénon către V. Lovinescu din mai 1935; 9 noiembrie 1935 și 11 noiembrie 1935.

Dacă prilejul se ivește abia acum pentru publicarea în limba română a studiului Dacia Hiperboreană, este poate și pentru a marca această permanență spirituală, în timpuri atât de impermanente. Căci pentru V. Lovinescu prezența din timpuri imemorabile a unui Centru spiritual în aceste ținuturi a fost hotărâtoare în formarea și continuitatea poporului și civilizației române. Într-adevăr, în perspectiva tradițională și în viziunea lui Lovinescu, ca și a unor, pușini, înaintași ca B. P. Hasdeu sau N. Densușianu, Dacia a fost unul din acele centre care în lumea arhaică alcătuiau osatura unei geografii simbolice, suport la rindul ei al unei istorii mitice, deci sacre în cel mai înalt grad.

Mitul nu este o simplă fantezie și nici un produs al imaginației «poetice» populare, cum se susține în genere. El este un mod de gândire coerent și semnificativ, ca și o expresie a unui mod de trăire spirituală. El poate fi deci un «document» ca orice mesaj scris sau figurat, din care se poate descifra profilul spiritual al unei civilizații. A neglija mitul și a minimaliza simbolul înseamnă a acorda atenție doar evenimentelor economice, politice, și sociale, înseamnă a nu recunoaște spiritualitatea lumii arhaice. Plecând de la aceste idei tradiționale, Lovinescu reconsideră întreaga istorie a acestor ținuturi, privind-o din interiorul ei și nu din perspectiva modernă, exterioară și profană. Căci a pune sacral în primul plan înseamnă în fond să gindești asemenea cu popoarele arhaice pentru care sacral și mitul ordonau lumea, constituiau dharma lor, legea universală, unitatea macro și microcosmosului. Acestei unități i se datorează în primul rând corespondențele între diferitele teme mitice și nu unor influențe între civilizații separate în timp și spațiu. Mergând în susul apei spre originar, Lovinescu merge pe calea strămoșilor spre centrul tradiției dacice, centru din care se poate întrezări vertical cerul Tradiției primordiale.

Din această perspectivă, formarea Daciei e pusă de autor în legătură cu acele migrațiuni dinspre Nord spre Sud ale popoarelor hiperboreene, atestate de multe mituri și de mulți autori antici. «Migrația hiperboreană, spune Lovinescu, nu are nimic dintr-o emigrație, nu se găsește în ea nimic improvizat, întâmplător, gratuit, precipitat. Trebuie să ne smulgem tuturor prejudecăților moderne pentru a ne reprezenta corect această migrație sacră, cu ai săi sacerdoși-regi, purtând din etapă în etapă, fără nici o improvizare, și după o știință geografică precisă, "penajii" săi, altarele sale, suporturile sale spirituale». O astfel de etapă o fost cea dacică. În cetatea naturală a Carpaților, s-au «precipitat», ca într-o imensă cupă cosmică, popoarele geto-dacice, și nu au mai părăsit-o nici până astăzi. Toate celelalte migrații au trecut pe lângă ea fără să o clinească, atât cele hiperboreene din mileniul al doilea a. H., cit și cele estice germano-mongoio-slave din mileniul întâi p. H. Ce a determinat oprirea geto-dacilor în arcul carpatic, în afară de unele cauze economice care nu reprezentau în acea vreme fapte hotărâtoare? Explicația ne poate fi dată de geografia sacră a acestor ținuturi. Dacă pământul nu este decit o oglindă a cerului, după această geografie să remarcăm că lanțul Carpaților are

forma Constelației Dragonului, cu capul în Platoul Boemiei, corpul (inima) în Carpații noștri și coada în Balcani¹. Polul cerului (centrul Cercului de precesie și nu Steaua polară) care se găsește în spira principală a corpului Dragonului, proiectat pe pământ apare în platoul transilvan, determinând aici un important Centru spiritual. Iată deci, din perspectiva mitică, motivul opririi daco-geților în acest platou sacru. Vasile Lovinescu nu pomeniște de acest aspect capital în studiul din 1936, dar i-a apărut ulterior, motiv pentru care îl consemnăm și noi aici. Pe de altă parte, interpretind în textul lucrării și într-o scrisoare anexată² figurația de pe paftaua lui Negru Vodă, el o vede ca pe o lebedă cu gît de balaur și cu cap uman ceea ce nu e departe de imaginea celestă unde constelația Lebedei e imediat vecină constelației Dragonului. Încă un simbol hiperborean, evident, în tradiția dacică.

Centralitatea Daciei în lumea veche, menționată de antici, este strălucit argumentată pe diferite planuri de Lovinescu în scrierea sa. Unii autori profani vor zîmbi poate la aceste argumente, dar iată că nu demult, un celebru etnograf și istoric contemporan, Marija Gimbutas, pornind de la o bază pozitivistă, scria următoarele în prefața la ediția românească a unei cărți a sale: «România este vatra a ceea ce am numit Vechea Europă, o entitate culturală cuprinsă între 6500—3500 i.e.n.(...) A devenit de asemenea evident că această străveche civilizație europeană precede cu cîteva milenii pe cea sumeriană. (...) A fost o perioadă de reală armonie în deplin acord cu energiile creatoare ale naturii (...) Trebuie ca de acum încolo să recunoaștem importanța spiritualității Vechii Europe ca o parte a istoriei noastre»³. Iată o confirmare istorică a unei realități mitice, de care mitul nu avea nevoie, desigur, și nici Vasile Lovinescu, pentru care mitul era o realitate supratemporală, deci arhetipală, din care toate celelalte curg în mod firesc.

Nu vom intra în detaliile acestui studiu, care vorbește singur sub pana subtilă și inspirată a lui Vasile Lovinescu, mergînd de la originile atemporale ale Daciei Hiperboreene, trecînd prin etapa geto-dacică, pentru a ajunge pînă

---

¹ Într-o anumită ipoteză, munții Balcani, ca și munții Vâlcan, includ un radical (valc), a cărui semnificație este de balaur sau de lup. Ambele, animale simbolice, se regăsesc în stindardul dac, balaur cu cap de lup. De altfel balaurul joacă un rol de prim-ordin în mitologia noastră, de la Iovan Iorgovan la Dragoș-Vodă. A se vedea și Mircea Eliade. De la Zalmoxis la Gengis-Han...

² Paftaua lui Negru-Vodă are un symbolism enigmatic. Probabil că orna cele două capete ale unei centuri, vizibile sau invizibile, nu are importanță. Ori o centură, un ecuator, buza cupei de mai sus. Entitatea cu cap de om poate fi o lebedă dar și un balaur cu capul solar emanînd raze. Se reunesc două simbolisme: unul solar și unul polar, căci polul a fost în constelația Dragonului acum vreo patru mii de ani, ceea ce ne duce de-a dreptul la Tradiția hiperboreană prelungită subteran pînă pe vremea lui Negru-Vodă, poate mai tîrziu. Castelul din pafta e prototipul Curții Vechi. Observă că sub cap e o cruciuliță metalică, pînă la întorsura trupului balaurului †, care e ierogliful lui Saturn, Regentul Virstei de Aur, deci și al Tradiției Primordiale... (Fragment dintr-o scrisoare din 17.06.1982 din Fălticeni)

³ Marija Gimbutas. *Civilizație și Cultură*. Edit. Meridiane. București, 1989.

la întemeierea primelor state medievale românești. Și dacă a început în mit, autorul își va încheia studiul tot în mit, cu o viziune simbolică a basmului lui Ion Creangă, Harap-Alb, un uimitor blazon al trecutului nostru mitic. Vom aminti însă, în această scurtă prezentare, de încă două studii ale scriitorului (rămase în manuscris) care amplifică și întregesc istoria sacră a acestor ținuturi. E vorba în primul rând de Ciubăr Vodă, scris ca o continuare a studiului despre basmele lui I. Creangă, în care această figură de istorie și legendă poartă mesajul Tradiției perene până dincolo de Întemeierea Principatelor, până în secolul trecut. Acest personaj, răspândit în folclor și în opere literare, acoperă cu masca sa de bufon și nebun, realitatea unei funcțiuni regale păstrătoare a depozitului tradițional, închipuind pe regele unui alt Graal, ascuns pe aceste meleaguri. Tot acest studiu include și o cercetare simbolică a Teatrului istorico-legendar al lui Mihail Eminescu care de la Traian la Mușatini întrece o viziune coerentă a istoriei noastre mitice. Creangă și Eminescu sînt de altfel, pentru Lovinescu, cei doi Dioscuri nu numai ai literaturii, ci și ai spiritualității noastre esoterice.

În sfîrșit, un al treilea studiu din aceeași categorie, de asemenea în manuscris, este Columna Traiană (purtînd subtitlul Glose asupra Melancoliei) care plecînd din mit și istorie deschide o perspectivă nebănuită asupra trecerii de la civilizația geto-dacă la civilizația creștină, nu numai pe pămîntul Daciei Felix, ci și în întregul Imperiu roman.

Aceste studii de istorie mitică, împreună cu alte cîteva eseuri mai scurte din același gen, proiectează o lumină fabuloasă dar veridică asupra întregii noastre istorii, limpezind multe pete întunecate ale trecutului, și explicînd, poate, și multe evenimente contemporane. Căci din perspectiva istoriei sacre, centrele spirituale se ocultează o dată cu mersul descendent al ciclului, deschizîndu-se în locul lor guri de infern. Așa sînt lucrurile, descoperirea, păstrarea și transmiterea mărturiilor Tradiției spirituale este singurul gest sacru care mai poate ține vii speranțele unui cer nou și ale unui pămînt nou.

DACIA HIPERBOREANĂ

I

Unul din cele mai interesante aspecte ale manifestării ciclice îl constituie marea migrație hiperboreană. Aceasta e o «coborire» din indistinția polară primordială în multiplele manifestări secundare ale ciclului. Totuși, nu din punctul de vedere al istoriei profane ne interesează această manifestare, ci din cel al simbolismului istoric, «semnătură» a unor realități incomparabil mai profunde.

Simbolismul acestei migrații se leagă în genere de manifestarea lui Prakriti: indistinția polară originară, ruptura de echilibru a celor trei gunas, impusă de necesitățile manifestării posibilităților totale ale ciclului; coborire «tamasică» intreruptă uneori de etape și de proiecții «rajasice», la dreapta și la stînga, pe diverse planuri ale posibilității universale; simbolism crucial evident și, să o spunem, fatal.

Se poate concepe, după aceasta, că migrația hiperboreană nu are nimic dintr-o emigrație; că nu se găsește nimic în ea improvizat, intimplător, gratuit, precipitat. Trebuie să ne smulgem din toate aceste prejudecăți moderne pentru a ne reprezenta corect această migrație sacră, cu ai săi sacerdoți-regi, purtînd din etapă în etapă, fără nici o improvizatie, și după o știință geografică precisă, «penații» săi, altarele sale, suporturile sale spirituale. Trebuie să insistăm asupra unui punct capital pe care se întemeiază tot studiul nostru: aceste etape (care durau milenii) trebuie să fi avut «virtuți» speciale, virtuți «analoage» cu cele ale etapelor precedente și ale Ținutului primordial. Acesta este un adevăr fundamental care nu trebuie niciodată pierdut din vedere. Cu alte cuvinte, munții, apele, locurile geografice, numele lor, centrele și suporturile spirituale ale unei etape aveau virtuți analoage cu acelea ale etapelor precedente. Dacă, de exemplu, existau noi Tula, noi Insule Albe, aceasta nu era deloc, trebuie s-o spunem, în felul unor New-Orleans sau unor New-York! Dar geografia sacră este, din toate științele tradiționale, cea mai uitată în Occident.

Se întâmplă că noi cunoaştem cele două extreme ale coboririi «tamasice» a emigraţiei hiperboreene: Polul Nord şi Grecia pelasgică; itinerarul migraţiei este verticala Nord-Sud care leagă aceste două puncte. Aşa cum am spus-o, au fost mai multe etape ale centrului suprem hiperborean şi ale proiecţiilor «rajasice» la dreapta şi la stînga, şi acest centru trebuie să se găsească în mod necesar în punctul chintesenţial al acestei configuraţii cruciale care a avut tot atîtea ramuri orizontale cîte etape ale centrului suprem pe diferitele planuri ale existenţei ciclice.

Dacă privim pe o hartă¹, constatăm că datele istorice confirmă acest raţionament. Astfel, de exemplu, Camille Jullian admite existenţa unui stat pe malurile Mării Baltice, constituit de cei care au fost mai târziu celţii. Or, Marea Baltică se găseşte pe verticala semnalată de noi. Constatăm de asemenea că această verticală trece şi prin Dacia (România actuală). Formaţiile sînt mult mai numeroase asupra acestui ţinut.

O cercetare cit de cit atentă a scriitorilor antici ne arată existenţa, în nordul Greciei, pe ţărmurile Dunării şi Mării Negre, a unei mari rase unitare ca limbă, moravuri şi tradiţii, deşi divizată politic. Este rasa geto-tracă.

Herodot (V, 3) afirmă că tracii erau cel mai numeros popor după indieni; acest lucru ar fi de neînţeles dacă înţelegem prin traci numai pe vechii locuitori ai Bulgariei de astăzi; în realitate, Herodot îngloba sub acest nume pe toate celelalte popoare de aceeaşi rasă, adică pe tracii propriu-zişi, pe dalmaţi, panonieni, ilyri, geţi, agathyrsi, sarmaţi, sciţi², arimaspi etc., etc., (cu totul vreo cincizeci de nume). Toate aceste popoare aparţineau marii rase geto-trace. Strabon scrie că geţii (locuind la nord de Dunărea Inferioară şi în actuala Ucraină) aveau aceeaşi limbă ca şi tracii³. Şi Pliniu spune că dacii şi tracii sînt un acelaşi popor. De altfel, scriitorii antici folosesc fără deosebire nume ca acelea pe care le-am citat atunci cînd vorbesc de popoarele din nordul Greciei. Toate aceste popoare locuiau teritoriul ocupat astăzi de Bulgaria, Iugoslavia, Albania, Un-

¹ Rugăm cititorul să se slujească de harta de la p.10 pe tot parcursul studiului nostru, nu numai pentru că e vorba de locuri puţin cunoscute de cititorul din Europa occidentală, ci şi din cauza simbolismului geografic care va izbi privirile atente.

² Printr-un fenomen natural, bizantinii au dat numele de sciţi năvălitorilor slavi din ţinuturile locuite în vechime de sciţi; dar sînt în realitate două popoare absolut diferite, după părerea tuturor istoricilor

³ Foarte exact, Strabon scrie: «Dacii au aceeaşi limbă ca geţii». (Geografia. VII, 3, 13). (Notă, ediţie italiană).

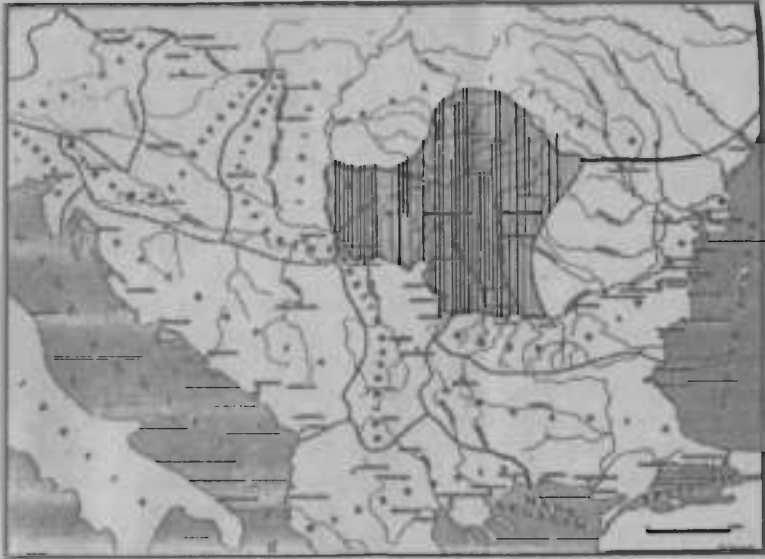

Fig. 1. Harta Daciei.

garia, România, Ucraina și Rusia meridională pină la Volga. Afirmația lui Herodot devine astfel de înțeles.

Dar s-a petrecut acest fapt foarte curios: în toate aceste ținuturi vechiul element getic nu a fost nimic de invaziile barbare; cuceritorii n-au fost absorbiți precum germanii în Galia. Sînt astăzi bulgari, iugoslavi, unguri și ruși care nu au nici o legătură cu vechea rasă autohtonă și n-au moștenit nimic de la aceasta; singură România, cea mai tîrzie cucerire a Romei (Traian, 106) a păstrat o limbă 70% latină, cu predominanța rasială dacică, deși puternic impregnată în cîmpie cu elemente slave. Cea mai bună dovadă este aceea că sînt încă în Epir, în Macedonia și în Dalmația cîteva resturi ale triburilor trace, și care vorbesc românește. Cum n-a existat niciodată colonizare românească în aceste locuri, faptul nu poate fi explicat decît într-un singur fel: aceste triburi și românii sînt ultimii reprezentanți ai rasei autohtone a geto-tracilor, identitatea de limbă explicîndu-se prin comunitatea rasială.

Or, toți anticicii sînt unanimi în a afirma că geții erau un popor hiperborean.

Pindar, care e poetul cel mai erudit al Greciei, ne arată pe Apollon, după ce ridicase cu Neptun și Eac zidurile Troiei,

intorcindu-se în patria sa de pe Istru (Dunărea Inferioară), la hiperboreeni (Xánthon epeigen (...) es «Istron elauon — Olymp, VIII, 47).

Strabon este categoric: «Primii care au descris diferitele părți ale lumii spun că hiperboreenii locuiau deasupra Pontului Euxin (Marea Neagră) și a Istrului (Geografia, XI, 6, 2).

Clement din Alexandria este de asemenea precis: el numește pe profetul Dacilor, Zalmoxis, Hiperboreanul (Stromata, IV, 213).

Una din principalele cetăți ale Daciei, după geograful Ptolemeu (Geogr. III, 10) era situată pe Hierasus (astăzi Siret, riu în Moldova) și se numea Piribori-dava (dava însemnând cetate, loc) nume care arată o cetate hiperboreană.

Macrobiu este de asemenea foarte precis: *Regiones quas praeterfluunt Tanais et Ister, omnesque super Scythiae locum quorum indigenas vetustas Hyperboreos vocavit* (Comm. in Somnium Scipionis, II.7). «Regiunile udate de Don și Dunăre... pe care antichitatea le numea hiperboreene».

Apollonius din Rhodos, în Argonautice (II, 5, 675) spune că hiperboreenii sînt pelasgi locuind în nordul Traciei¹.

Numeroși autori vorbesc de Munții Rifei din ținuturile hiperboreene. Or, Carpații erau numiți în antichitate *Montes Riphaei*: *Scythia autem... includitur ab uno latere Ponto (Marea Neagră), ab altero montibus Riphaeis* (Justin, *Histor—Philip*, II, C. 2)

Pliniu cel Bătrîn vorbește de poporul arimphaeilor care locuia aproape de munții Rifei, *haud dissimilem Hiperboreis gentem* (*Hist. nat.* VI, 7).

Se știe că cei vechi înțelegeau prin *axis boreus, cardines mundi, Kion Ouránou*, Polul spiritual al lumii.

¹ Ca toți romanticii, Saint-Yves d'Alveydre avea mania să rezolve dificultățile prin jocuri de cuvinte. El spunea că pelasgii erau de rasă neagră, vom vedea după care interpretare. Or, în afară de citatul din Apollonius din Rhodos, găsim și alte afirmații la fel de precise, că pelasgii erau un popor hiperborean. La Dodona, sanctuar hiperborean, Zeus era adorat sub numele de Zeus áanax pelasgikos. Astfel e invocat de Ahile (*Iliada*, XVI, 232). Scoliastul lui Pindar. (01. III, 28. *Fragm. ist. v. II, 387*) spune că Hiperboreus era fiul lui Pelasgos. Deci, pentru a arăta rasa primordială, Pelasg ar fi un termen chiar mai corect decît Hiperborean. Este adevărat că poetul Asius spune că Pelasgos s-a născut din «Pămînt Negru» (gaia melaina), dar, în afara evidentului simbolism hermetic al acestui cuvînt, termenul desemnează mai ales indistincția primordială. Pentru noi, deci, Pelasgos este numele, în tradiția hiperboreană, al Omului Universal, al lui Adam Qadmon din tradițiile islamică și ebraică. A interpreta «Pămînt Negru» prin «Pămînt al Negrilor» este fetișism.

Ovidiu, care a fost exilat de August la Tomis (astăzi Constanța, port al României), se plinge de a fi constrins să-și petreacă viața sub axul boreal, la stînga Pontului Euxin (Marea Neagră).

Vita procul patria, peragenda sub
axe boreo.

Qua maris Euxini, terra sinistra jacet (Tristia, IV, 41—42)
Și într-o altă scrisoare, adresată amicului său Macer la Roma, el spune că se găsește chiar sub Cardines Mundi, și că vorbește în imaginație cu amicul său, sub axul boreal, în țara Geților ("gelido... sub axe, inque Getas". Pont., II, 19, 40—45).

Și Marțial, într-una din cele mai frumoase epigrame ale sale, adreseate soldatului Marcellin care pleca în expediție în Dacia, numește Polul, «Geticus Polus».

Miles, Hyperboreos modo, Marcelline,
Triones

Et Getici tuleris sidera pigra poli
(Epigr., IX, 45)

«Soldat Marcellin, tu pleci acum ca să iei pe umeri tăi Cerul hiperborean și astrele Polului getic».

A spune Geticus Polus nu înseamnă a arăta foarte limpede că la un moment dat «Polul» a fost la geți? Și Geticus nu este o figură poetică pentru a arăta depărtarea, căci romanii cunoașteau bine existența, la nordul geților, a altor popoare mai depărtate încă: venedi, aesti, ganti, suconi, locuind Polonia și Scandinavia.

Același Marțial numește triumful lui Domițian asupra dacilor Hiperboreus triumphus și în altă parte Gigantes triumphus (Ep. VIII. 78), și în sfîrșit:

«De trei ori a trecut prin coarnele perfide ale Istrului sarmatic; de trei ori și-a scăldat calul în zăpada geților; mereu modest, el a refuzat triumful pe care-l merita și n-a adus cu sine decît renumele de a fi învins lumea hiperboreenilor» (Ep. VIII, 50).

Și Claudian (Bell. geticum, V, 268) numește Polul geticus plaustrus:

Terminăm aceste citate cu două pasaje din Virgiliu care ca un adevărat inițiat (ca și Ovidiu de altfel) știa despre ce este vorba (Georgica, IV, V. 517).

Orpheus: Solus hyperboreas glacies,
Tanaimque nivalem
, Arvaque Riphaei nunquam vi-
duat apruinis
Lustrabat raptam Eurydicem,
quaereus, etc.

«Singuratic, cutreiera ghețurile hiperboreene și Donul acoperit de ghețuri, și cimpiile niciodată fără zăpadă, în jurul munților Riphei (Carpații), pină ce femeile trace, miniate de disprețul său, îl sfișiară...»

Dacă Virgiliu ar fi scris: Orfeu cutreiera ghețurile hiperboreene, zăpezile Senei și cimpiile din jurul Munților Averni, pină ce femeile galeze miniate de disprețul său...; ar fi fost destule șanse pentru ca hiperboreenii să fi locuit în Galia.

Și indicația mai precisă a Polului reprezentat printr-un

Omphalos: Mundus ut at Scythiam Riphæesque arduus arcea, Consurgit. Hic vertex nobis semper sublimis (Geogr. I, V. 240—241).

Or, vom vedea că acest «vertex», acest Polus geticus, această «reprezentare» a Polului, există în România în Carpați (Munții Riphei), pe Muntele «Omul», care este încă numit de popor «Osia Lumii», «Buricul Pământului». Trebuie s-o spunem încă o dată: nu e vorba de Hiperborea primitivă care a fost strict polară, ci de una din principalele sale etape. Cu alte cuvinte, Dacia a fost timp de câteva milenii «centrul suprem» al Hiperboreii (și în consecință al lumii) în migrare către sud, și înainte de mutarea centrului spre Orient. Ne rămâne acum să arătăm cu mai multă precizie «analogiile» Hiperboreii dacice cu Hiperborea originară. Căci analogia nu este coincidență, ci identitate de «virtuți» și aceasta este tot ce are importanță.

Deoarece vom avea de luat în considerare așa-numitul «folk-lore», trebuie mai înainte să limpezim importanța și semnificația sa. Cităm aceste rinduri deosebit de semnificative ale lui R. Guénon asupra Sfintului-Graal¹:

«Concepția însăși a folk-lor-ului, așa cum se înțelege în mod obișnuit, se bazează pe o idee radical falsă, ideea că există "creații populare", produse spontane ale masei poporului; și se vede imediat raportul strins al acestui mod de a vedea cu prejudecățile democratice". Așa cum s-a spus foarte corect, «interesul profund al tuturor tradițiilor așa-zis populare, constă mai ales în faptul că ele nu sint populare ca origine»; și vom adăuga că dacă e vorba, cum este aproape totdeauna cazul, de elemente tradiționale, în adevăratul înțeles al acestui cuvânt, oricât de deformate, impuținate sau fragmentate ar putea fi uneori, și de lucruri având o valoare simbolică reală, toate acestea, departe de a fi de origine populară, nu sint nici măcar de origine umană. Ceea ce poate fi popular, este numai faptul

¹ Voile d'Isis. Fev. — Mars, 1934.

«supraviețuirii», cind aceste elemente aparțin unor forme tradiționale despărute... Poporul păstrează astfel, fără să le înțeleagă, resturi ale unor tradiții străvechi, urcînd uneori chiar într-un trecut atît de îndepărtat încît ar fi imposibil de stabilit, și pe care, din acest motiv, se mulțumește să-l atribuie domeniului obscur al «preistoriei»; el împlinește prin aceasta funcțiunea unui fel de memorie colectivă mai mult sau mai puțin «subconștientă», al cărei conținut este, în mod vădit, venit din altă parte¹. Ceea ce poate să pară cel mai uimitor este că, atunci cînd se merge în adîncul lucrurilor, se constată că ceea ce s-a păstrat astfel conține mai ales, sub o formă mai mult sau mai puțin învăluită, o sumă considerabilă de date de ordin esoteric, adică exact tot ceea ce este mai puțin popular prin esență; și acest fapt sugerează prin el însuși o explicație pe care ne vom mărgini să o arătăm în cîteva cuvinte. Atunci cînd o formă tradițională este pe punctul de a se stinge, ultimii săi reprezentanți pot foarte bine să aibă încredințe, în mod voit, acestei memorii colective de care am vorbit ceea ce altfel s-ar pierde fără întoarcere; este în fond singurul mijloc de a salva ceea ce mai poate fi salvat într-o oarecare măsură; și, în același timp, neînțelegerea naturală a masei este o garanție suficientă că ceea ce avea un caracter esoteric nu va fi astfel despuiat de el, ci va rămîne numai ca un fel de mărturie a trecutului, pentru acei care, în alte timpuri, vor fi capabili să o înțeleagă”.

Aceste observații capitale trebuie să fie ca un filigran în restul studiului nostru, căci ele domină toată problema și îi constituie cheia.

Ceea ce se știe asupra Hiperboreii originare poate fi conținut în puține fraze. Sursa principală de informație se găsește la Hecateu din Abdera, citat de Diodor din Sicilia (II, 47): «În fața ținutului Celților, în părțile Oceanului, este o insulă numită Leuky, adică Albă. Latona, mama lui Apollo, s-a născut aci, și din cauza aceasta, Apollo este venerat mai mult decît ceilalți zei (Apollo se numea de asemenea Apollon Leukos, Leukios, Leukaios). Pentru că Hiperboreenii din Insula Albă slăvesc pe acest zeu în fiecare zi și îi aduc cele mai mari mulțumiri, se spune că acești oameni sînt preoții lui Apollo... Există în această insulă un templu al lui Apollo. Locuitorii sînt în mare parte cîntăreți din liră. Din această insulă se poate vedea Luna (Selene), la mică depărtare.

¹ Aceasta este o funcțiune esențială «lunară», și e de remarcat că, după astrologie, masa populară corespunde efectiv Lunii, ceea ce, în același timp, arată caracterul său pur pasiv, incapabil de inițiativă sau de spontaneitate (Notă de R. Guenon).

Fig. 2. Haru Deltei Dunării.

Suveranii sînt Boreazii, descendenți ai lui Boreu. Această insulă era numită de asemenea și Helixea (Felicia) sau nesos makaron (Insula Preaferițiilor). Nu departe de acolo erau Munții Riphei.» Homer (Iliada, VIII, 13) vorbește de «porțile de fier» (sideriei polai) care se găsesc aproape de Okeanos potamos.

Înainte de a merge mai departe, trebuie spuse cîteva cuvinte despre geografia Daciei. Această geografie este dominată de o realitate centrală: podișul Transilvaniei, încercuit de lanțul Carpaților și de Munții Apuseni, cei mai sălbatici și cei mai nepătrunși din Europa. În jurul acestei formidabile cetăți naturale, sînt întinsele cîmpii ale Nistrului, ale Tisei și ale Dunării. Aceste fluvii sînt în același timp frontierele naturale ale Daciei, dîndu-i o formă aproape rotundă. Dunărea pătrunde în România prin «porțile de fier» ale Carpaților... De la Rin și Alpi pînă la marea zid chinezesc, indefinitul domnește în stăpîn: pămînturi nemărginite, ținuturi care încep nu se știe unde și sfîrșesc nu se știe unde. În acest ocean de posibilități, Dacia este singura țară caracteristică, definită, formînd o unitate geografică.

Am văzut deja două analogii: Ripheii polari și Ripheii carpatici, «porțile de fier» polare și «porțile de fier» danubiene¹. Acest fluviu se varsă în Marea Neagră printr-o Deltă cu trei

¹ Am fost izbiți de asemenea de analogia între marea «interioară» Neagră și mare interioară Baltică. Danemarca se numea în antichitate Chersonesul cimbric. Or asemănarea sa cu Crimeia (Chersonesul tauric) este izbitoare; sînt numai dispuse în sens invers în virtutea «legii reflexiei».

brațe. Strabon desemnează Marea Neagră ca un «nou Ocean» (Geogr. I, 2.10); altă analogie: brațul central al Deltei se chema «Boreostomon». Iar în Apollonius din Rodos (Argon, IV, 182) Istrul este (Kera Okeaeanoio" (golful Oceanului). Iată de altfel o hartă a vărsării Dunării; numele antice sînt indicate în paranteze.

Hecateu din Abdera vorbea de o Insulă Albă în care era un templu al lui Apollo. Or, chiar în fața Deltei dunărene este o mică «Insulă a Șerpilor»; în antichitate ea se numea Leuky, Alba... Pe această insulă Alba se găsesc ruinele unui mare templu al lui Apollo. În 1823, o expediție rusească a ridicat tot ce mai rămăsese din templu. Iată o parte din Memoriul lui Kohler la Academia din Sf. Petersburg: «Zidurile au încă o înălțime de 1,66 m. Construcția e pătrată, avînd latura de 29,76 m. Templul a fost construit din blocuri foarte mari dintr-o piatră de calcar obișnuit de culoare albă, tăiate rudimentar și așezate unul peste altul fără mortar. Templul lui Apollo din Insula Leuke și construcțiile de care am vorbit sînt de o vechime foarte îndepărtată și de un gen cuprins sub denumirea de arhitectură ciclopeană. Sîntem izbiți de mărimea acestui edificiu. În antichitate el era bogat împodobit cu marmură albă... Această insulă purta în antichitate numele de Leuke sau insula Alba, nu din cauza albului coastelor sale povirnite, ci din cauza albului edificiilor sale. După ritul antic, cum spune Pausanias, toate templele lui Apollo erau construite din piatră albă».

De altfel, toate localitățile din jurul insulei Alba poartă nume asemănătoare, Olbiopolis, insula Apollonia, modernă «Cetatea Albă» aproape de Nistru, Bolgrad (orașul alb). Se știe de asemenea că marea care înconjură insula Tula se numea Marea Cronium; or Marea «Neagră» care cuprindea insula Albă, germene de aur, este de asemenea o mare saturniană prin excelență.

Hecateu din Abdera mai scrie că «din Insula Alba» a hiperboreenilor, se vede Luna (Selene), care e puțin depărtată... În fața insulei Alba din Marea Neagră, pe brațul central al Deltei dunărene (Boreostoma), este portul Sulina... care s-a numit de cînd lumea Selina, cum îl pronunță încă poporul, cum se găsește desemnat în De administratione Imperii, de Constantin Porphirogenetul și în Periplusul Catalan din 1375.

Mama lui Apollo și a Dianei (Selene) este Leto, în dialect popular pelasg Lete. Laguna dintre brațul superior și central al Deltei se numește Letea (acest ea este o deformare obișnuită

in limba română: de exemplu Manu a devenit Manea; Iovis, Iovea; Corbus, Corbea; Vulcanus, Vâlcea).

Puțin mai înainte de punctul în care Dunărea se desparte în trei brațe, pe minerul Tridentului, este portul Tulcea. În legătură cu acest nume, avem de observat aceste: e-ul intercalat înainte de a, este același fenomen lingvistic de care am vorbit câteva rânduri mai sus; cit despre c este o formă adjectivală obișnuită în româna vulgară a cărei origine e slavă (de exemplu o rusoaică se spune în românește rusă; în româna vulgară, ruscă; la fel evree, evreică; franceză, franțuscă). Să eliminăm deci, ca supraadăugate e-ul și c-ul, și rămîne pe deplin TULA¹.

Să luăm acum problema mai îndeaproape și să căutăm izvoarele cele mai prețioase, din punctul nostru de vedere, în așa-numitul folklore român.

Există în România un gen special de incantații, Colindele². Acest cuvînt nu este altul decît Calendae. La Crăciun, la Anul Nou, la Sfîntul Ion, copiii se adună în grupuri și merg din casă în casă pentru a vesti Vestea cea Bună. Acest lucru se făcea la romani la calendele lui Ianuarie în timpul Saturnaliilor și al sărbătorilor lui Ianus. Subiectul este un episod sacru care nu are creștin decît numele personajelor; uneori se mimează o dramă sacră în care se găsesc, de exemplu, printre alții, cei trei judecători din Infern. Aceste Colinde nu sînt, bineînțeles, latine, ci urcă la obirșia comună proto-pelasgică, într-o antichitate abisală; ele sînt tot ce e mai misterios în poezia populară română.

Or, toate Colindele încep cu evocarea unei «Mari Minăstiri Albe» care se găsește într-o insulă; «Marea Minăstire Albă cu nouă altare», «Marea și Sfînta Minăstire Albă care se găsește într-o insulă a Mării Negre». Locul e deci arătat cu toată precizia dorită:

Într-al Mării Negre prund / La dalbele minăstiri,
Ler, Doamne, Ler³ / Slujescu-mi nouă preoți
Și cu nouă logofeți...⁴

¹ Nu mai vorbim de numeroasele localități din jurul Deltei Dunării cu numele de Tuzla.

² Reamintim cititorului cu această ocazie odată pentru totdeauna că româna este o limbă fonetică, că se citește așa cum se scrie.

³ Cuvinte, la prima vedere, la fel de neînțelese în limba română ca și în cea franceză, cu excepția lui Doamne (Domine). Vom vedea ce se poate gîndi de această misterioasă invocație.

⁴ Insula Albă a hiperboreenilor era locuită de cîntăreji din liră... (Hecateu din Abdera).

Iacă Doamne-n prundul mării / Hoi Leronda Lerului
Doamne,
La Minăstirea cu nouă altare / Mi-ard nouă luminări,
Sus îmi ard și jos îmi pică / Picătura ce pică
Lac de mir, pirău de vin / Se scaldă Bun Dumnezeu¹...

Colo-n sus și mai în sus / Oi, Lerondai, Leroi Doamne!
Unde sfinții toți s-au dus. / E o dalbă minăstire...
Cu pereții de tămîie, / Ușile de alămie,
Pe la praguri tot de marmuri / Și-n lăuntru-i plin de
prapuri.

Dar în ea oare cine sînt? / La altar e Ion cel Sfînt,
Cu vreo nouă popi bătrîni; / Ruga o fac de săptămîni...
Dar ruga cine-o ascultă? / Măicuța lui Dumnezeu
Pe brațe cu fiul său. / Fiul țipă-un măr în lună
Face luna tocmai plină... / Altu-l țipă sus pe soare,
Sus pe soare cînd răsare / Și cînd e la prînzul mare...

De sus de la Tatăl / Ler, Doamne, Ler!²
S-a ridicat în sus / Un nor mare,
Din norul mare / S-a făcut un Om mare
Cu o Secure mare... / Și din Omul mare
S-a făcut o Pădure mare / Și din Pădurea mare³
S-a tăiat un Copac mare / Și s-a făcut o Minăstire Albă
Mare

Cu nouă Altare / Și nouă Tronuri de Aur
Cu Slove de Aur / În Altarul Mare
E Sînta Maria Mare, / În Altarul Mic
E Sînta Maria Mică. / În Altarul din Mijloc
Maica Domnului ședea / Și din o carte citea
Lacrimile îi curgea / În slove de aur se făcea;
Privește Maica Domnului peste umărul stîng
Și nu vede pe nimenea, / Privește peste umărul drept
Și vede pe Ion Sînt Ion ...

«Minăstirea Albă e ca un Soare. Lîngă Minăstire e un lac
de ulei sfînt și un riu de vin în care se scaldă și se sfințesc

¹ Această Colindă se numește și «Marea Numărătoare» și se crede că are o mare putere magică.

² Nor mare — posibilitate universală; Om Mare — Om Universal; Pădure Mare — manifestare integrală.

³ Copac Mare — Polul; e deci Centrul Suprem această Minăstire Albă Mare făcută din lemnul Polului.

Bunul Dumnezeu și Bătrînul Crăciun. Cărarea care merge de la malul riului la Minăstire este Calea Sacră.

«După Slujbă» care e foarte lungă, sosesc pe Mare «într-o Arcă», Sfîntul Dumnezeu și ceilalți Sfinți; ei se așază în jețuri de aur. Uneori Templul e numit «Minăstirea Domnilor».

În Ostrovu Mării Negre / Ia ! Voleranda Lerului Doamne.
După Dealu ceta mare / Răsărit-a mîndru Soare.
Da nu-i Soare răsărit / Că-i o Dalbă Minăstire,
Minăstirea Domnilor. / Nouă preoți preuțesc
Nouă diaconi citesc / În locaș Dumnezeiesc;
Iar cînd Popa cel mai mare / Zări ieșind Sfintu Soare,
Se bucură foarte tare / Și la el că se uita
Și din gură așa grăia ...

În Dalba Minăstire Mare / Aho! Ler Doamne Ler!
Minăstirea cu Nouă Altare / Și cu Jețuri aurite.
Da in Jețuri cine șade? / E Ilion (Helios),
Lingă el e maica Precista / Lingă Maica Precista
Șade Bătrînul Crăciun / Lingă Bătrînul Crăciun
Șade Ion Sint Ion ... / Și Siva Vasilea ...

Să dăm acestor personaje adevăratul lor nume:

Bunul Dumnezeu, Ilion, Alion este Apollo.

Bătrînul Crăciun, Saturnus Senex¹; cuvîntul Crăciun vine de Ia creatione, deci Bătrînul Crăciun este și Cyclul.

Sfînta Mamă, Latona.

Sfînta Maria Mare, Gaia.

Sfînta Maria Mică, Iana, Diana, Luna.

Ion-Sint-Ion, Ianus. Sint admirabil indicate cele două aspecte ale lui Ianus. Chiar și al treilea aspect, ocult și sintetic este foarte limpede arătat prin «Sint» pus între cei doi «Ion».

Siva Vasilea, Ops Consiva, divinitate a recoltelor.

Apollo e uneori numit «Bunul Dumnezeu Fiul». Este același cu Bonus Deus Puer, sau Bonus puer phosphorus, epitete ale lui Apollo in nenumăratele inscripții consacrate acestui zeu și găsite in Dacia, mai ales in orașul Apulum (Alba Iulia), capitală a provinciei cu același nume (Dacia Apulensis), numită așa după zeu.

În cîteva colinde Bunul Dumnezeu apare ca Păstor, cu un fluier și păr de aur.

¹ Această asimilare se impune: el e bătrîn, e rece, dar ca și Saturn, cuprinde in el pe Christos, Germene de aur și Bucurie a Lumii.

Pe Muntele Mare / Mindră turmă de oi paște,
Dar la turmă cine umblă? / Umblă, umblă Sfintul Soare
Cu păr galben / Cu soru-sa cea mai mare,
Cu fluieru-nverigat / Cu toporu-ncolțurat.

Se știe că Apollo păzea turmele Regelui Admet.

Sus pe Munte Mare / Ia¹ Ler Doamne Ler!
E-o turmă mindră de oi. / Dar la turmă cine umblă
Este Domnul Dumnezeu / cu părul de aur
Cu Soarele pe piept, / Cu Luna pe frunte
Sprijinit pe-o lance / Cu-un fluier înverigat.

Aho, Ion! / Ion-Sint-Ion!
Zărește pe Mare / La dreapta Sfintului Soare
O masă rotundă / De Îngeri înconjurată...

Latona a fost persecutată de Junona care a pus toate țările
să se jure că nu-i vor da azil iubitei lui Jupiter.

Coborit-a coborit / Maica Sfintă pe pământ.
I-a venit vremea să nască / Și umbla din casă-n casă
Nime-n lume n-o lăsa. / Trecu nouă mări,
Și n-o primiră, / Trecu nouă țări
Și n-o primiră, / Trecu nouă munți
Și n-o primiră... / Pină fu joi de cu seară²
Se-așeză pe-un Deal³ / Și-așternu fin uscat
Și născu mindru-mpărat.

Este destul de limpede acum că e vorba de cu totul altceva
decît de Mituri creștine?

Iată și o altă legendă care se referă la Soare și la Insula
Alba: puternicul Soare voia să se însoare; el căuta în Cer și
pe Pământ, în Lume și printre Stele, timp de nouă ani, mergînd
pe nouă cai, dar nu găsi o zină cum își dorea; era una, dar
era sora lui — Iana Cosinzeana⁴. O ceru de soție. Iana locuia
aproape de Marea Neagră, unde e portul Sulina, vechiul Se-
lene... Ea țesea pe un război de argint.

¹ Io, Iaho, Aho, Ia sînt variante ale Marelui Nume inefabil Evohe,
Iao, Io, Ieve, IHVH.

² Ziua lui Jupiter.

³ Delos.

⁴ Numită de asemenea și Ileana Cosinzeana, principalul personaj feminin
din Mitologia română. Iana este femininul de la Ianus și de asemenea
Diana (a se vedea Varron).

Mindre Soare, cind s-a mai văzut un Frate însurat cu o Soră? Și ca să mai treacă timpul ea îi cere:

Și te-i bizui / De mi-i isprăvi
Un pod de ceară / Peste Marea Neagră.
Iar la cap de pod / Dalbă Minăstire,
De ceară curată / Cu popii de ceară,¹
Noi ne-om cununa. / Soarele pleca,
Cu gândul gindea / Pe loc se făcea
Ce luna poftea, / Apoi se-ntorcea
A se cununa / La Minăstirea Alba ...²

Dar sub căldura de-amiază, Podul de ceară se topește; Soarele și Iana cad în Mare și se «ineacă»... Mai este nevoie să comentăm acest simbolism atât de limpede? Marea Neagră se chema în vechime Pontus...

Să recitim aceste legende; să privim din nou harta, cu această Mare Neagră (Pontus) saturniană, ascunzind la sinul său Insula Alba, așezată vis-à-vis de Selina, avind la nord solara Cetatea Albă și puțin mai la sud lunara Selina, numite curent în România «cheile Mării Negre» (cheile de aur și de argint ale Puterii sacerdotale și regale, ale Marilor și Micilor Mistere, cheile lui Ianus și lui Ion-Sint-Ion); să privim laguna Letea, Tridentul Dunării, avind pe miner, în «indistințione», Tuia; să facem această observație capitală, înlăturind ultimele ezitări, că toate acestea sint așezate exact pe paralele de 45°, adică în mod riguros la jumătatea distanței între Pol și Ecuator, și vom putea spune parafrazindu-l pe Sf. Pavel «că sint multe lucruri de spus, și lucruri grele de explicat pentru că noi înțelegem greu»... Cu toate acestea, pare bine stabilit că Dacia a fost sediul Centrului Suprem într-o vreme foarte îndepărtată.

Adică, vei face un «Pod» între Cetatea lunară (Selina) și Cetatea Solară (Leuky, Albă). Dianei îi erau consacrate albinele, Simbolul Dianei din Efes era o albină. Într-o inscripție din orașul Apulum, Diana este numită mellifica. Herodot spune că la Nord de Istru erau albine. Apollo din Delfi a trimis un templu de ceară Hiperboreenilor.

² Toate versurile din acest capitol și cele care vor mai urma sint luate în diferite culegeri de folklore. Pentru a nu încărca studiul cu nume care nu i-ar fi spus nimic cititorului francez, autorul nu dă indicații bibliografice, așa cum nu-l citează aici pe N. Densușianu din a cărui lucrare, Dacia Preistorică, este luată o mare parte a materialului brut, și nici alți autori care au făcut funcție de culegători. Poate din acest motiv Lovinescu n-a semnat studiul cu numele său, ci cu pseudonimul Geticus, ceea ce este altă formă a anonimului tradițional. (Nota trad.).

II

Folosind simbolismul geografic al Deltei Dunării, am arătat că Dacia a fost, într-o epocă foarte îndepărtată, sediul Centrului spiritual suprem. Trebuie să mai vorbim însă și de o altă analogie foarte grăitoare privind această problemă. Este vorba de Caucaz. Se știe că a existat mai întâi un Caucaz polar, deoarece se spune că Prometheu a fost legat de axa Polului. Există apoi Caucazul modern. Totuși, punem în fața cititorului câteva extrase de meditat:

Julius Florus (III, 5) spune că proconsulul Traciei, Pison, i-a pedepsit pe barbari urmărindu-i în munții Rhodopi; el a trecut apoi în munții Caucaz. Or, munții Rhodopi sînt în Tracia...

Geograful roman Julius Honorius, în *Cosmografia* sa vorbește de două lanțuri de munți numite Caucas, unul în Europa aproape de Munții Haemus, și altul la Est de Marea Neagră, în Asia.

Iată o inscripție găsită în Țara Românească (Valahia) aproape de riul Olt, în antichitate Alutum:

Matronis / Aufani (bus) / C (aius) / Jul (ius) Mansue / tus M (iles) l (egionis) / I M (inervae) / p (iae) f (idelis) v (otum) s (olvit) l (ibens) m (erito) fu (it) / ad Alutum flumen secus / mont (em) / Caucasi (Corpus 5929)... pe fluviul Alutum (Olt) aproape de Muntele Caucaz.

Și în cea mai veche cronică rusească, aceea a lui Nestor (secolul XI): «În partea nordică a Pontului Euxin este Dunărea, Nistrul și Munții Caucaz.

În sfîrșit, să cităm în întregime epigrama lui Marțial către soldatul Marcellin, plecînd în expediție în Dacia: «Soldat Marcellin, tu pleci acum ca să iei pe umerii tăi cerul Hiperboreenilor și astrele leneșe ale Polului getic. Iată stincile lui Prometheu. Iată acest Munte faimos din povești. În curînd, vei vedea toate acestea cu ochii tăi. Cînd vei privi aceste stînci în care răsună imensele dureri ale Bătrînului, tu vei spune: Da, el a fost încă și mai tare decît aceste pietre tari, și vei putea adăuga că acela care a fost în stare să sufere asemenea chinuri, a putut într-adevăr să și formeze genul omenesc». (Epigr. lib., X, 46).

La Romani, în cele mai vechi inscripții și în Cîntările Saliene, Cerul apare sub numele de Caelus Manus, Kerus Manus sau Duonus Cerus. Or, în România se găsesc nume aproape identice Căli-man, Carai-man, Domnul Cer, date unor Munți sacri ca și unor Ființe. Există în România trei Munți Caraiman și patru Căliman și toți sînt munți sacri. Cel mai important dintre Călimani este denumit și «Tronul

lui Dumnezeu»¹. În poezia populară Cerul este adorat ca divinitate. Este «Cerul Sfânt», «Domnul Cer» (duonus Cerus), «Cerul Înalt», «Bunul Tată». Caraiman-ul (Cerus Manus) ne apare ca «Domnul tunetului și al fulgerului», ca «Marele și puternicul Judecător al lumii». Așadar, în tradițiile românești Călimanul desemnează în același timp o Ființă și un Munte. Or, să remarcăm că numele lui Orpheu are aceeași rădăcină ca și Riphei, Munții hiperboreeni și dacici. Se poate deci ca Orpheus să fie o contracție din o Ripheus, Rifeanul, nume care ar desemna în același timp o Ființă și un Munte, ceea ce este exact cazul Călimanului. Toate acestea sînt extrem de importante pentru că arată că Orpheu și Căliman au fost denumiri ale Regelui Lumii. Să notăm de asemenea că Regele Cerului (Roy du Ciel) care joacă un rol atît de important în «Cesta» Ioanei d'Arc, și care, după unii, ar desemna pe șeful suprem al Centrului Spiritual care a «misionat» pe Fecioară², Regele Cerului deci este traducerea literală a lui Căli-man și Caraiman, una din denumirile Regelui Lumii (sau a uneia din cele mai înalte «hipostaze»), în Tradițiile românești în care sînt mai multe denumiri după cum se va vedea în continuare. Se vor vedea de asemenea faptele și argumentele care ne fac să credem în existența a unui foarte mare Centru Spiritual în Dacia pînă dincolo de Evul Mediu.

Am văzut că «Bătrînul Crăciun» din tradiția românească este identic cu Saturnus Senex: Saturnus a satu dicitur scrie Macrobius, și este o etiologie admisă unanim (saturatio, Satya-Yuga). În românește se spune Crăciun sătulul.

Un alt aspect al lui Saturn în România este eroul popular Novac (cel nou). În franceză «No(v)el». În greacă, Kronos e numit «neoteros» (Hesiod. Theog. V. 132), iar în unele tradiții italiene Noachus. Acest Novac, acest Noachus este identic cu Noah din Biblie.

Lucru semnificativ, Novac, deși nou, este numit «bătrînul Novac». Or aceste contraste sînt cu totul caracteristice lui Saturn: Tinăr — Bătrîn, Nou — Vechi, Negru — Alb, Plumb — Aur. Ceea ce este încă și mai remarcabil, este faptul că Novac e numit uneori Manea, Minea, sau Mihnea, nume care derivă din Manu³.

«Bătrînul Crăciun a domnit aici peste Uriși, înainte venirii Romanilor...» El era Regele Păstorilor...» Novac era Regele Urișilor...» Manea-Novac locuia într-un mare Palat Alb pe un Munte Înalt. «Manea-Novac a întemeiat cetatea Se-

¹ Să notăm de asemenea că Cerus Manus este identic cu megas Ouranes al lui Hesiod.

² A se vedea articolul lui Jean Reyor — «Secretul Ioanei d'Arc».

³ Minos, Menes, Numa.

ligrad...» Fiul mai mare al lui Novac se numea Iovea« (Iovis) și aceasta face să se risipească ultimele incertitudini. Iovea reprezintă aspectul benefic al lui Novac; el are și un alt fiu, Gruia, care e numit Grozavul și care reprezintă latura de rigoare. Aici, intervine o variantă foarte curioasă a mitului cunoscut: Novac și Iovea sint rivali dar numai în isprăvi și fapte de vitejie. Novac are și un fiu nelegitim, numit de asemenea Iovea, care îl ucide prin surprindere. Iovea cel legitim îl omoară pe ucigaș și îi urmează lui Novac în Palatul Alb din Muntele înalt.

Tatăl lui Novac este Iancu ceea ce reprezintă o răsturnare curioasă a adevăratei ierarhii. Iancus este numele arhaic al lui Janus după cum se vede în Cîntările saliene: Iancus, Iane, Duonus Cerus¹.

La unele triburi pelasge din Cappadocia, Saturn era adorat ca Zeus Dakie; Pliniu îl numește Dokius filius Coeli; cu alte cuvinte, el este zeul dac prin excelență și în fapt toată Dacia este pusă sub hierogliful lui Saturn. Există de asemenea și o divinitate colectivă dacică, numită Dacia felix asimilată cu Gaia. Această asimilare a divinității colective locale cu marele Principiu feminin era cu totul obișnuită în antichitate. În legendele românești, Dacia e numită Dochia, Deciana, Baba Gaia.

Cu aceasta ajungem să vorbim despre altarele care îi sint consacrate pe muntele sacru, Caraiman. Se spune că aceste pietre reprezintă pe Dochia și oile sale, impietrite de Bunul Dumnezeu, pe care ea îl infruntase; ceea ce este o variantă evidentă a mitului lui Niobe și a Niobidelor. Sint numite și Babele.

Aceste altare se găsesc la 2145 m pe un imens podiș care incununează Muntele Caraiman. Nimic mai impresionant decît acest peisaj abstract. Crestele munților înconjurători formează acestui vast podiș marginile unei cupe. Chiar în mijlocul platoului, care poate avea trei sau patru kilometri diametru, se găsesc două grupuri de stînci, alcătuite fiecare din cîte trei stînci. Înălțimea lor variază între trei și patru metri. Seamănă cu niște ovare în centrul unei naturi uriașe, așteptînd sămînța celestă. Totul este de o teribilă, de o admirabilă goliciune. Peisaj «metafizic» prin excelență, cu iarba sa arsă de vîntul aspru al creștelor, fără culori, fără pitoresc, nud...

¹ Să notăm că în românește Ion este numit Iancu.

E o mare neagră piatră/ Ler, Doamne, Ler!
Și Maica ingenuncheată/ — Ca o Piatră pe o piatră —
Ca să nască Fiu din piatră...
Și născu Fiul din piatră...
Misterul Misterelor...

În afara acestor două grupuri de cîte trei stînci care sînt în centrul podișului, există și multe alte grupuri pe circumferință, dar prea degradate de timp pentru a ne putea da seama de forma lor. Acest platou cu stîncile sale pare să fi fost un imens templu stelar¹ asemănător celui de la Glastonbury. Cele șase stînci centrale grupate în două figuri triunghiulare, par să fi fost consacrate celor doisprezece zei principali, și celor douăsprezece constelații zodiacale. Grupurile de pe circumferința platoului simbolizează de asemenea constelații fără să se poată preciza care anume.

La trei ore distanță de aici, formînd cu același masiv ca și Călimanul, se găsește cel mai sfînt din munții sacri ai României, Muntele Om. Să scoatem în evidență mai întii «coincidența» între acest nume și monosilabul sacru al Hindușilor. La Thessalieni, Saturn este adorat sub numele de Omoloios, ceea ce este identic cu forma articulată românească Om-ul, mai ales dacă se șterge sufixul os care e grecesc. Om semnifică în românește Omul și în acest caz special, Omul Universal, Saturn, Papaeos, Bătrînul. Simulacrul său a dat numele muntelui. Într-adevăr, aproape de virful Om-lui, este o stîncă enormă, de vreo treizeci de metri înălțime, care are o asemănare izbitoare cu un cap omenesc. Bineînțeles, riști să fii taxat de lipsă de seriozitate de toți «specialiștii» dacă îndrăznești să spui că această stîncă a fost sculptată. O simplă coincidență, spun toți acești domni, căci nu pot contesta asemănarea izbitoare. Are spinare tare «coincidența»!... Să constatăm că face bine lucrurile, că împinge grija de adevăr pînă la imitarea tiarei pontificale dacice; să subliniem de asemenea că țărani de numesc în mod curent această stîncă Omul și că ea a dat numele celui mai Sfînt Munte al României.

Chiar pe virful Omului (la 2550 m), este un omphalos uriaș de zece metri înălțime și douăzeci lățime. Este Geticus Polus, numit de popor «Osia Lumii» și «Buricul Pămîntului».

În plus, Muntele Om este traversat de o grotă imensă care e una din cele mai mari din lume, în sensul că nu i s-a dat

¹ A se vedea R.Guénon: La Terre du Soleil, Etudes Traditionnelles, janvier 1936.

incă de capăt. A fost explorată pe vreo douăzeci de kilometri și atit.

Se spune că Zeul suprem al dacior era Zalmoxis. Trebuie să ne înțelegem. Zeul suprem dacic este fără nume, fără calificare (Strabon). Este Brahma Nirguna, cum trebuie să fie de altfel într-o Tradiție care a fost primordială. Este Cerul senin; tulburarea în natură vine de la demonii furtunii, de la nori, de la grindină. Pentru a-l putea contempla, dacul trage săgeți în nori. Simplu obicei care, bine transpus, spune multe asupra modalităților de realizare în Tradiția primordială... Zeul este adorat în Munții înalți, în singurătățile în care numai acvilele pot urca. Pură tradiție uraniană, riguros «monotheistă», pe care nici o orgie dionisiacă n-o tulbură. Cum spune poetul:

Și decit toată lumea de două ori mai mare
În propria lui umbră Zalmoxe redispere. (Eminescu:
Gemenii).

Acestui Zeu nemărginit, i se dă numai numele reprezentantului său Zalmoxis. Or, Zalmoxis este o funcțiune ca și Zoroastru. Cît despre legenda care face din Zalmoxis un sclav și un discipol al lui Pythagora, trebuie atribuită incredibilei semeții a grecilor. Chiar și un istoric profan ca Pârvan, o califică în Getica sa de «naivitate raționalistă grecească», adăugind: «evhemerismul există în Grecia mult timp înainte de nașterea lui Evhemer». În realitate, tocmai contrariul este adevărat, căci aici este cazul s-o spunem că «Lumina venea de la Nord». Ceea ce trebuie reținut din această legendă este că pină și Grecii fuseseră izbiți de asemănările între învățăturile pitagoriciene și doctrinele daco-trace. De altfel un grec, Hermippus Callimachus spune textual că Pythagora era Thrakon dexas mimoumenos; discipol al înțelepciunii trace".

Zalmoxis era o funcțiune saturniană. El este «Omul» al cărui simulacru se găsește pe Muntele Om. Istoricul Mnaseas din Patre ne spune că geții îl adoră pe Saturn pe care-l numesc Zalmoxis. (Fragm. hist. gr. III, 153). Și Diogen Laerțiu (I.VIII): «Geții îl numesc pe Saturn Zalmoxis». Și Hesychius: Zalmoxis ho Krónos. Dacă se elimină din Zalmoxis sufixul grec is, rămîne Zal-mox = Zeul-Moș, adică Zeul-Bătrîn, care nu e altul decit Saturnus Senex. Dacii îl numeau pe Zalmoxis «Zeul nostru și Regele nostru» (Platon, Charmides, 5).

Marele Preot dac locuia în muntele sacru într-o peșteră: el era Zeu (Strabon). Nimeni n-avea dreptul să-l viziteze afară

de Rege. El nu cobora decit cu foarte rare prilejuri, cind avea să dea porunci. Unul din aceste prilejuri a fost foarte semnificativ: sub regele Burebista (contemporan cu August) s-a interzis categoric cultura viței de vie. Marele Preot, Deceneus, a coborît el însuși din muntele său pentru a întări această poruncă. Or, pentru ca Marele Preot-Zeu să se deranjeze el însuși, trebuia să fie vorba de altceva decit de un puritanism «prohibiționist». După părerea noastră, era vorba să salveze puritatea doctrinei uranice și apolinice dacice de influențele dionisiace ale Traciei, care le primise ea însăși din Orient¹.

Odată la patru ani, națiunea făcea Dumnezeului suprem cel mai înalt sacrificiu: un om care avea misiune să ducă acolo sus dorințele națiunii. Și acest sacrificiu era atît de sfînt încît dacă acela care era aruncat în virful sulitelor nu murea, aceasta însemna nu că Zeul îl cruța, ci că îl socotea nedemn să se înfățișeze înaintea lui. Asceza cea mai riguroasă ducea la El. Acel care pornea pe Cale trebuia să renunțe la femei, la vin, la carne, și să-și concentreze gîndul spre Cel Veșnic (Strabon).

Mai este și un alt fapt deosebit de remarcat în legătură cu casta supremă dacică. Iată se spune Jordanes, istoricul dacilor: «Primii dintre ei erau Sarabi terei, dintre care se consacrau regi și preoți». Există deci o singură castă pentru funcțiunile sacerdotale și regală: sarabii cumulau ambele funcțiuni. Și într-adevăr au fost Mari Preoți care erau în același timp regi: Dion Chrysostem vorbește de Comosicus care i-a urmat simultan lui Burebista, regele, și lui Deceneus, Marele Preot, cumînd aceste două funcțiuni, ca acest rege Anius de care vorbește Virgil în Eneida:

Rex hominum, Phoebique sacerdos.

Fratele ultimului rege al dacilor, Decebal, era Mare Preot.

Ce înseamnă aceste lucruri? Că sarabii erau deasupra castelor, că erau hamsa. Or, faptul că exista încă în plin Kali-Yuga o supra-castă hamsa, ereditară, vizibilă și accesibilă, aceasta constituie un caz extraordinar de supraviețuire care demonstrează în același timp sublimitatea și importanța Tradiției dacice. Încă o dovadă, printre atîtea altele, că era Tradiția primordială însăși, căci numai hamsa pot păstra o Tradiție primordială; subliniem de asemenea că nu se poate vorbi de «esoterism dacic», exoterism și esoterism fiind în «indistințune» în această Tradiție.

¹ Orpheu sfîrșiat de bacchante spune multe despre aceasta.

Reprezentantul Zeului suprem nu poate fi decît Regele Lumii sau unul din aspectele sale; acesta a fost şeful suprem al marelui Centru Spiritual care a subzistat în Dacia după deplasarea Centrului Suprem spre Orient. Zalmoxis, funcţiune saturniană, desemnează deci pe Regele Lumii¹. Ceea ce ne face să gîndim astfel sînt numele numeroase şi variate cu care este denumită această funcţiune în tradiţia română populară şi încă vie. El este «Bătrînul Crăciun» care a fost «regele Românilor», «regele Păstorilor». El este de asemeni «Bătrînul Novac» care domnea «într-un Mare Palat Alb pe un Munte înalt». El este «regele României», Janus (Ion-Sînt-Ion). În Colinde el are locul de onoare lingă «Bunul Dumnezeu» (Apollo). El judecă împreună cu Bunul Dumnezeu pe Adam (funcţiunea de justiţie). «El mijloceşte pe lingă Dumnezeu pentru iertarea oamenilor» (funcţiune de mediator); «el este de mare ajutor lui Dumnezeu», «el este mare Arcaş»; «el potoleşte valurile şi vînturile» (funcţiune de pace). El este Ordonator şi Judecător.

Dumnezeu că m-a trimis/ Pămîntul să i-l măsoar
Pămîntul cu umbletul/ Şi ceriul cu cugetul.

El împlineşte unul din cele mai mari mistere din cite există,
misterul Pietrei:

Sus la cheia raiului / Bună ceată mi-e adunată
Tot de sfinţi de aceia sfinţi / Şi-mi citeau, prooroceau,
Şi-mi citeau de Dumnezeu / Şi pe Dumnezeu nu-I ştiu.
Iar Ion-Sînt-Ion... / Din gură aşa grăia:
— Voi citiţi, proorociţi, / Şi-mi citiţi de Dumnezeu
Şi pe Dumnezeu nu-l ştiţi, / Iar eu vin şi bine-l ştiu
Jos la cheia raiului² / În stîlp piatră mi-e-ncheiat.
— D-unde Sfinţii c-auzea, / Ei săltară şi zburară,
Sus mai sus se ridicară, / Cu norii s-amestecară,
Jos mai jos că se lăsa / Pe stîlp de piatră cădea;³.
Cînd acolo c-ajungea / Cărţi pe braţe că-şi lua,
Şi citea, proorocea,* / De trei zile şi trei nopţi,
Stîlp de piatră în patru crapă / Iată Dumnezeu că scapă.

¹ Zalmoxis e numit de asemenea «Zeul cu dublă Secure». El este deci în strînsă legătură cu manifestarea lui Parashu-Rama.

² Două chei; una sus şi una mai jos.

³ Ascendit a Terra in Coelum iterumque descendit in Terram; recipit vin superiorum et inferiorum. Sic habebit gloria toti mundi.

Ion-Sint-Ion este cel care a ridicat Minăstirea Alba:

Jos la țară a coborit / Și-o Minăstire Albă a zidit,
Către Răsărit de soare / Cu nouă uși, cu nouă altare...

Și aceste versuri care sînt decisive:

Jos la țară duce-m-oi / Chei în mină prinde-voi
Minăstiri deschide-voi / Slujbe sînte face-voi.

El este Ordonator prin excelență:

Cînd s-a pogorit / Domnul pe pămînt
Sate a răsădit / Hotare a împărțit.

Să notăm că la greci Janus se numea Ian, Iaon, ceea ce e identic cu Ion. Invocația Io! cu care încep Colindele i se adresează: Sfințul Ion din Ianuarie a rămas încă cea mai mare sărbătoare din România. Tot poporul participă la ea. Chiar și astăzi regele, guvernul, corpul diplomatic merg cu mare pompă pe malul Dimboviței (riul din București). Acolo, Patriarhul aruncă o cruce de aur în apă. După ea se aruncă cine dorește și este răsplătit cel care găsește crucea. Să notăm de asemenea interesanta observație a lui Roscher că templul lui Janus este situat în partea de N-E a Forum-ului.

S-a văzut misterioasa invocație din Colinde:

I a h o ! L e r D o a m n e L e r ; I o ! L e r o i , V o
I e r a n d a .

Se vorbește în legende românești de un misterios «Ler-Împărat». El este cel mai mare împărat al Lumii... El îi conduce pe toți... Numai Dumnezeu este mai mare ca el... El locuiește într-un mare palat aflaș într-o peșteră... El locuiește pe un munte mare... Nimeni nu poate găsi acest munte în afară de cel care place lui Ler-Împărat... Mulți români au găsit palatul lui Ler-Împărat dar nu s-au mai întors de acolo... Toți curtenii lui Ler-Împărat sînt călugări..." Mai este nevoie să spunem cine este acest rege al regilor? Dar iată ceva și mai decisiv:

Se vorbește în legende românești de o populație misterioasă, «Blajinii, Rohmanii, Rahmanii, Rucmanii»... Sînt Blajinii, sînt Sfinți. Locuiesc la capătul Lumii, aproape de Apa Sîmbetei¹ toți sînt sihaștri; toți sînt preoți; țara lor se numește Măcarele (Macaron Nesoi, Insulele Preaferițiilor). Porțile

¹ Este Okeanos-ul român: încă o denumire saturniană.

Raiului sint aproape... la Rohmani se găsește Apa Vie și Apa Moartă... Cei mai buni sihaștri merg acolo și nu se mai întorc... La Rahmani soarele nu apune niciodată (Arctica!). Poporul sărbătorește și astăzi «Paștele Blajinilor», Paștele Rohmanilor, care sint la o săptămîină după Paștele creștin. Femeile aruncă pe riu coji de ouă cu care au pregătit cozonacul de Paști, pentru ca ele să ajungă la Rahmani, pe Tărimul Celălalt. Căci Rahmani nu au nevoie de oul întreg, ca noi păcătoșii; lor le ajunge punga de aer.

"Un Moldovean a plecat cu o barcă pe Marea Neagră. După cîteva zile de navigație, el văzu un munte înalt care atrăgea barca sa ca "fierul otrăvit" (magnetul). În această insulă locuiau Rohmanii sfinți. El incepu să viziteze locurile. Ceea ce minună mai mult pe omul nostru, fu Apa Rohmanilor, care ardea singură cînd se punea în ea un fitil. Un Rohman îl întilnește: — Vrei să fii servitorul meu? — Da, dar cu condiția ca tu să mă-nveți să fac această Apă de Foc... — Ne-am înțeles. Și Moldoveanul sluji șapte ani și învătă să pregătească Apa de Foc..." Fără comentarii...

«Rohmanii locuiesc sub pămînt. Odinioară locuiau pe Pămînt. La sfîrșitul lumii, Dumnezeu îi va readuce pe pămînt...»¹.

Și încă și aceasta: «Regele Rohmanilor e Ion-Sint-Ion».

Și aceasta: «Șeful Rohmanilor e, Ler-Împărat».

Ler, Aleroi, Leru, Leor este Numele, Mantram-ul. Regele Lumii. Pe El îl invocă copiii cînd merg cu Colindele lor, să vestească de Crăciun, din casă în casă, Vestea cea Bună.

Am găsit zece nume desemnînd în Tradiția geto-română funcțiunea de Rege al Lumii: 1) Bătrînul Crăciun. 2) Ion-Sint-Ion. 3) Bătrînul Novac. 4) Ilovea, fiul și urmașul său. 5) Manea. 6) Orpheu. 7) Zalmoxis. 8) Ler Împărat. 9) Căli-man. 10) Carai-man.

În legătură cu Rohmanii, trebuie să spunem că cea mai puternică și cea mai războinică din populațiile pelasge din Nordul Dunării a fost aceea a Arimoiilor. Cea mai veche mențiune o face Homer: uriașul groaznic Typhoeu care i-a înfruntat pe Zei era din țara acestor Arimoii. El îi numește în Odiseea Erembi, Arambes, b, reprezentînd sunetul nazal n.

---

¹ «Agartha n-a fost totdeauna subterană și nu va rămîne totdeauna» (R. Guenon. *Le Roi de Monde*, p. 91). «Popoarele din Agartha vor ieși din peșterile lor și vor apare pe suprafața pămîntului» (Profeția a Regelui Lumii în 1890, relatată de M. Ossendovski — Bătes, *Hommes et Dieux*, p. 262). Se vede ceea ce este Tradiția perpetuă și unanimă.

Dionysos Periegetul îi numește Oresmoi (munteni). El spune că sînt din neamul Titanilor. Ei sînt numiți de asemenea Arimphei, Arimani, Ramni. Ptolemeu numește una din cetățile Daciei Rami-dava.

Nu trebuie să se creadă că numele de român este nou. În popor, român e echivalent cu țaran autohton. Cînd a reorganizat imperiul, Dioclețian a numit Romania toate ținuturile supuse locuite de geto-traci; dacă acest nume venea de la Roma, el s-ar fi potrivit mai bine Italiei. Adevărul e că Roma, Romania, România sînt vechi nume pelasge. Resturile unor vechi triburi trace din peninsula balcanică se numesc aromâni și vorbesc româna.

Noi credem că toate aceste nume se trag din acei Arimoși homerici, și aceștia au o legătură cu Ram. În mitologia română se vorbește de un Ram-Împărat. În plus sînt o mulțime de localități în legătură evidentă cu al șaselea Avatără Rama (două localități), Ramna, Râmnic (2 județe), Râmești, Rima, Rigmani, Roman, Romlia, Rams, Rum, Armeneasca, Armenis, Ormeni, Ramsca, Ramscani etc.

Există în România un curios monument arheologic. Este «brazda lui Novac». Are o lungime enormă, ruinată în mare parte, dar nu destul pentru a nu-ți putea da seama de continuitatea ei evidentă. Începe dinspre Budapesta, coboară între Tisa și Dunăre, traversează Banatul românesc, pătrunde în Valahia prin «porțile de fier» ale Dunării, brăzdează acest ținut în toată lungimea lui, paralel cu Carpații, traversează Moldova sudică, trece Nistrul și continuă pînă la Don. Înălțimea sa variază între 1 și 3 m; prințul Cantemir, voievodul Moldovei, care a descris-o în secolul XVII, indică același traseu, dar o arată mai înaltă, ceea ce e firesc. El o numește, nu se știe de ce, fossa Trajani imperatoris.

Există ceva mai la nord decît această brazdă și paralel cu ea «o serie de bolovani și lespezi traversînd Basarabia și trecînd în Rusia»¹. Și Cantemir descrie această series maximorum lapidorum.

Quintus Curzius în a sa Viață a lui Alexandru (VIII, 7) ne povestește că eroul macedonean, după ce i-a cucerit pe persi și pe bactrieni, a făcut o expediție contra sciților din Europa. El a ajuns la fluviul Don care-i separă pe bactrieni de sciți (detaliu important, căci precizează bine situația sciților). El trece Donul, îi învinge pe sciți și-i urmărește întreaga zi pînă dîncolo de hotarele lui Liber Pater. Aceste hotare ale lui Liber

¹ Raportul căpitanului Zaskuk în Statul Major.

Pater constau din mari lespezi și bolovani, așezate la distanțe mici unele de altele.

Să remarcăm că Ler poate fi o contracție din Liber¹, ceea ce nu înseamnă că este de origine latină, ci că cele două nume purced din izvorul primordial proto-pelasgic.

În sfârșit Herodot ne vorbește de hieroi odoi, «Căi sacre», ale sciilor. Ce semnifică această brazdă uriașă și aceste căi sacre? Trebuie exclus natural orice caracter utilitar sau comemorativ. O explicație trebuie găsită din partea geografiei sacre. Să vedem legendele care dau totdeauna luminile ultime.

S-a văzut că Novac este identic cu Saturn. «Această brazdă a fost trasă de Novac de la Apus la Răsărit», pentru a învăța pe Români agricultura. El a tras el însuși plugul. Plugul lui Novac a fost tras de 12 boi. Novac a arat în lungime și în lățime. Doi boi, unul negru și altul alb au tras plugul lui Novac. Această brazdă este briul pământului (nu s-ar putea spune mai bine căci coincide cu paralela 45⁰, jumătatea distanței dintre Pol și Ecuator). Novac a vrut să tragă o brazdă peste Buricul Pământului. În timp ce ara, Novac a pus să-i cinte muzică niște cobzari (citharezi)². Și în sfârșit această frază care este una din vocile cele mai pure ale Trecutului, un adevărat diamant tradițional care luminează unul din punctele cele mai importante ale istoriei sacre:

«Brazda a fost trasă de Ler-Împărat,
înainte de a pleca în Orient».

S-a văzut cine era Ler-Împărat. Această brazdă pe care a tras-o «de la Apus la Răsărit» arată între altele, itinerarul migrației hiperboreene și a Centrului Suprem. Această migrație venind din Nord a întâlnit Dunărea, acolo unde face un unghi de 90°. Ea a urmărit cursul său inferior și a intrat în Dacia prin «Porțile de Fier». După o etapă de o durată care ne e necunoscută în acest ținut, ea și-a urmat drumul către Răsărit, condusă de Ler-Împărat. Este de notat că această brazdă are în Rusia o ușoară îndoire către Sud. Dacă se prelungește linia brazdei către Asia, ea întâlnește Caucazul... (a se reaminti cele trei Caucazuri, polar, dacic și asiatic). Așadar, migrația hiperboreană a fost verticală până în punctul în care a întâlnit paralela 45⁰, la jumătatea distanței dintre Pol și Ecuator. Acolo, ea s-a împărțit în ramuri orizontale. O parte a migrației a urmat verticala până în Grecia. Cît despre ramura occidentală, celtică, a Hiperboreii, itinerarul său ne este arătat de simbolis-

¹ Solem et Liberum Patrem ejusdem numinus habendum. (Macrobius).

² După cum se vede, Novac implinea un ritual.

mul geografic, de bunul simț de asemenea: cursul superior al Dunării¹. Și crucea a fost astfel desăvârșită². Celții s-au amestecat cu elemente străine, mai ales atlanteene. Tradiția celtică este deci mult mai puțin pură decât tradiția dacică³.

Mai există și un mit admirabil care se referă în mod vizibil la această brazdă: Era odată un șarpe uriaș care păzea «porțile de fier» ale Dunării; el îi ucidea pe toți cei care voiau să treacă. El pustia tot ținutul... Dar bătrînul Novac îl atacă în peștera lui, îl răni și-l sili să iasă afară... Șarpele o luă la fugă urmărit de Novac... La Craiova el îi tăie cu o săgeată o bucată din coadă, la Olt o alta, și la fel la Pitești, la Ploiești, la Brăila. Era gata să-i zdrobească capul cînd acesta se aruncă în Mare acolo unde este insula Șerpilor (Alba) și o otrăvi toată... De atunci se numește Marea Neagră... Șapte localități cu totul... Din punct de vedere microcosmic, operațiunea pare un aspect mai curînd malefic al trezirii lui Kundalini. Dar faptul se petrece evident în Lumea Mare. Se poate vedea ce era geografia sacră «operativă». Numai pe hărțile noastre un kilometru pătrat este asemenea cu un alt kilometru pătrat. Pămîntul e un organism spiritual, subtil și corporal. El are linii de forță, noduri de putere care trebuiau dezlegate, canalizate, sublimare, resorbite (și nu distruse desigur), operațiuni supreme între toate rezervate Zeilor sau reprezentanților lor, Novac, Ler.

III

Unul din cele mai interesante aspecte ale tradiției dacice este numismatica. Este o problemă deosebită care, studiată dintr-un anumit unghi, ar deschide multe porți. Monedele dacice se împart în trei categorii:

A. Monede cu legenda ARMIS sau SARMIS BASIL (eus).

Cele mai numeroase sînt de tipul reprodus în figura 3. Pe avers, dublul cap de Ianus, pe revers, inscripția Sarmis Basil

¹ Anticii spuneau că Celții și Geții se învecinau. Am văzut că Baltica a fost o altă «etapă» a Hiperboreii anterioară Daciei. Acolo a fost o altă proiecție «rajasică», care a constituit pe Celții din Anglia și din Irlanda.

² Henri Martin: "După Triade, Hu a adus pe Kimri din "ținutul verii" numit Delfraboni" (în partea unde e astăzi Constantinople, adaugă un comentator antic).

³ Dacă se prelungeste verticala Pol-Baltica-Dacia, ea traversează Tracia, Arhipelagul, Egiptul, Etiopia, țera lui Kush... Se vede că dacă ar mai fi încă o geografie sacră tradițională, acesta ar fi primul meridian.

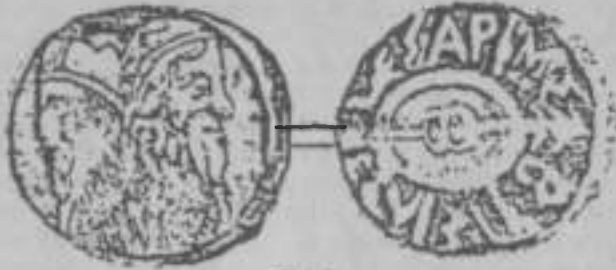

Fig. 3.

(regele Sarmis) și caduceul pus pe carapacea broaștei țestoase a lui Mercur.

Există de asemenea alte monede care, în locul capului de Ianus, au un mistreț, cu o săgeată în gură, simbol strict primordial.

Un alt tip are pe avers un cap simplu cu inscripția ARMIS BASIL. Pe revers, o citadelă cu un cap de taur pe zidul din dreapta și swastika în fața porții.

Să încercăm să explicăm aceste embleme.

Armis și Sarmis par să fie identice cu Hermes. «S» este o simplă aspirație dialectală, așa cum în greacă Σ a devenit un H aspirat.

Valerius Flaccus, unul din preoții însărcinați cu păstrarea cărților sibiline, vorbește în Argonauticele sale de un rege Scit Armes, adorat ca Zeu, care devenise celebru prin iscusința sa de a fura cirezile de boi și turmele de oi ale vecinilor săi... anecdotă similară cu mitul lui Hermes furind boii lui Phoebus. Capitala Daciei era Sarmisegetuza. După emblemele care o însoțesc (caduceul), acest nume Sarmis ni se pare a indica deci pe Hermes, sau mai degrabă pe reprezentantul acestui Zeu, sau o funcțiune sacerdotală și regală reprezentând pe Hermes.

Cit despre fortăreață, este «Cetatea Soarelui», «Minăstirea Albă», Tula, Centrul Suprem. Dovada indiscutabilă este swastika pusă în fața porții, care indică de asemenea pe cât de precis posibil situarea «polară» a acestui Centru. Să notăm în trecere că țărani sârbătorești încă în mod solemn pe Hermes la Întii Mai (luna zeiței Maia); această sărbătoare se cheamă Arminden.

B. Monede cu legenda A(rmi) S IO(n).

Aceste monede au o formă foarte concavă, ceea ce poate reprezenta carapacea broaștei țestoase, și de asemenea Cerul, ceea ce este de altfel același lucru.

Pe parte concavă, ele au un cal cu labe de pasăre. Călărețul e indicat de caduceu. Punctele par să indice constelații; pe mai multe monede se observă hierogliful zodiacal al Balanței.

Capul de om are gura deschisă, pe o latură litera A cu globule, pe cealaltă litera S.

IO(n) sau Ianus apar sub diferite forme: IO sau pe altele literele IOI. Este forma contractată a lui Ion = vox, verbu. După cum se vede este asimilat Armis cu Ianus.

C. Monedele tip Maia.

Fig. 4.

Una are pe avers capul Maia-ei și pe revers calul, călărețul său și inscripția IANUM ARM; cealaltă are același cap și legenda echivalentă Maia-ei. Reversul e asemănător celeilalte.

O carte n-ar fi de ajuns pentru a adinci admirabilul simbolism al acestor monede. Să lăsăm de-o parte ceea ce s-ar putea referi la «geometria constelațiilor» și să notăm un fapt capital: asimilarea lui Hermes cu Zeul suprem. Monedele poartă toate inscripțiile și atributele lui Hermes, dar însoțite de simboluri supreme, polare: capul și numele lui Ianus, Cetatea «polară», Calul solar, inscripția IO(n). Capetele au gura deschisă, semn al Verbului sau Logos, pentru a arăta că Hermes este asimilat cu Verbul suprem. Pe mai multe monede stă semnul Balanței — care este hierogliful Tula-ei, Centrul suprem. Caduceul hermetic crește ca o tulpină și își împinge rădăcinile în Calul solar. Din punct de vedere al alchimiei umane, explicația e destul de limpede: Calul este prima Shakti, ediferențiată; Caduceul este Shakti polarizată. Dar e orba de lucruri și mai importante. De ce așadar această asimilație?

Să spunem mai întâi că acest fapt se observă și în celelalte tradiții¹. În tradiția ebraică, Îngerul solar, Mikael, domnește uneori în Cerul lui Rafael, Îngerul lui Mercur. Christos se naște în tribul regal al lui Iuda, în loc de tribul sacerdotal al lui Levi. În tradiția islamică, Seyidna Aissa, rămânând Stăpînul prin excelență al științelor spirituale, pe care le va restabili la sfîrșitul ciclului, domnește în Cerul lui Mercur asupra științelor intermediare, hermetice.

Problema e foarte obscură și complexă. În substanță, se pot spune acestea: un ciclu de manifestare realizează în primul rînd posibilitățile cele mai înalte și cele mai pur spirituale; numai către sfîrșitul său vine rîndul celorlalte posibilități; din acest motiv Christos, Punct central și Cheie de boltă a ciclului, «binevoiește» să troneze în Cerul lui Mercur, rămânind Stăpînul metafizic prin excelență, pentru a permite posibilităților intermediare și chiar grosiere să se manifeste la rîndul lor pentru ca să formeze ciclul.

Reproducem în continuare cîteva semne de pe o inscripție dacică: după cum se vede e vorba de ideograme.

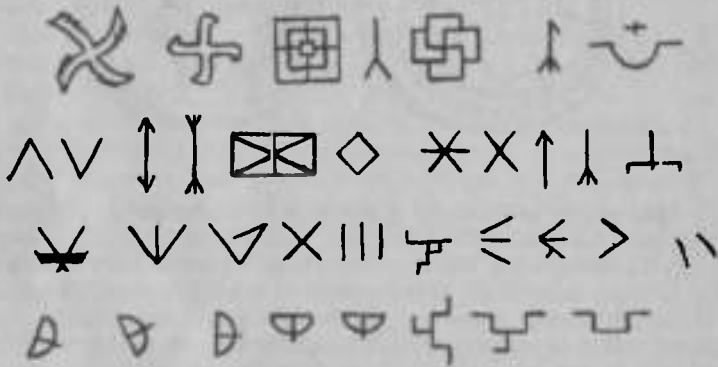

Fig. 5.

Toate semnele sînt foarte semnificative. Atragem atenția asupra următoarelor: al 5-lea din ultima linie, identic cu tripla incintă druidică; al 4-lea cu hierogliful lui Ianus al celor două puteri, al celor două chei, al celor două Căi; și în sfîrșit al 3-lea care este o curioasă formă de swastika.

Swastika în România ar cere ea singură un studiu special. Nu credem să existe o țară în care să fi fost folosită atîta, în

¹ A se vedea R.Guénon: *Hermès*, în *Voile d'Isis*, apr. 1932.

mod tradițional, bineînțeles¹. Se găsește peste tot: în cimitire, în biserici, pe broderii naționale, pe pergamente voievodale. Ea îmbracă o indefinitate de forme care, trebuie s-o spunem, nu dădăresc nimic fanteziei. Iată câteva exemplare:

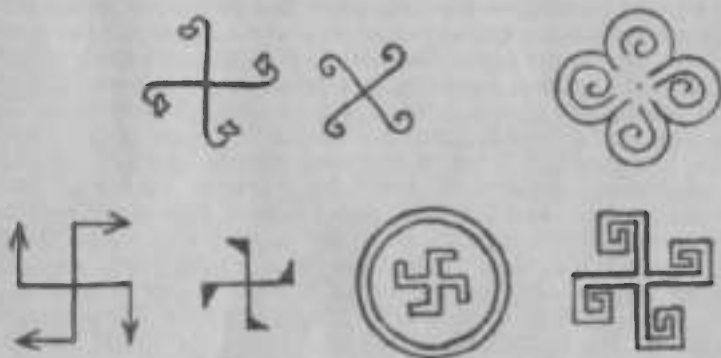

Fig. 6.

Nu se poate găsi în mitologia unui popor o doctrină metafizică; n-ar putea să fie așa pentru că ar fi o contradicție în termeni, mulțimea fiind lunară, iar adevărurile metafizice depășind sfera Lunii. Totuși, în legendarul românesc se pot găsi fragmente dintr-o înțelepciune cosmologică pură. Dăm la întâmplare câteva exemple dintr-un material care e imens:

Asupra creației primului Adam, a Omului Universal: «La începutul începuturilor, nu era nimic decît întunericul și apele. Duhul Domnului mergea ca un porumbel pe deasupra Apelor. Un vârtej de spumă se ridică din care se născu Dumnezeu — Cine ești tu? îl întrebă Domnul? — Eu sint Dumnezeu — Din mijlocul Mării se ridică un vârtej de spumă. Din el ieși un vierme care se prefăcu în fluture. Fluturile deveni Dumnezeu iar ce rămase din vierme deveni Diavolul...

«Soarele e Tatăl. Pământul e Sfînta Maică. Pământul este o insulă de argint cu osie de aur. Focul este Împărat, Apa este

¹ Spunem aceasta pentru că nu jinem seama de utilizarea care se face în scopuri politice. Dar iată o nostimă anecdotă: un adversar al național-socialiștilor români voia să convingă pe un țaran bătrîn că este un semn străin, importat. — Ba nu, răspunde omul nostru, e de pe aici, îl avem de pe vremea uriașilor.

impărăteasă. Pământul e inconjurat de ape. Deasupra sint Ape, dedesubt sint Ape. Sfintul Soare este Fața lui Christos, Ochiul lui Dumnezeu.

«Steaua polară este împăratul nostru. Este veghetoarea Cerului. Ea e Stejarul Cimpului. Focul vine de la Dumnezeu. Dumnezeu stă în el; el e Dumnezeu. Pământul se sprijină pe patru piloni și o osie. Osia se reazimă pe un Balaur care se incolăcește în jurul ei. Pământul se sprijină pe un urs; pe doi pești. Pământul e vegheat la cele patru colțuri de patru Serafimi. Dacă noi nu ținem cele patru posturi, el se va prăbuși. În centru e un Munte pe care stă Dumnezeu. În centru este o fântină. Cerul este susținut de șapte piloni, păziți de 7 îngeri. Cei 7 îngeri veghează asupra lungimii, lățimii, adâncimii, înălțimii și centrului Cerului. Pământul este inconjurat de Apa Simbetei. Apa Simbetei este matca tuturor apelor. Ea fierbe (apa Rohmanilor). Acolo, e Cetatea lui Dumnezeu și Mărul roșu. Toate Apele lumii ies din Mărul roșu, se răspindesc în lume și se întorc la Mărul roșu. (solve-coagula, respir, și aspir al manifestării). Marea în care e Mărul roșu se cheamă Marea Neagră. Mărul roșu este Osia Pământului. El se găsește acolo unde e Buricul pământului...»

În sfârșit, am găsit lucruri și mai bune într-o colecție de ghicitori:

- Unde este Buricul Pământului?
- În mine-insumi. Sau:
- Acolo unde sint eu.

Pe Buricul Pământului e un Munte Sfint. Pe Munte e o Minăstire de Maici. Dumnezeu trimite prin ele mesaje în Lume. Acolo se găsesc Sfinta Miercuri, Sfinta Vineri, Sfinta Duminică.

- Fiul meu cel dulce, cind se va sfârși lumea?
- Peste 2000 de ani, Maică.

Mai e un fapt foarte sugestiv. De fiecare dată cind legendele vor să exprime forța, măreția, frumusețea, luminozitatea, ele folosesc cuvântul sur: Calul sur; Vulturul sur; munții suri... Or, în limba română modernă sur înseamnă «cenușiu», ceea ce nu corespunde deloc sensului citat de noi; chiar și filologii profani au fost izbiți de acest fapt. Noi socotim că în realitate acest sur este «Soarele» din limba primordială¹. Noi afirmăm chiar că «întunecarea» cuvintului ne convinge, căci ea corespunde «întunecării» inerente legii de desfășurare a ciclului.

Ajungem acum la un moment capital al tradiției dacice: acela în care ea suferă o readaptare impusă de desfășurare ciclului. Dar ceea ce ne interesează cu adevărat este modul acestei readaptări. A existat o altă tradiție occidentală ieșită de asemenea din Tradiția primordială, deși mai puțin direct

¹ În mitologia hindusă, calul Soarelui are numele sanscrit Surya.

decit cea dacică: e vorba de tradiția celtică. Aceasta a suferit o adaptare creștină; vom vedea dacă se poate spune același lucru despre tradiția dacică.

Ceea ce izbește mai întâi este vitalitatea celtismului în ciuda condițiilor extrem de defavorabile în care s-a găsit. Într-adevăr, Galia a fost timp de 500 de ani romană. Cultul druidic a fost interzis sub Claudiu; creștinismul s-a dezvoltat rapid; regii franci au fost campionii infocați ai ortodoxiei catolice, cucerind pentru țara lor titlul de «fiica mai mare a Bisericii», ceea ce nu este un titlu zadarnic cum o cred modernii, ci o consacrare. Franța a fost baza de operațiuni a conversiunii Occidentului; în cele mai rele vremuri, ea a fost o țară organizată, iar viața citadină a fost viguroasă, această viață citadină atât de puțin tradițională... Ei bine! cu toate acestea, e foarte probabil că centre druidice au mai persistat până în secolele XI și XII. Numai în epoca aceasta elementele druidice au fost absorbite de Creștinism, mai ales în legenda Sf. Graal¹.

Ce contrast cu Dacia! Aceasta a fost centrul suprem al unei tradiții mult mai puternice și mai pure decit Tradiția celtică. Ocupația romană a durat numai de la 110 la 275 după Christos, în total 185 ani. Și încă mai puțin de o treime din Dacia a fost ocupată: Transilvania și Oltenia actuală. În tot restul țării, dacismul a subzistat fără să fie tulburat. Cînd Aurelian a ordonat evacuarea părții romane în 275, toți cetățenii orașelor au plecat, iar cetățile au fost distruse; n-au mai rămas decit colonii și țăranii, deci clasa cea mai refractară la Creștinism (de unde numele de Pagini). De altfel Creștinismul nici n-a avut timpul să se implanteze. Numai către sec. VIII și IX cîțiva misionari au îndrăznit să pătrundă dincolo de frontiere și în cîmpii. Apoi Ortodoxia n-a avut niciodată gustul prozelitismului. Centrele spirituale ale dacilor se găseau în masivele centrale ale munților, cei mai sălbatici și cei mai de nepătruns din Europa. După părăsirea de către romani, avalanșa invaziilor barbare, care a durat mai mult de o mie de ani, s-a precipitat peste Dacia, făcînd astfel imposibilă nu numai viața citadină, ci chiar viața agricolă. O imensă pădure a acoperit Dacia și viața pastorală s-a generalizat din nou, mai ales în munții centrali inaccesibili... În jur, barbarii goți, ostrogoți, vandali, gepizi, slavi, cumani, pecenegi, unguri, mongoli au făcut vid². Să lăsăm pe istorici să se lamenteze și să constate că acest fapt a ocrotit tot ce trebuia să rămînă neviolat... Tradiția dacică a continuat să subziste netulburată, în afara timpului, în afara istoriei care se făcea în jurul ei. Astfel, cînd în sec. XIII și XIV au fost întemeiate prin-

¹ A se vedea articolele lui R. Guenon asupra Sf. Graal, deja citate.

² S-a constatat că toate invaziile barbare au trecut mai întâi prin Dacia.

cipatele Moldovei, Valahiei și Transilvaniei, a căror reunire avea să formeze România modernă, Dacia era neatinsă de istorie; ea se găsea, în sensul cel mai riguros și literal al cuvintului, în aceeași stare ca pe timpul încercării domnești peste ea. Și să nu se creadă că întemeierea principatelor române a însemnat punctul de plecare al unei vieți politice pentru Dacia. Aceasta a fost aici totdeauna în stare embrionară. Invaziile continue ale tătarilor, turcilor și rușilor, au făcut viața citadină imposibilă. S-a rămas în stare pastorală, grație desigur și ininteligentei dominații turcești. Cînd, în 1829, tratatul de la Adrianopole a permis comerțul exterior în Țările române, nouă zecimi din teritoriu era acoperit de păduri. Și vom vedea că voievozii români au avut un cu totul alt rol decît acela politic.

Așadar, întemeierea celor trei principate românești semnifică o readaptare a tradiției dacice. La creștinism? *That is the question...* Se va vedea de ce credem că se poate răspunde: nu.

Am văzut că creștinismul n-a pătruns decît foarte tîrziu în Dacia. Toată spiritualitatea creștină românească provine din afară, din Bizanț, de la Muntele Athos, din Bulgaria¹.

¹ Mult mai tîrziu, Vasile Lovinescu și-a amendat această primă părere intrucît a descoperit legende românești care vorbesc despre creștinismul străvechi pe aceste meleaguri, cum o confirmă și un text din Jurnalul lui, referitor la Sf. Apostol Andrei.

16 August 1965

Legenda Sf. Andrei. Găsit într-o albiuță. Ca toți copiii legendari, are același simbolism ca și piatra unghiului, zvirilită în drum, al cărui rost ziditorii nu-l pricepeau. Îi dau de-a-dreptul apele mari primordiale; deci fiu adoptiv al Fecioarei, implicit frate adoptiv al lui Hristos. E aruncat în ele de mama lui pămînteană care-l leapădă și nu-l pricepe. Albiuța e o arcă; Andrei transmite o înțelepciune a unui alt ciclu. Arca e și un barzach, loc de moarte și de înviere, de recuperare a primordialității, deoarece se identifică cu luz-ul. Albia la rîndul ei e cert făcută din lemnul Arborelui Vieții, complementar cu simbolismul Apelor, plasindu-se în centrul lor ca un Ax vertical. Ucide mai mulți oameni, dar probabil, mai mult ca un jîhad inconștient. Pus ca penitență, de un popă, într-o fîntină părăsită, a cărei cheie popa o aruncă într-un rîmnic. Fîntina părăsită, e aceea a Vieții, a Adevărului, ignorată de umanitatea decadentă; Andrei e pus acolo cu o misiune de paznic, de gardian al unui lucru ascuns, dar care trebuie să se perpetueze. Niște pescari (inițiați de mare rang) găsesc cheia într-un pește (Christos), al cărui discipol Andrei a și devenit. Fîntina subterană se identifică de asemenea cu lumea subpămînteană, Tărîmul Celălalt, Agartha. I se dă să păzească cinci oi albe și cinci oi negre; se desăvirșește cînd transformă oile negre în albe și cele albe în negre, adică operează deplasarea luminilor... Zece e și numărul Sefiroturilor. Inițialul face un transfer: transformă sefiroturile inferioare în Sefiroturi superioare și Sefiroturile superioare în sefiroturi inferioare, același lucru deci. Este aici dealminteri un fapt indicat foarte bine de Crucea Sfîntului Andrei în care brațele inferioare din dreapta și stînga, devin în planul superior, respectiv, brațele din stînga și din dreapta; e crucea lui Moise și crucea lui Iacov și a Sfîntului Francisc de Assisi pe patul lor de moarte.

Liturghia s-a oficiat totdeauna într-o limbă străină, în slavonă mai întâi, apoi în greacă. Numai către secolul XIX limba română a înlocuit limba greacă și n-a fost ceva tradițional.

Principiile întemeietori ai Statelor românești sînt legendari afară de unul. Sînt cunoscute miturile lor, nu se cunoaște istoria lor. Aceste mituri merită osteneala să fie povestite.

Mai întâi, ei au «descălecat» toți din Transilvania, din toate timpurile centru al Daciei. Ei sosesc dintr-un ținut «negru» sau sînt ei înșiși «negri». Nici nu mai trebuie să insistăm, asupra simbolismului evident al acestei culori.

Valahia a fost întemeiată de Negru-Vodă Basarab¹ care a «descălecat» din țara transilvană a Făgărașului, prin «cheile»² Munților Carpați. El și-a stabilit capitala pe Argeș și a ridicat mînăstirea Curtea de Argeș, unul din cele mai frumoase monumente ale României. De această Mînăstire se leagă o legendă remarcabilă: «Legenda Meșterului Manole».

«Negru-Vodă» s-a adresat unui arhitect, «Meșterul Manole» și celor șase «companioni» ai săi. Ei s-au pus pe lucru, dar, iată că în timpul nopții tot lucrul de peste zi se prăbușea... Tulburarea zidarilor și minia prințului. Într-o noapte, Meșterul Manole văzu în vis un inger care îi spuse că, dacă voia să-și desăvîrșească opera, el trebuia în dimineața următoare să zidească în zidurile bisericii, pe prima ființă omenească pe care o va întîlni... A doua zi dimineața, Meșterul Manole povestește companiunilor săi visul și pleacă la lucru. Dar prima ființă omenească pe care o va întîlni este... tînăra sa soție preaiubită, Florica... În zadar încearcă Manole să scape; tovarășii săi îl silesc să-și țină jurămîntul. El începe atunci s-o zidească pe Florica în zidurile bisericii; femeia nu-și dă prea bine seama ce vrea să facă bărbatul său cu ea, dar cînd începe să simtă strînsoarea cărămizilor, ea se plînge: «Manole! Manole! Meștere Manole! Zidul rău mă strînge, / Trupușoru-mi frînge, / Copilașu-mi plînge». Dar neînduplecat, Manole o zidește toată, și chiar așa, ea își continuă ruga și plînsul. Biserica a putut fi astfel terminată. Dar «Negru-Vodă» nu vroia cu nici un preț ca un alt prinț să aibă o biserică asemenea; el a ridicat schelele, lăsînd pe Manole și cei șase meșteri pe acoperișul bisericii... Ei și-au făcut atunci aripi de lemn ca Dedal, dar acestea nu i-au putut susține; ei s-au zdrobit rînd pe rînd de pămînt, ultimul fiind Manole... În locul în care a căzut a fișnit cite un izvor, șapte în totul...

¹ Să se rețină acest nume.

² Noi reproducem cu grijă terminologia legendară și punem între ghilimele toți termenii semnificativi.

Să remarcăm mai întâi că Mitologia română este plină de biserică care se prăbușesc și care nu pot fi terminate decât dacă este zidită «Fata Împăratului», sau dacă este adusă în clopotniță «Pasărea Măiastră»; de aici o questă...

Artistul trebuie să pună în opera sa tot ce e mai bun în ființa lui; dar aceasta e o interpretare literară și destul de profană. Să căutăm altele. Florica, soția prea iubită a lui Manole, este Shakti-a sa, pe care el trebuie să o zidească în Fundația Edificiului.

Ea este de asemenea «nodul vital» al bisericii, fără care nici o realizare arhitecturală tradițională nu poate să existe, acest nod vital pe care e suficient să-l lovești pentru ca totul să se prăbușească... Ce perspectivă asupra vechii «arte regale» a masonilor operativi! Shakti-a trebuie să facă să urce și să resoarbă cele șase centre: acestea sînt reprezentate de cei șase meșteri; meșterul lor este «lotusul» capului, Sahasrara. Scările simbolizează coloana vertebrală. Ei își fac aripi... știința sufletului; ei mor succesiv, Manole ultimul, ei sînt resorbiți deci de către Shakti, explicație cu atât mai evidentă din cauza transformării lor în «izvoare», în element fluid. Acesta este aspectul microcosmic al legendei. «Negru-Vodă», ca inițiat superior și ca misionar a realizat aici un suport spiritual, o manifestare pantaculară a misterelor din nou instituite de el, care au fost în definitiv o readaptare a tradiției dacice. Simbolismul masonic al legendei nu trebuie să ne facă să credem într-o influență occidentală. Știința sacră a construcției este comună tuturor tradițiilor: de altfel, Ianus nu prezida oare collegia fabrorum?

IV

Am văzut mai înainte simbolismul legendei privitoare la «întemeierea» Valahiei. Să trecem la Transilvania. Acest principat a fost fondat de celebrul căpitan Ioan Corvin de Huniade. Acesta era fiul unui simplu boier de țară, Voicu, zis Corvinul. Iată originea acestui supranume, după legendă¹: Voicu, soția sa și micul Ioan, erau plecați în «călătorie». Obosiți, ei se odihneau «sub un arbore», unde nu întirziară «să adoarmă». Singur micul Ioan rămase «treaz». El plecă din brațele «mamei» sale, scoase «inelul de aur» din degetul tatălui și începu să se joace cu el. Trece un «corb» care «fură inelul» din mîinile copilului și zboară cu el. Copilul începu să plîngă, «trezindu-l» pe taică-său; acesta «ucise» pasărea cu o «săgeată»; corbul «lasă să cadă inelul». În amintirea acestui fapt, Huniazii luară

¹ Reamintim că reproducem cu grijă terminologia legendei și că punem între ghilimele toți termenii semnificativi.

ca blazon «un corb ținind un inel de aur în cioc» și supranumele Corvinul. Mit alchimic evident, căruia orice cititor avertizat îi va descifra cu ușurință simbolurile: «Călătoria», «veghea» sub «Arbore» a lui Ioan căruia îi este destinat «inelul de aur»; «corbul», negrul saturnian care pune stăpînire pe inel; captivitatea Soarelui în Saturn; «trezirea» tatălui; «săgeata» care omorînd corbul «liberează» inelul: oțelul filozofilor care tăindu-l pe Saturn pune în libertate Soarele.

Din toți întemeietorii de principate, Huniade a avut rolul politic cel mai evident. De altfel, ceilalți sînt legendari, în timp ce el este istoric. El pare să fi fost nu numai un rosicrucian, ci un Rosa-Cruce¹. Că el a atins și chiar a depășit starea de om primordial, este foarte probabil, dar nu credem că acest nume rezervat inițierii creștine se potrivește unui misionar al unui Centru daco-hiperborean. El a fost unul din marii căpitani ai secolului XV; el a oprit înaintarea turcilor și, împreună cu contemporanii săi Vlad Țepeș, voievod al Valahiei, și Ștefan cel Mare din Moldova, el a organizat rezistența pentru o sută de ani și a îndepărtat de Europa invazia turcească, lăsîndu-i timp să-și organizeze apărarea. Totuși, poate dimensiunea rolului său politic ne face să credem că el a fost un inițiat mai puțin important decît fondatorii celorlalte principate.

Fondatorul Moldovei a fost un legendar Dragoș, voievod al Maramureșului (țara Mureșului negru). El a «descălecat» în Moldova prin «cheia» Prislopului (Carpații nordici). Un sihastru, Ioan, i-a «arătat drumul». Pe malul unui «riu» el a întîlnit un «bour» (bos urus). Dragoș a pornit să-l vîneze cu «căteaua» sa Molda. După mai multe zile de urmărire, bourul a intrat în riu cu căteaua Molda pe urmele sale. Amîndoi s-au înecat. În amintirea cătelei sale, Dragoș a «numit» Moldova rîul și noul Principat. El a ridicat pe locul unde s-au întîmplat lucrurile cetatea Baia, prima capitală a Moldovei. Cit despre bour, el a intrat în stema țării.

Să lăsăm de-o parte, deocamdată, pe sihastrul Ioan, personaj capital totuși. Dragoș este Drago, Uroboros-ul, Miniera. Inițiat suprem, el ține în el în indistinție toate posibilitățile pe care are ca misiune să le manifeste ritual și într-un mod particular, pentru întemeierea, în Ordine și Legitimitate, a noului Principat, după intenția Celui care l-a misionat. Tot mitul nu este decît o proiecție în exterior a lui Dragoș Dragonul.

Bourul este Sulful solar; căteaua Molda, Mercurul (lunară); vînătoarea simbolizează «liberarea lor», «coabitarea» lor. Este «lupta Vulturilor și a Leului» pînă la extrema lor «debilitate».

¹ Teosofiștii au făcut din el contele lor de Saint-Germain, ceea ce este supărător. Dar nu s-ar putea ca auzind anumite lucruri, ei să le fi interpretat în maniera lor fantezistă? Adevărul e că cele trei personaje Huniade, Rakocsi și Saint-Germain au fost poate trimiși ai aceluiași Centru.

Reamintim simbolul identic al lui Mithra, vinind Taurul; pină la epuizarea lui, aducându-l înapoi și răpunându-l. Este «di-soluția», «lupta celor două naturi», operația cea mai importantă din alchimie. «Înecarea» Bourului și a cățelei, este înecarea Soarelui și a Lunii, realizarea Materiei prime polarizate, a acestei Ape de Foc, a acestei Ape Arzătoare, de unde va ieși Piatra (această Apă care este apa naturală a «Regatului» Rohmanilor); și într-adevăr Dragoș a întemeiat Cetatea-Capitală Baia. Cetatea de Piatră ieșind din Apele mercuriale. Și Baia înseamnă de asemenea zăcăminte de aur, atît e de adevărat că o realitate transcendentă trebuie să aibă reflexe pe toate planurile de existență. Țăranii povestesc că în «subterane» se găsesc comori păzite de spiriduși; că mulți s-au dus să le caute dar nu s-au mai întors; că pentru a reuși, trebuie să fii condus de un inger¹.

Cit despre Bour (Urus) (care este de asemenea Taurul primordial; de observat că Urus inversat dă Suru...), el joacă un rol capital în legendarul român. Există în Moldova legenda Bourului Alb; el e, se spune, Tatăl, Strămoșul Moldovenilor. El rătăcește prin Muntele Sfint al Ceahlăului (Caelus), și nu se arată decît celor aleși... Se vorbește de unii voievozi care au văzut Bourul ALB. Avem impresia că în Moldova a existat o organizație inițiatică cu acest nume. Altădată Bourul umplea munții și pădurile Moldovei. Puțin cîte puțin el a fost exterminat. Dar poporul susține că se mai află în «Țara de dincolo de negură...» care e tocmai Călimanul, al doilea Munte Sacru al României. Pentru a-i păstra, Dumnezeu a rinduit aici, de la începutul lumii, neamul huțanilor, al cărui șef se numește Ile (Ilion, Helios; a se vedea Colindele). Altădată huțanii se întindeau pe toți munții. Acum, din cauza rătăcii oamenilor, ei s-au retras pe muntele Căliman... Or, țăranii moldoveni dau taurilor numele de Căliman și există chiar o seminție a huțanilor. Înutil să insistăm asupra asemănării legendei huțanilor cu aceea a rohmanilor.

Să revenim la legendele celor trei principate; ne putem da seama de ceea ce era Arta regală a întemeierii Statelor. Datorim începutului de secol XIX teoria invaziilor fără țel, a statelor întemeiate la întimplare. Dimpotrivă, nimic mai socotit, mai puțin spontan, mai pregătit ca aceste «descălecări». Un stat tradițional nu se făcea ca o republică americană; întemeierea sa constituia Marea Operă.

Dacă simbolismul legendelor de întemeiere este numai hermetic, aceasta nu înseamnă deloc că nu a fost și altceva mai

¹ Ca un adevărat misionar, Dragoș a dispărut cum a venit: nu se știe ce a devenit. Primul voievod al Moldovei a fost Bogdan (Darul lui Dumnezeu), și țara s-a chemat multă vreme Bogdania, țara dată de Dumnezeu.

important. Să remarcăm, miturile se referă în mod expres la fundarea statelor, care e în fond o funcțiune a războinicilor: simbolismul hermetic se impunea.

Vrem să arătăm că această întemeiere nu e decît aspectul cel mai exterior al unei reinnoiri tradiționale dacice. Reamintim că întemeietorul Valahiei se numea «Negru-Vodă Basarab». Mult timp s-a crezut că Basarab(a) a fost numele dinastiei domnitoare. Marele istoric român Hasdeu a avut primul meritul să arate că acest nume de Basarabia era al unei caste și nu al unei singure familii. Dinastia valahă propriu-zisă s-a împărțit în două ramuri, Drăculeștii și Dăneștii, care au domnit pe rînd (ar fi multe de spus despre acest Dracul și această polarizare). Numele de Basaraba se descompune în Ban-Saraba, prin contracție Basaraba. Ban este cea mai înaltă treaptă de noblețe valahă. Și Saraba? Să ne reamintim de citatul din Jordanes privind supra-casta sacerdot-al-regală dacică: «primum Sarabos tereos, qui inter eos generosi existebant: ex quibus eis reges et sacerdotes ordinantur». «Primii dintre ei erau acei Sarabos tereos dintre care se consacrau regii și sacerdoșii». Rădăcina cuvîntului este Sar, adică «Șef», «Cap», ca și cara, cira, sire, ser, sir, sri. Cit despre tereos acesta înseamnă «țiară». Deci Sarabos purtînd țiară. Iar Ban saraba erau aceeași castă supremă, perpetuată timp de o mie de ani în munții de nepătruns ai Transilvaniei. I d e n t i t a t e d e c a s t ă , d e c i i d e n t i t a t e d e t r a d i ție, în speță de tradiție daco-hiperboreană. Ocultate și inaccesibile timp de mai mult de o mie de ani, această tradiție și Sarabii care o păstrau, s-au manifestat în această epocă de reinnoire tradițională care a fost Evul Mediu, atît inițiativ cît și politic, pe toate planurile de existență¹.

Nimic mai obscur, mai greu de descurcat decît începuturile Principatelor române. Este absolut imposibil să se reconstituie filiația exactă a voievozilor. Puține documente, puține evenimente, nimic decît legende.

Istoricii au renunțat să mai vadă un personaj istoric în «Negru-Vodă»; și într-adevăr există mai mulți în epoci foarte diferite: în 1128, în 1260, în 1350. Iată ce spune un istoric, cuvînt cu atît mai remarcabile cu cît vin de la un istoric profan: «Tradiția atribuie lui "Negru-Vodă" toate faptele și chiar monumentele... Este personificarea poetică a originilor, nu este numele unui personaj real... Este

¹ Ir: 1444 un cronicar grec îl numește pe voievodul Vlad Tepeș, Vlad Saraba.

personificarea întemeierii Statului..." Și mai departe: «Este un nume mistic»¹.

Să spunem așadar că «Negru-Vodă» sau «Radu Negru» cum mai e numit uneori este un nume colectiv. Este o funcțiune, și o funcțiune inițiatică-sacerdotal-regală.

Înainte de a vorbi mai pe larg, să remarcăm mai întâi că negrul este o culoare care, în toate timpurile, a fost în raporturi strinse cu Dacia. Este un simbol hiperborean pentru că este culoarea lui Saturn.

Dacii, ca popor hiperborean, coborau din Pelasgos, «născut din "Pământul Negru". Marea dacică este «Neagră». Valahii au fost denumiți de toate popoarele «Valahi Negri», iar țara «Valahia Neagră», Kara-Vlaghi, Kara-Iflak, de către Turci; Kara-Vlaks de Sirbi și Bulgari. Funcțiunea tradițională supremă la Valahi este «Negru-Vodă». Mai există un fapt demn de remarcat: istoricul Hasdeu, pe care l-am mai citat, a demonstrat că Împăratul Filip Arabul a fost un dac. Nu există nici un document, nici un fapt care să arate că acest cezar a fost arab. În schimb, în timpul domniei sale, el s-a ocupat atîta de Dacia încît a ridicat proteste. Dacii începuseră să numere anii după o nouă eră, anul 247, dată înscăunării sale. Cel mai celebru din toți cezarii pe care Dacia i-a dat Romei, a fost Licinius, cumnat al lui Constantin cel Mare. El era, fără in-doială, dac².

Or, titlul principal pe care l-a invocat Licinius la tronul imperial, era acela al *d e s c e n d e n ț e i d i n F i l i p A r a b u l*, ceea ce e o probă decisivă că acesta era dac. Atunci de ce acest nume de «Arab»? Este o simplă asimilație fonetică. Ar trebui să se spună Filip Sarabul³. Aceste moduri de asimilație sînt foarte obișnuite, și nu au nimic de-a face cu jocurile de cuvinte, ci țin de procedee învecinate cu Nirukta hindusă. Nu cităm decît două exemple: Apollo din Insula Albă, Apollon Leukaios, Leukos este numit prin asimilare verbală Apollon Lukos «Apollo Lupul». Dionisos emanat din Meru în mitul grecesc iese din coapsa (meros) lui Zeus. Exact în același fel Sarabus devine Arabus.

Ptolemeu numește riul românesc Jiu, Arabon potamos. Etnologul Bezsonov a remarcat că, în poeziile populare ale vecinilor României, sirbi, bulgari, ucraineni, românii sînt numiți «arabi», și ținutul «Țara Arabilor». Toate acestea sînt în legătură cu simbolismul saturnian al culorii negre, și persist-

¹ Onciul D. Originea Principatelor române, p. 32.

² Eutropius. Licinus imperato est factus, Daciae orinndus.

³ Reamintim că sarabii erau casta sacerdotal-regală dacică.

ența denumirii pînă în timpurile moderne, arată supraviețuirea unei tradiții saturniene.

Aceeași asociații de idei, același «totemism», se regăsesc în «stemele» Principatelor. Pe acelea ale Valahiei se văd trei capete de negri¹; acelea ale Moldovei sînt și mai remarcabile: două chei încrucișate, avînd fiecare la extremitatea superioară, două capete de negri.

După aceste precizări, să revenim la «funcțiunea» Negru-Vodă. S-au găsit, la Curtea de Argeș, morminte voievodale, printre care și unul al unui Radu Negru. Scheletul, îmbrăcă mintea, podoabele erau în admirabilă stare de conservare. Giulgiul era acoperit de swastici. O coloană sculptată împărțea în două dala funerară. Din extremitatea sa ies două ramuri; deasupra este un heptagon; peste el, o stea cu 12 colțuri într-un cerc închizînd cele 24 raze ale unei roți «dinamice» ale «vortexului cosmic», emanate dintr-un punct central.

Ne găsim, incontestabil, în fața unui pantaclu, al unei reprezentări a unui Centru Spiritual. Coloana simbolizează Pólul sau, ceea ce înseamnă același lucru, pe Șeful Suprem al acestui Centru, a cărui funcțiune «Negru-Vodă» era un aspect sau un reprezentant. Bipolarizarea celor două ramuri arată că acest centru are prelungiri și în lumea manifestată. Heptagonul și steaua cu 12 colțuri închisă într-un cerc constituie vârful coloanei, imposibil de arătat altfel decît prin această licență sculpturală. Nu insistăm asupra legăturilor dintre 7 și 12 în toate tradițiile².

Fig. 7

¹ În popor, «Negru» și «Arab» (Harap) sînt echivalente.

² A se vedea articolele lui Agros: Des Sept, des Douze et de quelques uns de leurs mysteres. Voile d'Isis, 1931.

În cazul de față, ele simbolizează constituirea economiei însăși a Centrului Spiritual, ca de altfel toate simbolurile zodiacale și planetare¹. Cit despre cerc, este Centrul Spiritual însăși. Printre podoabele mormintului, să notăm inchizătoarea de aur a centurii mortului: un castel cu 4 turnuri. În centru, sub poarta de intrare, e o lebedă cu cap de femeie, simbol hiperborean, apolinic și primordial, ca și al acelor hamsa care erau saraba. Castelul de Aur simbolizează, natural, același Centru (vezi coperta).

Acum, ce Pol reprezintă funcțiunea «Negru-Vodă?» Am fi tentați să credem că este cel mai mare din toate, și cu aceasta ajungem la punctul cel mai misterios, în inima, în cheia de boltă, în nodul vital al tradiției daco-romane.

Se știe că numele fondatorului este legat uneori de toată dinastia și desemnează chiar funcțiunea. Așa a fost, de exemplu, cazul numelui lui Cezar, care s-a legat de acela al tuturor împăraților, chiar aceia care nu aparțineau de gens Iulia, chiar împărații germanici.

Ceva asemănător s-a petrecut în România. Toți principii români, valahi, moldoveni, sau aparținind dinastiei române, care a domnit peste Imperiul bulgaro-român, toți au purtat înaintea numelui și titlului lor o silabă misterioasă: IO. Io Dragoș Voievod; aici odihnește Io Ștefan Voievod; această biserică a fost făcută de Io Radu Voievod, Io Mihai Voievod, Io Caliman Voievod, de la fondatorii antici pînă în secolul XIX.

Traducerea acestei silabe prin «Eu» n-a fost niciodată serios luată în considerare. Astăzi toți istoricii, oricît de profani ar fi, sînt unanimi în a admite că acest Io, este Ion... Dar dificultățile nu fac decît să înceapă, căci dacă au existat voievozi români cu numele Ion, ei au domnit tîrziu, și au fost personaje destul de ne semnificative. Iată acum istoricii care dau din colț în colț pentru ca să găsească de care Ion se leagă voievozii români, acești voievozi care țineau atît de mult la această legătură încît puneau silaba Io chiar înaintea numelui lor de botez.

Cititorii, acestui studiu vor fi ghicit desigur adevărul. Acest Ion nu e nici un om, nici un personaj istoric: este o funcțiune. Acest Io este Regele Dacilor: «Tatăl nostru Ion-Sint-Ion», desemnarea în Tradiția română a lui Ianus²; este deci Regele

¹ Cf. R. Guénon. Le Roi du Monde, p. 47.

² Că n-a fost o adaptare la Creștinism, o arată chiar transformarea numelui de Ianus în Ion-Sfint-Ion. Tripla natură a lui Ianus este de văzut aici. Nu trebuie să fii mare învățat ca să vezi de ce e vorba. Aceasta înseamnă că «acoperirea» nu era groasă, că era chiar transparentă. Elita spirituală a rămas deci hiperboreană. A l desemna pe Ianus prin Sfintul Ioan de Iarnă și sfintul Ioan de vară, ca în Occident, înseamnă într-adevăr

Lumii sau aspectul său de Rege al Cerului (Cali-man), din care se trag imediat Negru-Vodă, Dragoș și urmașii lor. Este Polul Inițiaților întemeietori, al Misionaților. Este motorul imobil al funcțiunii de acoperire «Negru-Vodă», coloana care se găsește pe piatra funerară a unuia dintre ei. Este Io din Cerlinde. Ei își puneau acest nume înaintea numelui lor, pentru a arăta că El este adevăratul Suveran al țării, și ei doar simpli mandatar. Io Dragoș Voievod secundum ordinem Jani. Se știe că titularul unei funcțiuni nu trebuie să posede în mod necesar toată realitatea ei. Alte persoane, necunoscute, pot să fie adevărații posesori. Și lucrul acesta a durat până în secolul XIX când «pașoptiștii», podoabe ale cursurilor lui Edgar Quinet și Michelet, formați pentru a governa în cabinetele particulare de la Café Anglais, au devenit stăpâni pe destinele României, preferind investitura «prin Voința națională» aceleia a Regelui Lumii.

Se va observa că în Europa ceilalți suverani au fost «mediați», în timp ce principii români au fost «imediați». Or, este un lucru izbitor: dacă principii români au jucat un rol politic considerabil, în orice caz el este disproporționat cu această formidabilă investitură. S-a descoperit sigiliul unui «Negru-Voievod» care aduce o lumină hotărâtoare asupra acestei probleme. Pe circumferință se citește, pe o panglică: Io Radu Nig(r)u, pris(+)na 1128. Io Radu Negru, anul 1128. Figura centrală seamănă cu aceea... a lui Jupiter Olimpicul!... Un androgin gol, în afara mijlocului, bărbos, așezat pe un tron, arătând cu mina care ține sceptrul, Cerul, și cu cealaltă Pămîntul. Vom fi de acord că aceasta nu este o figurație creștină. Sintem în prezența Omului primordial, a Omului gol care reunește în el puterile Cerului și ale Pămîntului, așezat pe Tronul Regelui Lumii. Căci de el este vorba; și faptul de a se figura pe un sigiliu funcțiunea «Negru Voievod» înlătură și ultima indoială, și arată cu toată limpezimea dorită, de la cine emana această funcțiune (ca și voievozii români).

Toate acestea demonstrează că funcțiunea sacră a voievozilor români a fost de o cu totul altă natură decât politică, și că manifestarea acestei funcțiuni semnifică înainte de orice o reinnoire mistică, o readaptare a tradiției dacice, impusă nu de creștinism ci de legile ciclice; ceea ce i-a permis să rămână dacică. De aici o mulțime de indicații pe care nu ne putem gândi să le dezvoltăm aici: «climatul» hiperborean actual al poporului — ceea ce sociologii numesc «păgînismul» său;

---

o adaptare creștină; a-l desemna prin Ion-Sint-Ion nu este atit o precauție, cit o insinuare, o incitare.

marile sărbători hiperboreene păstrate încă și astăzi cu religiozitate: Sfintul Ion, Pastele Blajinilor, Arminden (Sărbătoarea lui Hermes), sărbătoarea lui Ilion (Helios), Sfinta Maria Mare și Sfinta Maria Mică, nenumăratele și încă vii ritualuri și obiceiuri «păgine», folosirea swasticii, confreriile de masoni pînă în secolul XVII, starea de «barbarie» supraistorică a principatelor, toate acestea și încă multe alte lucruri ne fac să ne gîndim că dispariția acestui Centru de tradiție daco-hiperboreană este cu totul recentă. Avem un document care ne dă chiar data acestei dispariții, cum se va vedea într-un alt studiu. Observațiile care se pot face asupra tuturor acestor lucruri sînt nenumărate și imposibil de enumerat. Să cităm una ca exemplu. Se știe că în ciclul arthurian, Josif din Arimateia, plecînd pe o corabie cu Sfintul Graal, spre Marea Britanie, s-a oprit îndelung în cetatea Saras, al cărei Rege era Evalac, care a devenit Mordrain, Regele rănit. La sfîrșitul Questei Graalului, «din cauza păcatelor Bretonilor», Galaad, Perceval și Bohor, s-au imbarcat cu Sfintul Potir, în aceeași corabie, care îi duce pînă la Cetatea Saras al cărei Rege devine Galaad; acesta «a închis» Graal-ul în «Templul Spiritual» al acestei Cetăți¹. Din Saras au ieșit Sarrazinii, spune povestea... Saras, Sarabii; Evalac, Valahii; Sarab transformat în Arab, denumire populară a Negrului, la fel ca Sarrasin (și Maur) în Evul Mediu Occidental.

Resorbția Craalului în "Templul Spiritual" din Saras, tot atîtea lucruri formidabile, greu de precizat, nu atît din cauza lipsei de fapte, ci pentru că inefabila ...

V

Am ajuns acum la așa-zisul folk-lore român al cărui studiu trebuie făcut în lumina observațiilor lui René Guénon pe care l-am citat la începutul lucrării noastre.

Basmele române oferă cercetătorului un cîmp de studii de o importanță și de o vechime puțin obișnuite. Acest cîmp este atît de vast că ar trebui multe volume pentru a rezuma și a interpreta basmele și legendele existente. Trebuie să ne resemnăm, să rezumăm cîteva teme și să le dăm o interpretare sumară. În general, simbolismul este în ele atît de vizibil că orice cititor cit de cit informat va descoperi ușor sensul esoteric.

¹ Ulterior, autorul a remarcat că în Maramureș există localitatea Sarasău, ca și muntele Pop Ivan, care nu înseamnă altceva decît Preotul Ioan. Ținutul respectiv est deci Țara Preotului Ioan, o altă specificație a locului de retragere a Sf. Graal. (*Nota trad.*).

În general, tema basmului românesc este o «căutare.» Eroul căutării este Făt-Frumos, un fel de prinț fermecat, dar al cărui nume înseamnă în mod exact Fecior-Frumos. El este totdeauna Predestinatul, Așteptatul, Eliberatorul; după cuvântul Psalmului, «el e ales din pintecele maicii sale». Citeodată, se naște cu o carte în mină. Cea pe care el o eliberează este Iana sau Ileana Cosinzeana, Frumoasa cu costița de aur, care îi este destinată. După mii de lupte și obstacole, sfârșesc prin a se însoși. Aceasta e pe scurt, dar sînt nenumărate variante, și numeroase mituri și simboluri care se altoiesc pe această temă.

Făt-Frumos este fiul unui împărat care se numește Împăratul Verde sau Împăratul Roșu, Alb, Galben sau Albastru. Făt-Frumos este singurul fiu sau cel mai mic din cei trei fii. Totul la el e excepțional: «El creștea într-un an cît alții în zece», este invariabilul refren.

Iana¹ sau Ileana este, sau zină, sau fată de împărat. Făt-Frumos merge s-o caute, fie pentru că e atras irezistibil de ea, fie pentru că i-a fost răpită.

Furii sînt de obicei Zmeii, cuvînt intraductibil, semănînd oarecum cu uriașii. Pentru a defini caracterul lor, s-ar putea spune că sînt ființe de esență «nemrodiană», crude, sălbatice, implacabile dar de o bravură și un curaj supraomnesc. În ciuda acestora, ei sînt o rasă pe cale de dispariție, o rasă dintr-o altă epocă, și Făt-Frumos este acel care scapă lumea de ei.

Să vedem acumă forțele bune și cele rele care ajută și care se opun eroului în căutarea sa. Începem cu primele:

În primul rînd e Calul năzdrăvan; s-ar putea spune că joacă un rol mai important chiar decît eroul. El are șase sau două sprezece aripi; fără el, Făt-Frumos n-ar putea reuși. Este prietenul, sfetnicul, forța vie a stăpînului său care fără el nu poate nimic; simbol solar și poate chiar «avatic», deoarece calul este unul din simbolurile lui Vishnu. Oricum, Calul năzdrăvan este adevăratul erou, cheia de boltă a poveștilor populare.

Printre celelalte personaje care simbolizează forțele benefice, cităm pe Sfînta Luni, Sfînta Miercuri, Sfînta Vineri, Sfînta Duminică, aspecte feminine de arhangheli planetari; în sfîrșit diverse animale: pajura, leul, lupul, ursul, ciinele.

Principalele forțe vrăjmașe sînt mai întii Zmeii de care am vorbit mai sus, diverse făpturi numite Sfarmă-Piatră, Strimbă

¹ Diana, femininul lui Ianus.

Lemne, și mai ales Muma Pădurii. În fine, Balaurul cu șapte capete care păzește pe Ileana Cosinzeana și podurile.¹

Să arătăm acum câteva teme care revin mai des:

Era odată un împărat și o împărăteasă care n-aveau nici un copil. Ei se roagă mult la Dumnezeu (sau chiar se duc la un vrăjitor) și împărăteasa rămâne grea. Puțin înainte de naștere, copilul începe să țipe în pîntecele mamei sale, și nimic nu-l poate face să tacă. În sfîrșit, împăratul îi promite să-i dea de soție pe Ileana Cosinzeana, Frumoasa cu Cosița de aur, și copilul se potolește. În altă variantă, împăratul spune: «Taci, copilul meu, căci îți voi da "Tinerețe fără Bătrînețe și Viață fără de Moarte", ceea ce este același lucru¹. La șasesprezece ani, copilul pornește s-o caute cu Calul Năzdrăvan.

În unele variante, Ileana este logodită cu Făt-Frumos. Ei merg să se cunune cînd Zmeii o răpesc, sau chiar, Ileana pleacă ea singură cînd eroul face o greșeală: «Nu mă vei mai regăsi decît pe Tărîmul Celălalt» îi spune ea. Acest «Alt Tărîm» nu este Infernul creștin, ci lumea subterană.

Alteori, împăratul, tatăl voinicului, are în grădina sa un măr care face mere de aur. Un necunoscut fură fructele și nimeni nu-l poate prinde. Făt-Frumos îl rănește noaptea, fără să-l vadă, dar, luîndu-se după urmele de sînge, ajunge pînă la Tărîmul Celălalt și descoperă că hoțul e Ileana care îi cere astfel ajutor. Voinicul trebuie să învingă mii de greutăți: se luptă cu Zmeii trei zile și trei nopți; trebuie să omoare balaurii cu șapte capete care păzesc podurile de aramă, de argint, de aur sau pădurile de aramă, de argint și de aur. Se găsesc deci simbolizate nu numai cele șapte trepte inițiatice sau cele șapte «centre», ci și repetarea operației.

În alte basme, balaurul cu șapte capete păzește fata împăratului, sau împăratul construiește o biserică a cărei turlă se năruie în fiecare noapte. Un vrăjitor îl asigură că nu se va mai dărîma dacă se aduce în ea Pasărea-Măiastră. Eroul Făt-Frumos pleacă s-o caute și găsește că Pasărea-Măiastră nu e alta decît Ileana. Cei doi eroi ai noștri se cunună, și turla e terminată (cununia Soarelui și Lunei alchimice și împlinirea Marei Opere). Eroul eliberează pe iubita sa de pe Tărîmul Celălalt și revine în lumea umană pe o pajură. Alte dăți, trebuie să-și desfășoare căutarea într-un timp foarte scurt... Întilnește într-o pădure întunecată pe Murgilă și-l leagă de un copac;

¹ Cf. Basmul Tinerețe fără Bătrînețe și Viață fără de Moarte (colecția Ispirescu).

face același lucru cu Miazănoapte și cu Zorilă. Într-un cuvânt, suspendă Timpul.

După ce invinsese Zmeii, Făt-Frumos exclamă: «Ce păcat că nu putem duce aceste Palate în lumea Oamenilor!». «La acest bici, și pleznește cu el de trei ori peste Palate» îi spuse Ileana. Și Palatele se prefac într-un «Măr de aur» pe care voinicul îl bagă în sin și-l aduce în lumea omenească... Potrivit exemplului de resorbție în indistințione, cu ajutorul Biciului.

Uneori, Ileana este fata unui împărat. Făt-Frumos se angajează ca slujitor la trei zine; primește poruncă să nu se îmbăieze niciodată în baia lor la începutul primăverii (întrarea Soarelui în semnul Berbecului). El se grăbește să calce această interdicție... și părul lui devine de aur. Fuge luind cu sine trei costume, unul de aramă, unul de argint și altul de aur, c u S o a r e l e p e p i e p t ș i L u n a p e u m e r i. Apoi se tocmeste ca grădinar la împăratul, tatăl Ilenei. Își ascunde sub o bășică de porc frumosul său păr de aur, și se îmbracă cu haine proaste; nimeni nu-i ghicește identitatea... afară de Ileana, care are o presimțire... Într-o duminică în timp ce împăratul și curtea sa merg la biserică, Făt-Frumos își pune hainele de aramă, incalcă pe Calul Năzdrăvan și... răscolește toată grădina. Ileana care rămăsese la palat îl vede de la fereastra sa. După această ispravă, Făt-Frumos se duce la biserică. Toată lumea îl admiră pe frumosul necunoscut și îmbrăcămintea sa. La întoarcere, poruncește calului să repare toate stricăciunile și grădina devine și mai frumoasă decât era înainte. Scena se repetă alte două duminici la rind cu diferența că Făt-Frumos îmbracă costumul de argint și apoi costumul de aur. Nimeni nu ghicește în grădinarul murdar și amărit pe cavalerul care strălucește în biserică...

Împăratul vrea să-și mărite fata; el poruncește peșitorilor să treacă pe rind pe sub un foișor: Ileana își va arăta alegerea aruncând un măr de aur în capul alesului... Cum ea nu vrea să lovească nici un peșitor, împăratul poruncește la toți oamenii din curte să treacă și ei și, spre mirarea tuturor, Ileana aruncă cu mărul de aur în grădinar. Împăratul e obligat să-i cunune, dar îi gonește din casă. Ei merg să locuiască într-o colibă murdară și respingătoare pe dinafară, dar strălucind de aur pe dinăuntru, și pe unde se pătrunde într-un palat subpămîntean...

Un vecin al împăratului îi declară război. Făt-Frumos se duce pe furiș, în hainele sale de aramă, pe cimpul de bătaie, și la momentul critic, se aruncă de deasupra unui munte asupra vrăjmașului și-l pune pe fugă. Lucrul se repetă de trei ori, deoarece dușmanul atacă de trei ori pe împărat, iar Făt-Frumos

își pune pe rind hainele de argint și de aur. la sfârșit, se descoperă identitatea eroului, și împăratul îi cedează ginerelui tronul¹.

În această poveste sînt tot atitea simboluri cite fraze. Făt-Frumos care își ascunde părul de aur și se acoperă cu hainele mizere este prețioasa materie care are aspectul cel mai fără valoare, este aurul filosofal în negrul saturnian. Distrugerea grădinii de către cal, este eliberarea forței «șerpuitoare», condiționată de distrugerea omului vechi, este «putrefacția» alchimiştilor, reducția la haosul primordial. După fiecare distrugere, Făt-Frumos se duce la biserică; trebuie remarcată aici alternanța acțiunii și coteplației, de lucrare și de rugăciune, după terminologia lui Kunrath... Operația se repetă de trei ori: aramă, argint, aur. Din acest moment simbolismul basmului devine cu totul remarcabil. Ce a făcut calul? A distrus și apoi a reconstruit grădina, adică a operat în planul orizontal; ca urmare, eroul se însoțește cu Ileana; aceasta înseamnă că s-a realizat în sensul amploarei, că a realizat perfecțiunea stării umane; coliba sărmană care ascunde un palat desemnează punctul central al acestei stări, al acestui plan. Celelalte trei isprăvi (calul care coboară ca un fulger din virful unui munte asupra armatei vrăjmașe) corespund la trei oprețiuni în sensul exaltării, în sensul Razei cerești verticale, urmînd axa polului în mod limpede simbolizată de munte. Mai există ceva: bălălia simbolizează acel haos indispensabil și prealabil coborîrii Razei cerești care-l va organiza dîndu-i vibrația inițială necesară². «Coborîrea calului» este deci un simbol al Fiat-Lux-ului. Într-adevăr, povestea spune «el mergea ca un virtej prin oștirea dușmană în care făcea mare măcel». Aceasta este moartea germenilor, «tăierea pruncilor» de către Irod de care atît de mult vorbesc textele hermetice... Nu credem că, în tot folklorul cunoscut, să existe o poveste de un simbolism atît de transparent și care să vădească o cunoaștere inițiatică atît de profundă.

Dar mai este încă ceva: în povestea precedentă, operațiunile se succed în mod lent, etapele se parcurg una cite una. Știm că există și o altă cale, cunoscută în special în hermetismul occidental și în anumite școli tantrice, «Calea directă» care arde etapele, care e extrem de primejdioasă, chiar mortală,

¹ Făt-Frumos cu părul de aur (colecția Ispirescu).

² Acțiunea Razei Cerești nu este efectivă decît dacă produce, prin reflexia sa pe unul din aceste planuri (sau stări de ființă), o vibrație care propagîndu-se și amplificîndu-se în totalitatea ființei, iluminează haosul ei cosmic sau uman". (R.Guénon: *Le Symbolisme de la Croix*, p. 175).

dar foarte rapidă. Ori, am găsit o poveste care arată cu toată claritatea posibilă această cale; ea se intitulează Fata Împăratului Roșu.

A fost odată un împărat care se chema Împăratul roșu. El avea o singură fată, cea mai frumoasă care se văzuse vreodată. Nenumărați regi, prinți, boieri și viteji o ceruseră de soție, dar Împăratul îi alunga pe toți. În sfârșit, el s-a hotărât să supună pretendenții la următoarea încercare: a pus să se construiască un turn înalt și a așezat fata în virful lui; a înfipt în zid, la aceeași înălțime, o sulită în virful căreia a atârnat o coroană de aur... Apoi Împăratul a vestit pretutindeni prin vestitori că-și va da fata aceluia care va sări cu calul său atit de sus ca să ia coroana... Nenumărați cavaleri și-au găsit moartea, căci împăratul nu ierta înfringerea și dădea morții pe cel care nu reușea. La sfârșit, Făt-Frumos, pe Calul năzdrăvan, a sărit pînă la coroană și a luat-o astfel o dată cu fata.

Ni se pare că aceasta înseamnă să fie lucrurile spuse pe nume! Deșteptarea violentă a lui Shakti n-ar fi putut fi arătată în mod mai limpede. Turnul simbolizează coloana vertebrală; fata împăratului și coroana se referă la un aspect superior al lui Shakti, fără indoială la «centrul Sahasrāra. Calul este Kundalinī deșteptată în mod violent care nu întirzie la centrul intermediari, ci sare pînă la țelul Suprem. În sfârșit, mulțimea de pretendenți care n-au reușit și care au fost ucși de »Împăratul care nu iartă", reamintește primejdia extremă a acestei căi.

Am putea multiplica în mod indefinit exemplele, dar acesta de mai sus ni se pare destul de edificator și destul de semnificativ pentru a nu mai insista.

VI

În articolul, deja citat, asupra Sfintului Graal, René Guénon ia în considerare posibilitatea ca un om să fie ales de o organizație inițiativă, datorită talentului său literar, pentru a expune anumite mituri inițiatice; și aceasta, fără să fie necesar ca el să-și dea exact seama de semnificația reală a operei sale. Așa ar putea fi cazul scriitorului Ion Creangă, redactorul basmului Harap-Alb pe care-l va expune studiul prezent.

Pentru cititorul nefamiliarizat cu literatura Europei de răsărit, vom spune că Ion Creangă este unul din cei doi cei mai mari scriitori români și că el a ridicat un gen de proză la un grad de perfecțiune, nemaiatins niciodată apoi, nici chiar de departe. Un om ciudat acest popă răsopit, de o vigoare

rablesiană, nevinovat și profund, fals necioplit, naiv și per-spicace, țaran rafinat, enorm și delicat ca un elefant. Miinile sale aspre și blinde au creat o proză densă, aerată, bogată, reunind toate sevele pământului și nuanțele cerului, sălbatică și voluptuoasă. La aceasta se adaugă un perfect dar de credibilitate.

După adevăratul său nume, se numește Ștefănescu; Creangă este un pseudonim, sau, mai exact, numele de familie al mamei sale. Ori, Creangă în românește înseamnă «ramură» și are ca echivalent numele Ram... Acesta era autorul lui Harap-Alb, lucrare clasică ce se găsește în toate miinile; orice român de patrusprezece ani l-a citit și totuși nimeni încă n-a bănuț că e un profund simbol inițiat, de vină hiperboreană, ceea ce arată, între altele, că nu e mijloc mai bun pentru a ascunde sensul profund al unui mit decit să se facă din el o operă de geniu.

Acest mit are o multiplicitate de sensuri pe planuri foarte diferite. Le vom studia pe cele două principale: primul care se referă la o realizare inițiată deplină (călătoria infernală; Micile și Marile Mistere), și al doilea care se referă la un simbolism «avatăric», în speță la acel al lui Parashu-Râma.

Numele eroului, Harap-Alb înseamnă Arab-Alb, Harap fiind o deformare populară a lui arab, ori în popor, termenul harap nu se aplică deloc poporului arab; este, pur și simplu echivalentul lui «negru» ("Este negru ca un harap"; «acest boier avea harapi în slujba lui»).

Harap-Alb deci, este Negru-Alb, Yin-Yang-ul, Negrul avind aici o importanță ce depășește de departe hermetismul și se referă la indistințiuarea lui Prakriti. Ca Yin-Yang, Negru-Alb este corelația Esență — Substanță, prima polarizare a Principiului, ea însăși încă nemanifestată. Harap-Alb, nume androginic este o desemnare a Omului Universal, căruia eroul va trebui să-i realizeze în mod efectiv posibilitățile integrale cind il va primi într-un fel inițiat, cum o vom vedea mai departe. Nu ne putem gândi să dezvoltăm aici multiplele sensuri ale acestui simbol; trimitem cititorul interesat la articolul lui Guénon asupra dublei spirale¹.

Să trecem acum la o altă ordine de idei. Am arătat mai înainte importanța culorii negre în istoria inițiată a Daciei unde are, înainte de orice, un sens de primordialitate. Negrul este culoarea lui Saturn, a Bătrînului Crăciun, Zeul Dac prin excelență. Pelasgos, tatăl lui Hiperboreus s-a născut din

¹ Etudes Traditionnelles, martie 1936.

«Pământul Negru»; mama dacică este o Mare Neagră (Mare Cronium). România este denumită de vecinii săi ca «Pământul Negru» sau «Pământul Negrilor» (acesta este sensul cuvântului Valah). Aceste date, la fel ca și toate celelalte expuse în cursul studiului nostru, ne fac să ne gândim că România a fost una din «Etiopii»¹, și că foarte importanta funcție sacerdotă-regală «Negru-Vodă» reprezentând Șeful Suprem al Centrului dacic (Cali-man, Rege al cerului), era aceea a unui Preot Ioan, cum o arată și silaba IO de investitură.

Am citat observația etnologului Bezsonov, că în poeziile populare ale sîrbilor, bulgarilor, ucrainenilor, România este denumită ca «Țara Arabilor». Am arătat de asemenea asimilarea făcută între «Sarab», nume al castei supreme sacerdotă-regale a dacilor, și «Arab», acest termen avînd exact același sens pe care-l au azi în popor, și în Harap-Alb, adică acela de Negru; am citat cazul cel mai celebru, acela al împăratului Filip Arabul care era în realitate Filip Sarabul. Reamintim în fine, că Basarabii, castă care a fondat inițiativ în evul mediu principala ele române, erau identici Sarabilor.

Toate acestea arată că Harap-Alb (Arab-Alb) este mitul autentic hiperborean al unui Sarab alb, ceea ce este de o excepțională importanță, mai ales dacă ținem seamă de redactarea sa aproape contemporană.

Înainte de a merge mai departe e necesar să deschidem o paranteză asupra semnificației rădăcinilor rab sau rav ale cuvîntului Sarab; aceasta nu ne îndepărtează de subiectul nostru, ci dimpotrivă.

Aceeași rădăcină, dar inversată, bar și var, denumeste Mistrețul, simbol strict hiperborean al prezentei Kalpa (Shri-Shweta-Varâha-Kalpa), a Centrului Suprem (Vârâhi) a Tradiției Primordiale și a Păzitorilor săi. Rugăm cititorii să recitească articolul lui René Guénon «Mistrețul și Ursul»²; va sesiza atunci toată valoarea considerațiilor ce vor urma.

Această rădăcină este foarte răspîdită în limba română. Mistrețul mascul se numește vier³. Izvoarele de apă minerală sînt denumite cu termenul de Borsec, de Borca sau de Broșteni; există stațiuni termale ca Borsec, Borca sau Broșteni. Una din regiunile sacre ale României este «Vrancea» (în vechime numită «Varanha»); o alta este «Țara Bârsei» care

¹ Această denumire are prelungiri pînă în prezent cînd România a fost numită în sens peiorativ Etiopia Europei. (Nota trad.).

² No. special sur le Celtisme, Ed. Trad., août-septembre 1936.

³ Vier înseamnă și «podgorean», ceea ce este interesant dacă ne reamintim simbolismul vinului. Boierii constituie clasa nobiliară română

și-a dat numele unei faimoase specii de oi, «Birsana», și lucru curios, ciobanii români se folosesc, pentru a-și aduna oile, de cuvântul — cheie: bârr... ceea ce este interesant dacă ne amintim de simbolul lui Ram și dacă se știe că berbec se spune în românește berbec. Reamintim și numele de Boristen, Pîriboridava, Brașov, Bran. Pădurea unde era păzită Lina de aur se numea Sybaris (Pădurea Mistrețului ca Brocelianda), termen identic aceluia al riului românesc Sabar. Cel mai ilustru din regiile daci este Burebista; profetul hiperborean Abaris este și un Mistreț; apare în Argonauticii lui Valerius Flaccus sub numele de Sacer vates Varus avertizînd Sciții de sosirea Argonauților. Poporul scit al Avarilor, care a locuit în Dacia timp de mai multe secole este poporul lui Abaris¹.

Am arătat că bar și var apar uneori sub forma inversată de rab sau rav. Așa este cazul cuvîntului Sarab, denumire pentru Hamsa dacică, ce sînt prin urmare, Mistreți, ceea ce este natural dacă ne gîndim că Tradiția dacică este hiperboreană. Basarabii, nume sub care reapar în Evul Mediu, sînt și ei Mistreți. Vecinii României numesc această țară «Pămîntul Arabilor»; ori, am menționat deja asimilarea dintre Sarab și Arab, ceea ce înseamnă că «Pămîntul Arabilor» vrea să spună «Pămîntul Mistreților», pentru că e «Pămîntul Sarabilor». Am văzut că Sarab se descompune în Sar și rab, primul termen, sar, însemnînd Șef, Cap, Domn (alt indiciu de primordialitate) identic cu Shri, sire, sir, ser, al doilea, rab, Mistreț. Sarab (Sar-rab) este Domnul Mistreț, identic cu Scri Varăha, ceea ce capătă o deosebită importanță dacă ne amintim că actualul Kalpa se numește Shri — Shweta — Varăha — Kalpa. Deci Sarabii sînt Păzitorii prin definiție, ai Tradiției Primordiale. Harap-Alb (Arabul Alb, Sarabul Alb) este prin urmare Mistrețul Alb, sau și mai precis: Harap-Alb este Arab-Alb, Sarab-Alb, termen care se desparte, cum am văzut: Sar-rab-alb, Domnul Mistreț-Alb; deci Harap-Alb este traducerea literală a lui Shri-Shweta-Varaha (Sar — shri, rab — var, Alb — Shweta).

Mai este un fapt foarte important. Am semnalat importanța Urusu-ului în Tradiția românească. Urus se zice în română bour sau zimbru și regăsim iar aceeași rădăcină. Explicația este, după părerea noastră, în faptul că Europa, «Pămîntul Taurului» și în mod mai exact Dacia, devenind

¹ B și V au folosință comună în aproape toate limbile, cum se poate vedea chiar în rădăcinile bar și var. Se spune încă în popor în România: Vavilon, vivliotecă, varvari, Avari.

la un moment al ciclului sediul Centrului Suprem, s-a identificat prin forța lucrurilor cu «Pământul Mistrețului» (Vărăhi) și i-a luat rădăcina. Găsim foarte semnificativ că trei animale ciclice atît de importante ca Mistrețul, Berbecul și Taurul, au în românește aceeași rădăcină (Vier, Berbec, Bour).

Deci Harap-Alb este Domnul Mistreț Alb. Harap este, am văzut-o, o deformare a lui Arab sau Arav (în româna populară). Dacă inversăm întregul cuvînt și nu numai silaba rav, obținem iar Varah.

Era odată un crai care avea trei feciori. Și acest crai avea un frate mai mare, care se numea Verde-Împărat și care locuia la celălalt capăt al lumii. Împăratul Verde nu avea feciori; el scrise fratelui său, craiul, să-i trimită unul din ai lui pentru ca să-i urmeze la tron. Se oferî feciorul cel mare al craiului; se pregăti, alege un cal bun și arme și porni. Dar craiul, pentru a-l încerca, se îmbracă într-o piele de urs și se așează la capătul unui pod, să-l întilnească. Calul se sperie și feciorul craiului se întoarse rușinat la tatăl său... Aceeași pățanie i se întimplă și următorului născut.

Acest cuplu frățesc al unui Împărat și — Crai, domnind fiecare la un capăt de lume, este una din temele obișnuite ale legendelor române. Totdeauna superiorul este cel care n-are copii¹, și inferiorul este cel care are și care îi trimite fratelui mai mare. Aceasta ni se pare să corespundă unei polarizări a Autorității supreme în Puterea sacerdotală și în Puterea regală. Prima nu produce, nu acționează în afară, ceea ce este simbolizat prin sterilitatea sa cu totul exterioară. Funcțiunea războinică, cea secundară este cea care trebuie s-o protejeze, s-o apere. Fratele mai mare este totdeauna Împăratul Verde; iar, culoarea verde² este aceea a lui Ganesha a cărui apropiere cu Janus este cunoscută; reamintim simbolismul hindus al lui Skanda, Domnul Războiului care protejează meditația lui Ganesha, Domnul Cunoașterii... Skanda și Ganesha

---

Așa este, în general tema. În cazul special al lui Harap-Alb, Împăratul Verde se spune că are trei fete, care nu joacă de altminteri nici un rol vizibil în basm. În realitate, ele nu reprezintă o «posteritate», ci sînt Shakti celor trei aspecte ale «Regelui lumii». Sînt cele trei Iele (care se pot traduce în mod exact prin cele trei «Ele») care joacă un rol important în tradiția română. Numele lor sînt Margalina, Rozalina, Savatina. Ielele sînt reprezentate ca fetele lui Ler Împărat de care am vorbit mai înainte; se numesc de asemenea Sinziene, nume identic cu Iana Sinziana, denumire a principiului feminin în tradiția românească. În Transilvania, în loc de Sinziana, se spune Sinioana, «Sfînta Ioana», aspect feminin al lui Ianus ca Iana. Sărbătoarea de Sinziene, cade la Sfîntul Ion de vară. Ielele au un aspect de «putere» mai degrabă nefastă, cel puțin în mod imediat; în fond, ele sînt Transformatoare.

² Cf. Jean Reyor: De la couleur verte, Voile d'Isis, Janvier 1932.

sint de altminteri reprezentanți ca frați fiind și unul și altul fii ai lui Shiva¹ principiu comun al celor două Puteri. Este în mod exact același simbolism și aceeași funcție pe care o exprimă în tradiția română perechea Împăratului Verde — Craiul, al doilea trimițându-și unul din copiii (de obicei pe cel mai mic) primului pentru a-l apăra și a-i succeda. Această pereche îl constituie pe Janus cu două capete². Travestirea Craiului în Urs specifică foarte bine că e vorba de Puterea războinică. Și traseul eroului care, din fiu de Crai, de Kshatriya, devine Împărat Verde simbolizează reunirea celor două Puteri în Principiul lor comun și în aceeași persoană.

Acesta este primul sens al simbolului; în acest caz deosebit, nu e totul în ordine. Întra-adevăr, Craiul își lasă fiii să plece în silă; el se travestește în urs, ceea ce le ia gustul de plecare. Vedem aici o aluzie la predominanța Kshatriy-lor, revoltați, căreia i-a pus capăt Parashu-Râma. De fapt Craiul nu este chiar revoltat contra fratelui său, Împăratul Verde, ci, cum o spune textual basmul «mulți ani trecuseră la mijloc de când acești frați nu mai avuseră prilej a se întilni amindoi, pentru că țara în care împărățea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului; și crăiia istuilalt la altă margine; și apoi, pe vremurile acele mai toate țările erau bintuite de războaie grozave, și drumurile pe ape și pe uscat erau puțin cunoscute...» ceea ce arată cel puțin o slăbire a legăturii dintre cele două Puteri și o uitare a caracterului real al raporturilor lor. Craiul, Ursul acceptă să trimită pe unul din fiii săi, dar în același timp ar fi vrut să-l împiedice să plece. Această opoziție prefăcută va deveni revoltă deschisă, cum se va vedea mai departe.

Din punct de vedere microcosmic, Craiul ni se pare a corespunde Materiei Saturniene, asimilată Plumbului Filozofilor, minieră care conține toți germenii buni sau răi și care se lasă cu greutate «separată». Și de ce se înspăimintă Calul, și o ia la fugă? Deoarece este un cal ca toți ceilalți și nu materia cerută... «Sulfurul nostru nu este sulfurul comun; Mercurul nostru nu este mercurul comun», acesta este refrenul obișnuit al Hermetiștilor³.

Al treilea fiu al Craiului a fost foarte intristat de pățania fraților mai mari; iese afară în grădină și începe să plingă. În timp ce plinge și stă pe gânduri ce să facă pentru a scăpa de

¹ R. Guénon: *Autorité spirituelle et Pouvoir temporel*, p.77.

² Janus este reprezentat de asemenea în Tradiția română și prin «Împăratul care cu un Ochi plinge și cu un Ochi ride».

³ Dacă folosim uneori terminația alchimică n-o facem pentru că socotim Harap-Alb un mit alchimic, departe de aceasta... dar vocabularul alchimic este ceva mai puțin necunoscut cititorului decit cele din alte Tradiții. Noi îl folosim cind se ivește ocazia ca pe o «grilă»... De altfel, atit timp cit Harap-Alb rămîne în lumea formală, este valabil.

rușine, îi apare deodată înainte o bătrână cerșetoare girbovă de bătrinețe.

« — Da' ce stai așa pe gânduri, luminate crăișor? zise baba; alungă mîhnirea din inima ta, căci norocul îți ride din toate părțile și nu ai de ce fi supărat. Ia, mai bine miluiește baba cu ceva.

— Ia lasă-mă-ncolo, mătușă, nu mă supăra, zice fiul Craiului, acum am altele la capul meu.

— Fecior de craiu, vede-te-aș împărat! Spune babei ce te chinuiește; că de unde știi, poate să-ți ajute și ea cu ceva.

— Mătușă, știi ce? Una-i una, și două-s mai multe; lasă-mă-n pace, că nu-mi văd lumea înaintea ochilor de necaz.

— Luminate crăișor, să nu bănuiești, dar nu te iuți așa de tare, că nu știi de unde-ți poate veni ajutor.

— Ce vorbești în dodii, mătușă? Tocmai de la una ca d-ta ți-ai găsit să aștept eu ajutor?

— Poate ți-i deșanț de una ca aceasta? zise baba. Hei, luminate crăișor! Cel-de-sus varsă darul său și peste cei neputincioși; se vede că așa place sfinției-sale. Nu căuta că mă vezi girbovă și zdrențuroasă, dar prin puterea ce-mi este dată, știu dinainte ceea ce are de gînd să izvodească puternicii pămîntului și adeseori rid cu hohot de nepriceperea și slăbiciunea lor. Așa-i că nu-ți vine a crede, dar să te ferească Dumnezeu de ispită! căci multe au mai văzut ochii mei de-atîta amar de veacuri cite port pe umerele acestea. Of! Crăișorul! crede-mă, că să aibi tu puterea mea, ai vintura țările și mările, pămîntul l-ai da de-a dura, lumea aceasta ai purta-o, uite așa, pe degete, și toate ar fi după gîndul tău. Dar uite ce vorbește girbova și neputincioasa! Iartă-mă, Doamne, că nu știu ce mi-a ieșit din gură! Luminate crăișor, miluiește baba cu ceva!

Fiul craiului, fermecat de vorbele babei, scoate atunci un ban. Atunci baba îi dezvăluie că ea e Sfînta Duminică și că el va deveni peste puțin timp «un Împărat, care n-a mai stat altul pe fața pămîntului! așa de iubit, de slăvit și de puternic...» Îi poruncește să-i ceară tatălui său calul, armele și hainele cu care a fost mire, și-i arată cu exactitate metoda prin care poate descoperi acest cal. Apoi, el «o vede învăluită într-un hobot alb, ridicîndu-se în văzduh». După ce infrîngă refuzurile repetate ale tatălui său, crăișorul obține ceea ce îl sfătuisese sfînta să ceară.

Sfînta Duminică, această «Bătrînă a Timpurilor», este Zeul Solar, Apollon hiperboreanul, Dea Syra, Zeița Solară. Ea este cea care alege eroul și îl anunță că va deveni «cel mai mare Împărat al Lumii, Împăratul Verde, Ganesha-Janus, care n-a mai stat altul pe fața pămîntului, așa de iubit, de slăvit și de puternic», deci cu atributele carității (cosmice), ale Gloriei și ale Forței, cu alte cuvinte Stăpînul celor Trei Lumi, Cauzală, Intermediară și Corporală. Ea îl investește, ceea ce este sem-

nificativ, cînd se știe că Regele Lumii este o specificare a lui Mikael, iar Vălul Alb în care dispare învăluită este marca Autorității Supreme. Eroul a avut o «revelație» în sensul strict al cuvîntului.

Crăișorul purcede apoi la descoperirea «Calului», după ritul indicat de Sfînta Duminică; duce o tavă plină cu jăratîc în fața cailor din herghelie... Toți se retrag îngroziți, afară de unul; cel mai bătrîn, cel mai răpciugos, cel mai dupuros din toți; el se repede și apucă o gură de jăratîc... Supărat, fiul Craiului îi trage cu friul în cap... Calul nu se sinchisește și apucă iar o gură de jăratîc. Fiul îl lovește iar în cap. Calul nu renunță, și înghite și a treia oară jăratîcul; crăișorul îl lovește din nou și-i pune friul în gură... Atunci bătrîna gloabă se scutură de trei ori și se transformă într-un trefin cu douăsprezece aripi: «Sui pe mine, Stăpine, zice el fiului de Crai; zboară întîi pînă la Nori și se lasă în jos; apoi zboară pînă la Lună iar a treia oară pînă la Soare, cite o dată pentru fiecare lovitură cu friul și ca reacție concordantă, eroul ia în mod virtual în posesiune cele trei lumi, a căror cucerire efectivă va face subiectul întregului basm. Eroul a descoperit adevăratul Agent, el a eliberat pe Shakti, captiva unei materii vulgare și de disprețuit. Lovită la cap, formidabila putere a Șarpelui se trezește și zboară pînă la Nori, pînă la Lună, pînă la Soare. Și a fost deșteptată prin Știința și Regimul Focului. Eroul și-a construit vehiculul său de foc. În ce privește, loviturile de friu, sînt o aluzie foarte directă la puterea cheilor, lucru foarte rar; fiecare lovitură de friu sau învîrtire de Cheie deschide Poarta strîmtă a uneia din cele trei lumi.

Craiul vrea să-l încerce la pod la fel ca pe frații mai mari, dar și-a găsit omul: abia scapă neucis. Atunci îi liberează trecerea și-i dăruiește pielea de Urs; îl sfătuiește să ia seama la Spîni și la oamenii roșii...

Și în mod firesc, de trei ori, fiul Craiului întilnește un Spin care îi oferă serviciile... pe care sfîrșește prin a le accepta. Traversînd o pădure întunecată (la selva oscura), eroul și Spinul găsesc o fîntînă adîncă, fără roată, fără cumpănă. Spinul se coboară să bea: — Ei, stăpine, ce apă bună; vino să bei! Crăișorul uitînd orice grijă coboară; celălalt urcă și lasă să cadă capacul pe gura fîntînei... Amenință pe fiul craiului că-l lasă să moară dacă nu-i spune cine e și unde merge. Celălalt trebuie să-și mărturisească identitatea și scopul călătoriei: — Bine. De-acum înainte, eu voi fi fiul craiului, iară tu vei fi sluga mea, și aceasta va dura pînă cînd îi muri și iar îi invie. De-acum înainte, te vei numi Harap-Alb (Negru-Alb).

Să cercetăm ce înseamnă acest misterios «Spin». Menționăm în trecere, că din toate timpurile, barba a fost considerată în Orient ca un semn de sfințenie. Preoții și călugării trebuie s-o poarte în mod obligatoriu și să n-o taie niciodată, la fel ca și

tantriciei. Insuficiența sistemului capilar e considerată ca un semn de sterpiciune, de goliciune și de uscăciune...

Dar mai există ceva care e sterp, gol, uscat... aceasta este Piatra sau Sarea, dublu aspect al aceuiași «Principiu de Sesizabilitate», după expresia lui Bohme, deși, exact vorbind, Piatra este într-un mod mai sintetic și mai principal, ca... Luz-ul de exemplu.

În stil religios s-ar putea spune că eroul «moare», dar această interpretare ni se pare destul de superficială pentru un mit inițiativ. În realitate, el a procedat în deplină cunoștință de cauză după cum vom încerca să explicăm. Pentru a folosi un simbolism hiperborean, fiul craiului s-a aflat la un moment dat, în punctul de despărțire al literei U în cele două brațe. El avea de ales între cele două căi, și, ca și Hercule, o ia pe cea mai grea.

Într-adevăr, eroul era deja un inițiat virtual. Primise o investitură (o influență spirituală) devenise stăpînul Calului, care-l făcuse să parcurgă cele trei lumi; învinsese puțin Ursul, Kshatrivas, cu alte cuvinte domeniul subtil. Toate acestea erau destul de complete, dar destul de ușoare și în mod indiscutabil virtual. Era deci în următoarea dilemă: ori să rămînă și să se mulțumească cu această situație, sau, dimpotrivă, să se întoarcă, să reia totul de la început, și în amănunțime, și să le realizeze în mod efectiv. Aceasta este ceea ce alege el.

Dar nu este realizare efectivă fără Sare și fără Piatră, aspecte ale Principiului de Sesizabilitate sau de Fixare; Fixarea este condiția sine-qua-non a efectivității. Volatilul și Mixtul nu pot da niciodată decît o realizare virtuală; numai atunci cînd intervine Fixul, consimțămîntul se corporifică, devine realitate pozitivă și permanentă. Dar pentru a «prepara» acești Fixativi, Sarea și Piatra, trebuie să te centrezi pe ele: piatra se află în măruntaiele pămîntului; trebuie căutată, readusă și scoasă din Starea de «cădere», și pregătită; acesta este scopul principal al coborîrii în infern. Eroul coboară, în mod conștient, lucid în fîntina cu trepte și prin aceasta face să urce Spinul-Piatra în mod automat după cum coborîrea tîpsiei balanței face să urce cealaltă. Se centrează pe Piatra-Spin în timpul acestei vizite în stările infraumane, pentru a o rectifica și în mod necesar și-l face Stăpîn aspru și nemilos, după însăși măsura aspirației sale spre o realizare efectivă și totală. Numai prin moartea și prin învierea inițiativă va ieși victorios din această robie necesară și liber consimțit, și Piatra însăși, Nucleul său vital este aceea care îl înștiințează... Va fi a doua moarte inițiativă, intrucît prima s-a petrecut acum.

Deci aceasta nu este o «cădere» ci o «coborîre», și cea mai bună probă că e așa este că tocmai în acest moment primește numele inițiativ de Harap-Alb (Negru-Alb), cel mai înalt care poate exista deoarece este desemnarea Omului universal. În

această operație primejdioasă (care este o moarte), el își pierde vechea individualitate, pierde tot afară de un lucru: Calul. Rămâne stăpinul Agentului. N-a lăsat să-i cadă dorje din miini. La toată această parte a mitului se aplică în mod foarte exact cuvântul evanghelic: «Căci, acela care vrea să-și salveze viața o va pierde; dar acela care își va pierde viața pentru Mine o va câștiga».

În termeni mai generali, Spinul este aspectul «negru» (Harap) al eroului, pe care acesta îl eliberează în vederea lucrării inițiatice. Se produce o cataliză care «separă» Harapul (Negru) de Alb. Ei vor forma de-acum înainte o pereche frățească negru — alb, simbolizând cele două emisfere ale lui Brahmanda, sau ale lui pinda (dar în mod temporar «inversate»). Evoluția și Involuția, Solve și Coagula, etc., Harap-Alb fiind dintr-un anumit punct de vedere Yin-Yang, se poate considera fintina ca cilindrul universal în care Yin-Yang-ul își îndeplinește rotația sa helicoidală sub atracția «Voinței Cerului». Și «Coborîrea» Yang-ului și «urcarea» Yin-ului, concomitente, arată această mișcare în spirală.

În sfârșit, Spinul este și o altă manifestare a forței de retenție care vroeise deja să-l împiedice pe erou să plece. Este un alt aspect al Ursului, și din acest motiv credem posibilă o interpretare ciclică a mitului. Ursul care nu vroia să-l lase pe erou să plece, Negrul care uzurpă locul Albului, care vrea să treacă drept adevăratul nepot, și moștenitor al Împăratului Verde, simbolizează ambii revolta Kshatriy-lor contra autoritățile supreme, dominația lor temporară și de asemenea, poate, dominația rasei negre asupra celei albe. Ceea ce era nesupunere și reavoință la Crai devine revoltă deschisă la Spin. Cel care pune capăt acestei stări de lucruri este Parashu-Râma, și Râma în mitul nostru este Mistrețul Alb, Shri ShwEeta Varâha, Harap-Alb, ales de Zeul Solar, pentru a îndeplini această misiune și a deveni Suveran Pontif și Rege al Lumii. Se vor vedea mai departe indicațiile precise care susțin ipoteza noastră.

Deci, alături de sensul «interior» și microcosmic, mitul are încă unul, ciclic, care nu-l exclude pe primul. Nu trebuie să repete, orice Inițiat «Gestul» lui Parashu-Râma? mai întâi punând la respect pe Kshatriyas revoltați, adică să devină stăpinul subtilului, și dacă trece la Marile Mistere, să-i «extermine», să-i resoarbă în Informal?

După numeroase peripeții și după ce au trecut 9 Mări și 9 Țări și 9 Ape mari¹ perechea noastră de Dioscuri ajunge la curtea Împăratului Verde. Spinul se prezintă ca nepotul acestuia, iar Harap-Alb ca sluga sa.

¹ Acestea mi se par a corespunde la cele 9 constelații circumpolare.

Într-o zi se servesc la masa Împăratului niște salăți minunate. Împăratul îi mărturișește celui pe care îl credea nepotul său că aceste salăți erau din Grădina Ursului și că rar se încumetă cineva să se aventureze pînă acolo. — Nu-i decît atîta? zice Spinul, sluga mea Harap-Alb are să-mi aducă cite vreau.

Și iată-l pe Harap-Alb pe drumuri... Calul pornește la pas, pînă ce iese mai încolo, ca să nu-i vadă nimeni. Apoi își arată puterile, zicînd: — Stăpîne, ține-te bine pe mine, că am să zbor lin ca vîntul, că cutreierăm pămîntul.

Și o dată zboară calul cu Harap-Alb pînă la nouri; apoi o ia de-a curmezișul pămîntului:

Pe deasupra codrilor,
Peste virful munților,
Peste apa mărilor.

«Și după aceea, se lasă încet-încet într-un ostrov mîndru din mijlocul unei mări, lingă o căsuță singuratică, pe care era crescut niște mușchiu pletos de o podină de gros, moale ca mătasea și verde ca buratecul».

Aici, Harap-Alb regăsește pe Sfînta Duminică și-i spune grijile lui... Sfînta iese afară, pornește desculță prin rouă, culege o poală de somnoroasă pe care o fierbe la un loc cu o vadră de lapte dulce și cu una de miere și o toarnă în fîntina Ursului care nu întirzie să adormă. La miezul nopții, îmbrăcat în pielea de urs, de la tatăl său, Harap-Alb ajunge la răscrucea drumurilor unde se află Grădina și culege salățile. Ursul se trezește iar Harap-Alb scapă aruncînd pielea cea de urs în capul animalului.

Acest Ostrov Verde, reședință a Zeului Solar nu este altul decît Centrul Suprem. El este de asemenea Grădina Ursului (Grădina Polară) altă denumire a acestui Centru, în timpul dominației Kshatriiilor. Subliniem că nu Zeul Solar propriu-zis este cel care locuiește Centrul, ci aspectul său feminin, ceea ce identifică Ostrovul cu Vărăhi, «aspectul de Shakti al lui Vishnu (în mod mai deosebit în legătură cu al treilea Avatara al său)»¹. Mistrețul, Harap-Alb fură minunatele sălăți din Grădina Ursului, pe care acesta le păzea aprig. Cu alte cuvinte, aceste sălăți sînt chiar esențele Grădinei, esențe de natură vegetală, ceea ce identifică Grădina Ursului cu Paradisul pămîntesc.

Deci Centrul Suprem are aici cinci denumiri, aparținînd Tradiției primordiale: 1) Ostrovul Verde; 2) «Siria», Locuința

¹ R. Guenon. *Le Sanglier et l'Ourse. Et. Traditionnelles*, 1936

Zeului Solar; 3) Grădina Ursului; 4) Vărăhi; 5) Paradis pămîntesc. La acestea, se poate adăuga și a șasea: Grădina Ursului se află la «incrucșarea drumurilor», deci în centrul crucii orizontale; și în adevăr, Centrul Suprem nu se poate găsi decît în punctul chintesențial al unei stări de fire. Se vede cîte moșteniri formidabile s-au strîns în mitul lui Harap-Alb!

Pe de altă parte, această denumire a Centrului Suprem ca Grădina Ursului este cea mai exactă aluzie la revolta Kshatriy-ilor, la dominația lor trecătoare, la uzurparea în timpul căreia Grădina Mistreșului devine Grădina Ursului. Faptul că Harap-Alb, Mistreșul Alb, Shri-Shweta-Varâha, este cel care fură Ursului «esențele» acestei Grădini, imputernicit, apărât și misionat de Vishnu, este pentru noi cel mai categoric semn că Harap-Alb este identic cu Parashu-Râma, și că în Hărap-Alb avem mitul celui de-al 6-lea Avatâra, mit redactat în secolul al XIX-lea, de un om al cărui așa-zis «pseudonim» e un echivalent al lui Ram!

La drept vorbind, Harap-Alb n-a alungat încă în mod definitiv Ursul din Grădina Mistreșului; n-o va face decît la sfîrșitul basmului, cînd va nimici celălalt simbol al Kshatriy-ilor revoltați care este Spinul, Negrul. Deocamdată, el trebuia să fugă cit putea de repede și să fure esențele, adică să salveze și să ascundă tradiția în timpul epocilor tulburi. Iar faptul că s-a îmbrăcat cu o piele de urs, ar putea arăta că Parashu-Râma s-a slujit de Kshatriyas rămași disciplinați pentru a supune pe Kshatriyas revoltați. Mistreșul Alb îmbracă pielea de urs; ea îi este cuvertură; iar cuvertura este principala funcție a Luptătorilor rămași în legitimitate.

Cîteva zile mai tirziu, Împăratul arată Spinului niște pietre scumpe și-l întrebă: «— Nepoate, mai văzut-ai petre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea de cînd ești? Se găsesc în Pădurea Cerbului. Și Cerbul acela este bătut tot cu petre scumpe, mult mai mari și mai frumoase decît aceste. Mai întii, cică are una în frunte, de strălucește ca un soare... Dar nu se poate apropie nimene de Cerb, căci este solomonit și nici un fel de armă nu-l prinde; însă cel, pe care l-a zărit, nu mai scapă cu viață... cînd se uită la cineva, fie om sau orice dihanie a fi, pe loc rămîne moartă... De-aceea fuge lumea de dinsul, căci o mulțime de oameni și de sălbătăciuni zac fără suflare în pădurea lui... Dar cu toate acestea, trebuie să știi nepoate, că unii oameni is mai ai dracului decît dracul, merg în pădure, și care dintre ei are îndrăzneală mare, și noroc și mai mare, umblind pe acolo, găsește din întimplare cîte o piatră de aceste, picată de pe Cerb, cînd se scutură el la șapte ani o dată...»

— Doamne, moșule! zise atunci Spinul; să nu te superi, dar nu știu ce fel de oameni fricoși aveți pe aici. De asta nu vă dau urșii salăți și cerbii nestemate. Eu pun rămășag pe ce vrei că sluga mea are să-mi aducă pielea cerbului aceluia, cu cap cu tot, așa împodobit cum este."

Harap-Alb merge iar să ceară ajutor la Sfinta Duminică. Ea îl ajută să sape o groapă adincă lângă izvorul unde vine Cerbul să-și potolească setea.

Îi dă sabia și obrăzarul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, entitate infernală a Mitologiei române. Spre amiază, Cerbul, vine și bea insetat apă. Apoi adoarme. Harap-Alb iese din groapa sa, și dintr-o lovitură de sabie îi zboară capul, apoi se aruncă imediat în groapă. Capul Cerbului striga către Harap-Alb să i se arate ca să poată vedea de e vrednic de comoara ce i-o lăsa. Dar, Harap-Alb tăcea, aproape inecat în singele Cerbului. După asfințitul Soarelui, animalul muri.

Ceea ce izbește în acest episod este extraordinara sa asemănare, mergând pînă la identitate cu mitul lui Perseu și Meduza. Într-adevăr, Perseu are un cal năzdrăvan, Pegas, la fel ca Harap-Alb. El se apropie de Gorgona Meduza în timpul somnului și o omoară, la fel cum Harap-Alb ucide cerbul pe cînd dormea. Privirea Meduzei ucide, ca și aceea a Cerbului. Dar nestemata frontală a acestuia, adică cel de-al treilea ochi al său nu ucide, este «normal». Perseu la fel, surprinde pe surorile Gorgonelor, Phorkyade, Enyo și Pephredo; ele nu aveau decît un ochi pe care-l treceau alternativ; el li-l ia în momentul schimbului și le silește să-i arate drumul; cu alte cuvinte, e vorba și acolo, tot de un al treilea ochi «normal». Harap-Alb se folosește de sabia și de obrăzarul-masca lui Statu-Palmă-Barbă-Cot. La fel și Perseu se slujește de sabia (Harpe) fermecată și de casca lui Hades, care-i asigură invizibilitatea, ca și obrăzarul. Harap-Alb este condus de Sfinta Duminică-Apolon, iar Perseu de Hermes și Atena. Toate acestea ne duc la indentitatea celor două personaje.

După unii, securea lui Perseu era o armă de piatră ceea ce o indentifică cu securea lui Parashu-Râma. Și, ceea ce e remarcabil, este că numele lui Perseu e format din aceleași elemente ca și Parashu¹ PRS. Sh-ul sanscrit devine în general în celelalte limbi S. Am văzut un exemplu în rădăcina Shri, devenită sar, sir, ser. Mai este unul în cuvîntul Paradesha devenit Pardes și Paradis. Ceea ce e ciudat e că Paradesha s-a adaptat în

¹ Inutil să spunem că sh e o singură literă în sanscrită; la fel în română.

aceiași mod ca Parashu, înlăturînd al doilea a: Pa R (a) De S Ha, Pardes; Pa R(a) SHu Perseu. Harap-Alb și Perseu sînt aceiași personaj și aceiași lucru e pentru Perseu și Parashu-Râma; reiese că Harap-Alb și Parashu-Râma sînt identici. Seceră sau sabie se spune în grecește Harpè, cuvînt format din aceleași elemente ca Harap; în cazul acesta, sabia ar fi colțul Mistrețului. Am văzut că H-ul de la Harap este un S aspirat, ceea ce dă elementele S R P, aceleași ca ale lui Perseu și Parashu, dar în ordine inversă, ca și la Șarpe.

Perseu, după isprava sa, zboară pe Pegas în «Etiopia». Ar trebui să se știe însă de care Etiopia e vorba... Acolo, el eliberează pe Andromeda care era «neagră»; dar fără îndoială, ea era neagră la fel ca Sarabii. Aceasta ni se pare că este sensul lui Harap-Alb în istoria tradițională a umanității.

VII

Să abordăm acum interpretarea «interioară» și microcosmică a acestor episoade. Harap-Alb fură salatele, taie Cerbul și aduce Pietrele, cu alte cuvinte, trece printr-o probațiune vegetală, o probațiune animală și una minerală. Acestea sînt tocmai cele trei mari părți ale lumii infraumane¹, și cele trei mari etape ale unei călătorii infernale.

Pe de altă parte, acest Cerb încărcat cu nestemate ne face să ne gîndim neîndoios la măgarul încărcat cu relicve, la Christofor. Sîntem deci în plin mister al lui Shet. Harap-Alb trece prin încercarea Rădăcinei Tenebroase, asupra căreia n-am vrea să insistăm... Să cercetăm totuși puțin simbolismul privirii Cerbului și a nestematei sale frontale. Am fi mai întii ispitiți s-o asimilăm Urna-ei și ochilor lui Shiva. Aceasta este analog dar «în mod invers». Într-adevăr, la Shiva, cei doi ochi, diada, polarizarea manifestată, sînt «normali», al Treilea ochi, Principialul este cel care transformă. La cerb, printr-o inversiune cu adevărat infernală, nestemata este cea «normală», iar cei doi ochi, Dualitatea, Manifestarea, sînt cei careucid, care sînt «inveninați». La Shiva punctul triumghiului este în sus, La Cerb, este în jos. Harap-Alb a coborît pentru «a găsi Piatra» în Centrul Pămîntului². Să figurăm acest Centru al Pămîntului, prin Piatră între cei doi ochi înghețați ai Animalului, punct extrem al triumghiului inversat, triumghi figurat astfel de cele

¹ Se știe că embrionul, înainte de a deveni om trece prin etapele minerală, vegetală și animală.

² La Dante de asemenea, aceasta este de natură minerală (de gheață).

două coarne divergente ale Cerbului, ale căror ramuri simbolizează stările multiple infraumane. Acestui episod i se aplică cu exactitate formula: *Visitando Interiora Terrae, Rectificando, Invenies Occultum Lapidem*. «Rectificarea» este lovitura de sabie¹ care taie «nodul vital» al Cerbului. În ce privește «Vitriolul» însuși acesta este «Veninul» pe care-l distilează ochii Cerbului. După aceea, Harap-Alb, «inveniet Occultum Lapidem»...

Această lovitură de sabie ne-o reamintește și pe aceea a lui Alexandru tăind Nodul Gordian. E vorba de ceva care trebuie terminat în mod definitiv, rectificat, inversat, ceva foarte asemănat cu ceea ce face Dante cînd, pe spatele lui Lucifer, pune «picioarele sale în locul capului și capul său în locul picioarelor»².

«Atunci Harap-Alb, mulțumind sfintei Duminici, îi sărută mina, apoi încălecă și pornește tot cum a venit, mergînd spre împărăție... Și pe unde trecea, lumea din toate părțile îl înghesuia, pentru că piatra cea din capul cerbului strălucea de se părea că Harap-Alb soarele cu el îl ducea.

Mulți crai și împărați ieșeau înaintea lui Harap-Alb, și care dîncotro îl ruga să-i deie bănărit, cit a cere el, altul să-i deie fata și jumătate de împărăție; altul să-i deie și împărăția întregă pentru asemenea odoare. Dar Harap-Alb ca de foc se ferea, și, urmîndu-și calea înainte, la stăpinu-său le ducea.

Și într-una din seri, cum ședea Spinul împreună cu moșu-său și verele sale sus într-un foișor, numai iaca ce zăresc în depărtare un sul de raze scinteietoare, care venea înspre dinșii; și de ce se apropia, de ce lumina mai tare, de li fura vederile. Și deodată toată suflarea s-a pus în mișcare: lumea de pe lume, fiind în mare nedumerire, alerga să vadă ce minune poate să fie. Și cînd colo, cine era? Harap-Alb, care venea în pasul calului, aducînd cu sine pielea și capul cerbului..."

Aici sfîrșește Călătoria Infernală a lui Harap-Alb. Se va observa că este în același timp foarte sobră și completă, ceea ce-i dă o înaltă ținută intelectuală. Simbolismul este redus la maximum indispensabil. Într-adevăr, cu cit calificarea este mai intelectuală și mai înaltă, cu atît mai mult inițiatul ia contact în mod direct cu diversele stări ale ființei, ceea ce cere o capacitate de contemplare abstractă excepțională, dar care îl scutește în schimb de multe încercări și terori. Cu cit calificarea se reduce, ea este mai «Kshatriya», stările sînt mai indi-

¹ Acier des Philosophes. Conform legendei întemeierii Transilvaniei.

² Infernul XXXIV, 79.

vidualizate, se populează de simboluri, ceea ce cere o mai redusă capacitate de contemplare, dar cu încercări mult mai dure. Trebuie să comparăm infernul dantesc, atât de dramatic și atât de saturat de simboluri și elemente sentimentale, cu acela atât de sobru al lui Harap-Alb, pentru a sesiza modurile diferite ale unei inițieri Kshatriya, și unei Inițieri Hamsa, în timpul aceleiași etape inițiatice.

Într-o zi, Împăratul Verde, dă un ospăț foarte mare în cinstea nepotu-său; spre sfârșit, când mesenii se înveseliseră, iaca o Pasăre-Măiastră se vede bătînd la fereastră și zicîndu-le: «Mîncați, beți și vă veseliți, dar de fata Împăratului Roș nici nu gîndiți!» — Oaspeții încep atunci să vorbească despre Fata Împăratului Roș: unii ziceau că era o farmazoană cumplită, alții că ar fi venit chiar ea în chip de pasăre; că Împăratul Roș nu se mai sătura să verse singe omenesc și că ucide toți peștorii fetei sale... Atunci Spinul se întoarce spre Harap-Alb: «Tu vei merge să-mi aduci Fata Împăratului Roș».

Această încercare înseamnă pentru Harap-Alb realizarea efectivă a Micilor Mistere. El o împlinește cu ajutorul diverselor ființe elementare pe care le întilnește în drumul său. Ar fi imposibil de tradus într-o limbă logică și cristalizată ca franceza, numele lor și toată această parte a poveștii; acestea sînt onomatopee, făcute pentru a fi modulate și strigate de pe un deal pe altul. Chiar în română, o limbă atât de maleabilă, aceste nume sînt sălbătice și trebuie tot geniul lui Creangă pentru a le face acceptate. Acești termeni, luați în «răspăr» sînt unici și inimitabili. Vom rezuma deci, foarte schematic, neputînd gîndi să scăpăm taurul moldav în straturile de flori de la Versailles.

Înainte de a întilni aceste ființe, Harap-Alb își atrage recunoștința și făgăduința de sprijin de la Regina Furnicilor și de la Crăiasa Albinelor. Și merge mai departe și vede la poalele unui codru un fel de dihanie care se încălzea lingă un foc de douăzeci și patru de stînjani de lemne și tot atunci striga, cît îl lua gura, că moare de frig; avea niște urechi clăpăuge, și niște buzoaie groase dăbălăzate. Și cînd sufla cu dinsele cea de deasupra se răsfrîngea în sus peste scăfirilia capului, iar cea de dedesubt atîrna în jos, de-i acoperea pîntecele... Dacă sufla, acoperea totul cu un strat gros de gheață. — Ești Gerilă, nu-i așa? îl întrebă Harap-Alb. — Rizi tu, rizi, Harap-Alb, zise atunci Gerilă tremurînd, dar, unde mergi, fără de mine n-ai să poți face nimic.

Harap-Alb îl ia cu el. Întilnește apoi o altă drăcie de om care mînca brazdele de pe urma a 24 de pluguri și tot atunci striga în gura mare că crapă de foame. Acesta este Flăminzilă.

Apoi vede altul care băuse apa de la 24 de iazuri și o gîrlă pe care umblau numai 500 de mori și tot atunci striga în gura mare că se usucă de sete. Acesta este Setilă. Deci, pînă acum, o ființă care distruge Focul, una care distruge Pămîntul și una care distruge Apa.

Harap-Alb, cu ceilalți, își continuă drumul; și vede altă minunăție: o schimonositură de om care avea în frunte numai un ochiu, mare cît o sită; cînd îl deschidea nu vedea nimica și dădea chior peste ce apuca. Iară cînd îl ținea închis, dar fie zi, dar fie noapte, spunea că vede cu dinsul și măruntaiele pămîntului.

— Iaca, încep eu la răcni ca un smîntit, toate lucrurile mi se arată găurite, ca sitișca, și străvezii, ca apa cea limpede; deasupra capului meu văd o mulțime nenumărată de văzute și nevăzute; văd iarba cum crește din pămînt; văd cum se răs-togolește Soarele după deal, Luna și Stelele cufundate în mare; copacii cu virful în jos, vitele cu picioarele în sus și oamenii umblind cu capul între umere; văd, în sfîrșit, ceea ce n-aș mai dori să vadă nimene, pentru a-și osteni vederea: văd niște guri căscate uitîndu-se la mine și nu-mi pot da samă de ce vă mirați așa, mira-v-ați de... frumusește-vă!

— Cine să fie acesta, întrebă Harap-Alb. Desigur este vestitul Ochilă (de la Ochi-Văzătorul).

— Rizi tu Harap-Alb, zise atunci Ochilă, uitîndu-se în-chiorchioșat, dar fără minie, rău are să-ți cadă. Fata Împăra-tului Roș nu se capătă așa de lesne cum crezi tu!

Mai departe, Harap-Alb vede altă bizdiganie care umbla cu arcul după vînat... și apoi, nu numai la aceasta se oprea meșteșugul și puterea acestui om. Avea un meșteșug mai drăcos; cînd voia, așa se lățea de tare, de cuprindea Pămîntul în brațe. Și altă dată, așa se deșira și se lungea de grozav, de ajungea cu mina la Lună, la Stele, la Soare și cît voia de sus. Și dacă se întîmpla să nu nimerească paserile cu săgeata, ele tot nu scăpau de dinsul; și le prindea cu mina din zbor, le răsucea gîtul cu ciudă și apoi le minca așa crude, cu pene cu tot. Chiar atunci avea un vrv de paseri dinainte și ospăta dintr-insele cu lăcomie, ca un vultan hămesit. Harap-Alb, cuprins de mi-rare, zise: — Dar oare pe acesta cum, mama dracului, l-a mai fi chemînd? Să-i zici Păsărilă... nu greșești; să-i zici Lățilă... nici atîta; să-i zici Lungilă... asemenea. Se vede că acesta-i vestitul Păsări-Lăți-Lungilă, fiul Săgetătorului și nepotul Ar-cașului; Briul Pămîntului și Scara cerului, Ciurma zburătoarelor și Spaima oamenilor, că altfel nu te pricepi cum să-i mai zici.

— Rizi tu de mine, rizi, Harap-Alb, zise atunci Păsări-Lăți-Lungilă, dar mai bine ar fi să rizi de tine, căci nu știi ce păcat

te-paște. Chitești că Fata Împăratului Roș numai așa se capătă? Poate n-ai știință ce vidmă de fată e aceea: cind vrè se face Pasăre Măiastră, îți arată coada, și ie-i urma dacă poți! De n-a fi și unul ca mine pe-acolo, degeaba vă mai bateți picioarele ducindu-vă.

— Hai și tu cu noi, dacă vrei, zise atunci Harap-Alb; de-abia mi-i lua pe Gerilă de țuluc și l-ii purta cu nasul pe la soare, doar s-a încălzi cituși decit și n-a mai clănțani atita din măsele, ca un cocostirc de cei bătrînicioși, că parcă mă strînge în spate cind îl vād așa.

Din cele cinci ființe, Gerilă distruge Focul; Flăminzilă distruge Pămîntul; Setilă distruge Apa; Păsări-Lăți-Lungilă distruge Păsările în aer; acesta este aspectul imediat al ultimului în ce privește probele elementare; în realitate simbolismul său este mult mai vast. El reprezintă mai întii Crucea cu trei dimensiuni (Lățime, Lungime, Scara Cerului); el sleiește Spațiul prin ubicuitatea sa și prin analogie, toate punctele posibile (Păsările) ale planurilor de existență și la fel cele ale verticalei care le leagă între ele prin centrele lor ("el ajunge cu mina la Lună, la Stele, la Soare și cit voia de sus"). Distrugătorul Păsărilor (stări superioare ale Ființei), el este forța care rezorbe Ciclii. Și din pricina omniprezenței sale n-are importanță în ce punct se află sau în ce plan se găsește, căci el proiectează ca Arcaș o indefinitate de raze vectoare prin săgețile arcului său, reunind între ele toate punctele posibile și stabilind în acest fel sisteme indefinite de coordonate (ca Hercule la lacul Stymphale). Să-i dăm deci adevăratul său nume lui Păsări-Lăți-Lungilă; este Vortexul Sferic Universal. Cit privește cea de-a cincea făptură, Ochilă, Văzătorul, cu unicul său Ochi frontal, Lynceu pentru care materia nu există, el nu acționează dar vede tot și dirijează tot, Motor imobil și Quintesență. Cele cinci elemente sînt desemnate aici prin calități; e vorba deci de bhutas și de tanmātras totodată, cu alte cuvinte de întreaga stare umană și nu numai de modalitatea corporală. Cu acești «companioni» Harap-Alb va încerca să cucerească Fata Împăratului Roș, Fata Sulfului Roșu.

El se prezintă la curtea acestui monarh și îi cere mina fetei sale «pentru nepotul Împăratului Verde, stăpinul său». Împăratul Roș este mirat de îndrăzneala lui; dar se stăpînește și-i cere timp să se gîndească peste noapte. Și dă poruncă unuia din servitorii săi să ducă pe Harap-Alb și pe cei cinci tovarăși ai săi să-i culce în Casa de Aramă, dedesubtul căreia arseseră 24 de stînjeni de lemne... Dar aceasta nu îl supără pe Gerilă. El suflă peste casă și o face cum e mai bine de dormit într-însa. Fiecare se instalează bine și apoi, din nimic, încep să se

hirjonească și, aceasta din ce în ce mai puternic; totul ar fi sfârșit printr-o bătălie generală, dacă blindul Gerilă, exasperat, n-ar fi suflat de trei ori din «buzișoarele sale cele frumoase», care îi liniștește imediat, căci casa devine un bloc de gheață; ei se căiesc și jură să rămână credincioși în jurul lui Harap-Alb, Stăpînul lor... A doua zi, sluga vine să măture cenușa peșitorilor; îi găsește strigînd în gura mare «că ei nu înțeleg ce fel de Curte și ce fel de Împărat e acela, care își lasă oaspeții să înghețe de frig». Și pentru a-i scoate a trebuit să se aducă topoare și tirnăcoape, și să se surpe ușile și ferestrele.

Tot acest pasaj de vreo zece pagini este de o vervă și de un haz uluitoare... Acesta este cuvîntul, uluitor... căci aceasta a împiedicat să se vadă că e vorba aici de un Atanor, în care Focurile nu trebuie să fie violente, căci altfel apare riscul calcinării; că elementele, odată eliberate, n-au decît pretenția să trăiască fiecare pentru sine; că trebuie să fie moderate și bine strunite. Trecerea de la Căldura extremă la Frigul extrem simbolizează intervenția celor două principii, «solve» și «coagula». Proba Focului trecuse.

Vine ora prinzului care constă «în 12 ialovițe fripte, 12 harabale cu piine și 12 buți cu vin de cel hrănit». Iată din ce vă veți oaspăta, vitejii mei, le spune Împăratul Roș; dar ascultați bine: dacă rămîne o singură fărămitură, o singură bucățică, o singură picătură de la acest ospăț, a voastră e beleaua; pe loc vi se va tăia capul. Înțeles-ați?" Harap-Alb, Gerilă și Păsări-Lăți-Lungilă se așază la masă; dar ce puteau ei face? Nici nu se cunoștea de unde au mîncat. — E rîndul nostru acum, spun Flămînzilă și Setilă. Și unul mîncă deodată ialovițe întregi și cite o haraba de piine; celălalt desfundă buțile și le golea dintr-o sorbitură. În mai puțin timp decît a trebuit pentru a povesti, n-a mai rămas cea mai mică urmă a ospățului. După aceea, au început să zîrle cu oase și cu poloboace goale în oamenii Împăratului, strigînd, unul, că moare de foame, și celălalt că crapă de sete. Au trecut așa proba Pămîntului și proba Apei.

Harap-Alb trebuie acum să aleagă sămînța de mac de firele de nisip, amestecate într-o baniță mare. Regina Furnicilor și poporul său o face pentru el. Apoi, Împăratul îl pune în fața fetei și a altei fete, adoptate, dar care semăna cu prima ca o picătură de apă cu alta. Regina Albinelor i-o arată pe cea adevărată, așezîndu-se pe obrazul acesteia. Sensul exact al acestei probe ni se pare a fi următorul: într-un moment al căii inițiatice, toate forțele Iluziei se adună într-un ultim efort și simulează prin înșelăciune însuși lucrul inițiativ. Trebuie atunci iuțimea și vigilența furnicii, finețea și discernămîntul albinei

pentru a distinge bine (separabis suaviter magno cum ingenio, din Tabula Smaragdina).

«— Pină acum ai reușit, îi spuse Împăratul Roș. Deseară, să mergeți toți să păziți ușa camerei fetei mele. Dacă miine dimineață s-a afla tot acolo atunci pot să ți-o dau; iară de nu, zi rămas bun de la viață». Vine seara, fata se culcă și Harap-Alb se pune de strajă chiar la ușa ei; ceilalți se înșiră tot unul cite unul pină la poarta curții.

Aproape de miezul nopții, Fata Împăratului se preface într-o păsărică și zboară nevăzută printre cinci străji... Dar cind ajunge pe la străjerul Ochilă, el mi ți-o vede și dă de știre lui Păsărilă, zicind: «Măi, fata Împăratului ne-a tras butucul. A dracului zgîtie de fată! s-a prefăcut în păsărică, a zburat ca săgeata pe lingă ceilalți și ei habar n-au despre asta... Lasă-te în grija lor dacă vrei să rămii fără-de cap. De-acum, numai noi o putem găsi și aduce la urma ei. Taci molcum și haidem după dînsa. Eu ți-oiu arăta-o pe unde se ascunde, iar tu să mi-o prinzi cum ți-i meșteșugul și să-i strîmbi gitul oleacă, să se învețe ea de altă dată a mai purta lumea pe degete. Și atunci, o și pornesc ei după dînsa, și merg nu tocmai mult și Ochilă zice: — Măi Păsărilă, iacătă-o, ia! colo, în dosul pămîntului, tupilată sub umbra Iepurelui; pune mina pe dînsa și n-o lăsa! Păsărilă atunci se lățește cit ce poate, începe a bojgăi prin toate buruienile, și, cind să pună mina pe dînsa, zbr! pe virful unui munte, și se ascunde după o stîncă. Iacătă-oiu, măi, colo, în virful muntelui, după stîncă ceea, zise Ochilă. Păsărilă atunci se înălță puțin și începe a cotrobăi pe după stînci; și, cind să pună mina pe dînsa, zbr! și de acolo, și se duce de se ascunde tocmai după lună. Atunci Păsărilă se deșiră o dată și se înălță pină la lună. Apoi, cuprinzind luna în brațe, găbuiește păsărica, mi ți-o înșfacă de coadă și cit pe ce să-i sucească gitul. Ea atunci se preface în fată și strigă înspăimîntată: "— Dăruiește-mi viață, Păsărilă, că te-oi dărui și eu cu milă și cu daruri împărătești, așa să trăiești! — Ba că chiar că erai să ne dăruiești cu milă și cu daruri împărătești, dacă nu te vedeam cind ai pașlit-o farmazoană ce ești! zise Ochilă." Și o readuc la Palat. Astfel este ciștigată și proba Aerului; dar mai este încă ceva:

Harap-Alb se găsește într-o stare pe care trebuie s-o realizeze. Fata Împăratului Roș, a Sulfului Roșu, Farmazoana, Pasărea-Măiastră, simbolizează însă și perfecțiunea acestei stări, Centrul său, pe care trebuie să-l cucerească, după probele elementare. Dar acest Centru se află pretutindeni și nicăieri, Pasăre evanescentă; cu alte cuvinte, el nu e spațial și pentru a-l găsi trebuie ubicuitatea lui Păsări-Lăți-Lungilă care epuizează dimensiunile și toate posibilitățile stării despre care vorbim; decurge de aici că orice punct al planului orizontal

poate simboliza acest Centru. Numai atunci, punctul simbolic se identifică Centrului real al stării: Pasărea se așază pe virful Muntelui Polar, și «locul» tuturor centrilor de ființă. Luha unde Pasărea este prinsă reprezintă punctul de incidență al acestei verticale polare, adică formalul, cum îl arată și simbolismul Lunii. Păsări-Lăți-Lungilă nu se proiectează în acest caz deosebit, în «Înălțime», deoarece el nu depășește Luna, deși în realitate era stăpînul întregii Verticale polare ("el atinge Luna, Soarele, Stelele și tot ce voia"). Avem aici o specificare, în ce privește Micile Mistere, a Vortexului Sferic Universal în proiecția sa pe un plan. Dar Păsări-Lăți-Lungilă n-ar fi putut face nimic fără Ochilă Văzătorul, acela care vede tot și pretutindeni, dar nu acționează. El este motorul imobil, Quintesența; el acționează fără se se miște și dirijează astfel orice stare de fire. Pe de altă parte, se va observa că cele cinci elemente sînt indicate prin calități; așa că tovarășii lui Harap-Alb simbolizează tanmătras și bhutas în același timp, prin urmare întreaga stare formală. Harap-Alb a cucerit Fata Împăratului Roș, Fata Sulfului Roșu și treapta inițiativă a aceluiași nume, starea Adamică (Roșu), Edenul. Pentru ca să se desăvîrșească trebuie să se împlinescă în întregime Misterul Androginului. Acesta este scopul ultimei încercări, impuse în mod direct de fata Împăratului Roș.

— "Înainte de pornire, trebuie să meargă calul tău și cu turturica mea să-mi aducă trei smicele de măr dulce și apă vie și apă moartă de unde se bat munții în capete. Și de-a veni turturica mea înainte cu smicelele și apa, ie-ți nădejdea despre mine, căci nu merg, ferească Dumnezeu! Iară de-i ave noroc și-a veni calul tău mai întii și mi-a aduce cele poruncite, să știi că merg cu tine, oriunde mi-i duce; s-a mintuit socoteala".

— Turturica, mai ușoară, ajunge mai înainte; și pîndind tocmai cînd era «Soarele în Cruce» (Zenitul) de se odihneau munții numai o clipită, se repede ca prin foc și ie trei smicele de măr dulce și apă vie și apă moartă, și apoi, ca fulgerul se întoarce înapoi. Și, cînd pe la poarta munților, calul îi iese înainte, o poprește în cale, o ie cu mîgulele și, de voie de nevoie i le ia..." Sînt aici indicații foarte limpezi asupra fixării și sublimării posibilităților mercuriale de către și în Sulf ⚱ și asupra Misterelor lui Yoni și Lingam. Întregul episod ni se pare că este un rit de Maithuna, cu toate preciziunile dorite... Acest Măr de unde curg izvoarele Apei Vii și Apei Moarte, este inutil să spunem ce este. Acum Harap-Alb a cucerit în mod definitiv starea de Perfecțiune umană și a realizat în mod efectiv Micile Mistere.

În ce privește Fata Împăratului Roș, Fărmăcătoarea, Farmazoana, Pasărea-Măiastră, care își ucide peșitorii, am fi ispitiți să vedem aici o aluzie la acel singeros sacerdotiu, rezultatul predominării Kshatriyas revoltați, și căruia i-a pus capăt Parashu-Râma, după cum ne-o arată și episodul din mit. Faptul că ea și tatăl ei sînt roșii, este, după părerea noastră, o aluzie la rasa Atlantă, promotoarea și originea marilor mișcări de revoltă și antitraditionale ale Virstei de Bronz. Harap-Alb scoate și păstrează, și de această dată «esența» Împărăției «Roșii», în perspectiva apropiatei catastrofe care pindea această civilizație. Aceste fapte identifică încă o dată pe Harap-Alb cu Parashu-Râma. Harap-Alb nu distruge, el «convertește», face gestul de «răscumpărare», atitudine în mod eminentemente «avatică».

Harap-Alb se întoarce cu prețioasa lui cucerire la Împăratul Verde și acesta este momentul culminant al mitului, realizarea Marilor Mistere. «Și, cînd colo, numai iaca ce li iese înainte Împăratul Verde fetele sale, Spinul și toată curtea împărătească, ca să-i primească. Și văzînd Spinul cit e de frumoasă Fata Împăratului Roș, o dată se repede să o iè în brațe de pe cal. Dar fata îi pune atunci mina în piept, îl brîncește cit colo și zice: "Lipsește dinaintea mea, Spinule! Doar n-am venit pentru tine, ș-am venit pentru Harap-Alb, căci el este adevăratul nepot al Împăratului Verde". Atunci Împăratul Verde și fetele sale au rămas incremeniți de ceea ce au auzit. Iară Spinul, văzînd că i s-a dat viclesugul pe față, se repede ca un cine turbat la Harap-Alb și-i zboară capul dintr-o singură lovitură, de paloș, zicînd: «Na! așa trebuie să pățească cine calcă jurămîntul! Dar calul lui Harap-Alb, îndată se repede și el la Spin și-i zice: Pin-aici, Spinule! Și odată mi ți-l înșfacă cu dinții de cap, zboară cu dînsul în înaltul cerului, și apoi, dîndu-i drumul de-acolo, se face Spinul pină jos praf și pulbere. Dar în același timp (să se remarce concomitența) Fata Împăratului Roș, în vîlmășagul acesta, repede pune capul lui Harap-Alb la loc, îl înconjoară de trei ori cu cele trei smicele de măr dulce, toarnă Apă Moartă să steie singele și să se prindă pielea, apoi îl stropește cu Apă Vie, și atunci Harap-Alb îndată învie și, ștergîndu-se cu mina pe la ochi, zise suspinînd: "Ei, da din greu mai adormisem!" — «Dormei tu mult și bine Harap-Alb, de nu eram eu», — zise Fata Împăratului Roș, sărutîndu-l cu drag și dîndu-i iar paloșul în stăpinire.

Eroul a suferit prima moarte inițiatică atunci cînd a devenit sluga Spinului și cînd a primit numele de Harap-Alb. Acum e vorba de a doua moarte, ce marchează trecerea, «învierea», în Universal, în Marile Mistere. Printr-un salt violent al lui Shak-

ti, Spinul, Luz—ul este rezorbit in Non-manifestat (in "Înaltul Ceriului"). Luz—ul¹ este ridicat din condiția sa «decăzută» și «universalizat», ceea ce este, dacă ne putem exprima așa, «semnătura» corporală a lui Jivân-mukti; intrucit dacă rectificando este suficient in Micile Mistere, resorbendo se impune in Marile Mistere, datorită universalizării tuturor modalităților ființei, la care trebuie să participe in mod necesar și modalitatea corporală. Uneori întreaga modalitate corporală participă la această universalizare, ca în cazul lui Enoch sau Ilie; dar in marea majoritate a cazurilor, este suficientă o «părtică» sintetică și reprezentativă ca Luz-ul. Așa se întâmplă in Harap-Alb. Întregă această întâmplare, spre deosebire de precedentele care erau «orizontale», se situează pe verticala descrisă de cal cînd saltă «in înaltul Ceriului» ceea ce dovedește caracterul său «universal». Această «nimicire» a Spinului reprezintă și victoria definitivă a «Mistrețului Alb», a lui Râma, asupra Ursului. In total, trece trei probe infernale, cinci elementare, acelea ale furnicilor și albinelor, aceea a «Arborelui Vieții» și ultima, douăsprezece de toate, ca și muncile lui Hercule, un Zodiac complet, configurînd Zero-Harap-Alb. După aceea, el urmează unchiului său, și devine un Împărat Verde, Suveran Pontif și Rege al Lumii «cum n-a mai fost niciodată atît de Slăvit, atît de Iubit și atît de Puternic» in cele Trei Lumi. Așa se încheie «Gestul» lui Shri-Shweta-Varâha, al lui Ram Divinul.

Să rezumăm: acest mit reprezintă in principal reunirea puterii regale și a puterii sacerdotale in aceeași persoană și, s-o spunem, in aceeași funcție, ceea a Împăratului Verde, una din denumirile Regelui Lumii in tradiția română; aceasta este simbolizată printr-o realizare inițiatică completă. Este interesant să se observe că această realizare are un caracter in întregime tantric. Coborirea in Infern, este din cele mai violente care pot exista; cele cinci ființe care ajută pe Harap-Alb să realizeze Micile Mistere sint forțe distructive; in ce privește Marile Mistere, e inutil să subliniem caracterul lor direct și rezorbitiv. Deși avatâra, Harap-Alb are o realizare «shivaită».

Ne rămîne să dăm o informație căreia i se va observa acum întreaga importanță: Harap-Alb a fost scris in 1877. Creangă era oare conștient despre ce scria? Înclinăm să credem că da. Sau era instrumentul unei organizații inițiatică care își redacta prin el testamentul intelectual? In orice caz, problema este de importanță secundară; ceea ce este mai important, este

¹ R. Guenon, *Le Roi du Monde*, p. 87-91.

Bun de tipar 14.04.93. Formatul 84x108 1/32. Garnitură „times”. Imprimare ofset.
Coli de tipar 4,20. Impr. crom.-conv. 4,41. Coli editoriale 5,35.

Tirajul 3000. Comanda Nr. 1713.

Editura „Universitas”

Chişinău, bul. Ştefan cel Mare, 180

Fabrica de imprimare ofset din Tiraspol

Or. Tiraspol, str. 25 Octombrie, 99